

J A A R V E R S L A G 2 0 0 5

Beleidsdomein Landbouw en Visserij

Vlaamse overheid

landbouw
en visserij

JAARVERSLAG 2005

Beleidsdomein Landbouw en Visserij

Beste lezer,

Voor u ligt het jaarverslag van het beleidsdomein Landbouw en Visserij, althans van een aantal diensten van dit beleidsdomein.

Wanneer u met de lectuur begint zal u een verhaal lezen over de naweeën van de regionalisering van de landbouwbevoegdheden in Vlaanderen en vooral over BBB, of Beter Bestuurlijk Beleid. Kort samengevat: u leest een jaarverslag van een organisatie die een ingrijpend veranderingsproces doormaakt.

De diensten over wiens werk u in dit verslag leest, zijn de diensten die tot voor kort gekend waren als ABKL, de administratie Beheer en Kwaliteit Landbouwproductie en ALT, de administratie Land- en Tuinbouw. Tot het Beleidsdomein horen eveneens de diensten inzake wetenschappelijk onderzoek (het Centrum voor Landbouwkundig Onderzoek - CLO - en het Centrum voor landbouweconomie - CLE) en de promotie- en afzetbevorderende diensten algemeen gekend als VLAM. Zij bieden voor het werkingsjaar 2005 een individueel jaarverslag aan. Sedert 1 april 2006 spreken we echter over het departement Landbouw en visserij, het intern verzelfstandigd agentschap voor Landbouw en Visserij, het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek en het extern verzelfstandigde privaatrechterlijk VLAM.

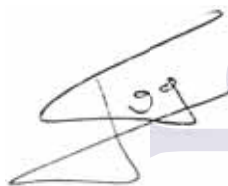
We realiseren ons dat dit de mogelijkheden voor vergelijking van de werkingscijfers niet ten goede komt, maar maken ons sterk dat we niet zozeer een periode afsluiten dan wel een nieuwe periode beginnen. In de komende jaren hopen we u met evenveel trots een verslag van werking te kunnen bieden waarmee we u kunnen overtuigen van het groeipotentieel dat in onze organisatie aanwezig is en dat een mooie illustratie is van ons streven naar een steeds betere, kwalitatief meer hoogstaande dienstverlening voor onze Vlaamse land- en tuinbouwers. Laat ons immers nooit vergeten dat ons werk ten dienste van hen staat!

Van dit voorwoord willen we eveneens gebruik maken om alle mensen, de gemotiveerde individuen die onze medewerkers zijn, te danken voor hun inzet in soms moeilijke tijden, waar een grote flexibiliteit van hen gevraagd wordt en waar desondanks het streven naar kwaliteit de overhand haalt op de praktische en organieke besommeringen.

We wensen u een aangename en nuttige lectuur van dit verslag toe.

Jules Van Liefferinge
Secretaris-generaal
Departement Landbouw en Visserij

Noël Van Ginderachter
Administrateur-generaal (wnd.)
Agentschap voor Landbouw en Visserij

Landbouw en visserij

Beleidsdomein Landbouw en Visserij in voorbereiding

1. Lambermontakkoorden
2. Beter Bestuurlijk Beleid
3. Beleidsdomein Landbouw en Visserij

Administratie Land- en Tuinbouw in feiten en cijfers

Administratie Beheer en Kwaliteit Landbouwproductie in feiten en cijfers

Partners van het beleidsdomein Landbouw en Visserij

1 Lambermontakkoorden

In het kader van de Belgische staatshervorming werd met de Lambermontakkoorden de landbouwbevoegdheid vanaf 2002 overgedragen aan de Gewesten.

Op 1 oktober 2002 werden aldus meer dan 700 statutaire en contractuele personeelsleden van het federale Ministerie van Middenstand en Landbouw overgeheveld naar het Vlaamse Gewest. Samen met de personeelsleden, werkzaam bij de rechtspersoonlijkheid van het Centrum voor Landbouwkundig Onderzoek (CLO) en het Centrum voor Landbouweconomie (CLE), kwamen zo een duizend personeelsleden onder de bevoegdheid van de Vlaamse Regering.

Evenals de personeelsleden van de administratie Land- en Tuinbouw (ALT) die grotendeels bij de vorige regionaliseringronde (Sint-Michielsakkoorden) Vlaamse ambtenaren waren geworden, kwamen alle personeelsleden binnen het beleidsdomein Landbouw en Visserij vanaf 15 oktober 2002 samen in een voorlopige organisatiestructuur.

Op 19 november 2004 keurde de Vlaamse Regering het nieuwe organogram voor Landbouw goed met twee administraties: de administratie Land- en Tuinbouw (ALT) en de administratie Beheer en Kwaliteit Landbouwproductie (ABKL) met elk vier afdelingen.

2 Beter Bestuurlijk Beleid

Eind 2000 had de Vlaamse Regering het startschot gegeven voor de hervorming van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en de diensten van de Vlaamse Regering. De bedoeling is te komen tot een efficiënte en doorzichtige overheidsadministratie. Een aantal uitgangsprincipes zijn kenmerkend voor deze hervorming:

- de democratisch verkozenen bepalen het beleid en dragen ook de eindverantwoordelijkheid (primaat van de politiek);
- de entiteiten krijgen een grotere verantwoordelijkheid (verzelfstandiging), maar moeten ook verantwoording afleggen;
- de dienstverlening is klantgericht en van hoge kwaliteit (e-government, eenvoudige regelgeving, enig loket, ...);
- er wordt gewerkt met objectieven, er moeten dus resultaten behaald worden;
- er komt een overheidsondernemerschap waarbij economische en morele waarden tegenover elkaar afgewogen worden. Dit veronderstelt openheid en integriteit.

Dit hervormingstraject kreeg de naam BBB - Beter Bestuurlijk Beleid - en werd wettelijk verankerd in het Kaderdecreet Bestuurlijk Beleid van 18 juli 2003.

In het Vlaamse regeerakkoord heeft de huidige Vlaamse Regering in 2004 zich er toe verbonden om het hervormingstraject Beter Bestuurlijk Beleid (BBB) overkorteerd verder te zetten. Uitgangspunt hierbij blijven de principes van het kaderdecreet Bestuurlijk Beleid, zoals het primaat van de politiek, transparantie, deugdelijk bestuur, een duidelijke taakverdeling en een optimalere beleidsafstemming.

Ze besliste de bevoegdheidspakketten van de Vlaamse overheid op te delen in 13 beleidsdomeinen waarbij in principe per beleidsdomein nog slechts één minister bevoegd is. Voor landbouw wordt dit het beleidsdomein Landbouw en Visserij.

Elk van de beleidsdomeinen krijgt een uniforme basisstructuur:

- een *departement* waar voornamelijk aan beleidsvoorbereiding en -ondersteuning gedaan wordt. Daarnaast zijn er één of meerdere verzelfstandigde agentschappen, waar de beleidsuitvoering gebeurt. Elk van deze agentschappen wordt door de bevoegde minister aangestuurd via een beheersovereenkomst;
- binnen elk beleidsdomein een *beleidsraad*. Dit is een strategisch overlegorgaan voor debat tussen de minister en de leidend ambtenaren van het departement en de agentschappen;
- per beleidsdomein één *strategische adviesraad* met vertegenwoordigers uit het middenveld en onafhankelijke experts.

Landbouw en visserij

3 Beleidsdomein Landbouw en Visserij

3.1 Organisatiestructuur

De Vlaamse Regering hechtte haar goedkeuring op 3 juni 2005 aan de organisatiestructuur voor Landbouw en Visserij zoals voorgesteld in *figuur 1*.

Het departement vormt samen met de intern zelfstandige agentschappen (IVA) zonder rechtspersoonlijkheid (RP) het Vlaams Ministerie van Landbouw en Visserij.

3.2 Beleidsraad

In de beleidsraad zetelen de minister en de leidende ambtenaren van alle entiteiten uit het beleidsdomein Landbouw en Visserij. Ze overleggen er over strategische en operationele doelstellingen en dragen innoverende projecten en nieuwe beleidsvoornemens voor.

3.3 Departement Landbouw en Visserij

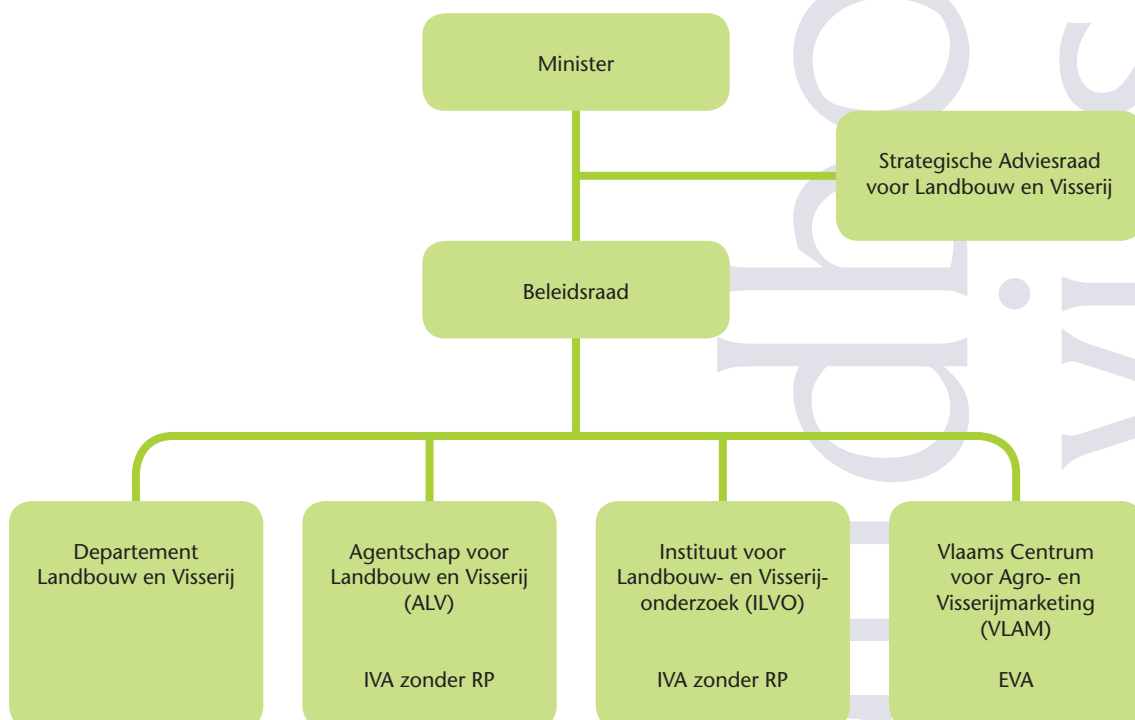
Het departement Landbouw en Visserij heeft als doel een duurzame landbouw en visserij in Vlaanderen en wil dit bereiken door:

- het ontwikkelen, opvolgen en evalueren van het landbouw- en visserijbeleid op Vlaams vlak in internationaal, Europees, Belgisch en regionaal kader;
- het aansturen en opvolgen van de beleidsuitvoering die toevertrouwd wordt aan de agentschappen.

Volgende afdelingen en entiteiten van de vroegere organisatiestructuur worden grotendeels ondergebracht in het departement:

- afdeling Landbouw- en Visserijbeleid;
- afdeling Duurzame Landbouw;
- afdeling Monitoring en Studie;
- afdeling Voorlichting;
- afdeling Kwaliteit, normering dierlijke sector;
- Algemene Administratieve Diensten werkzaam voor Landbouw worden samengevoegd tot *Management Ondersteunende Diensten* die instaan voor de ondersteuning van het beleidsdomein op het vlak van personeel- en organisatieontwikkeling, financiën en begroting, communicatie en logistiek.

Figuur 1: Organisatiestructuur beleidsdomein Landbouw en Visserij

3.4 Agentschap voor Landbouw en Visserij

Het agentschap voor Landbouw en Visserij (ALV), een intern verzelfstandigd agentschap (IVA), heeft als missie het tijdig, correct en efficiënt uitvoeren van maatregelen die op Europees en Vlaams niveau voor de landbouw en visserij worden genomen op het vlak van markt- en inkomensbeleid, het structuurbeleid, het agrarische plattelandsbeleid en het productkwaliteitsbeleid, met het oog op het stimuleren van een duurzame landbouw en visserij in Vlaanderen. Volgende afdelingen en entiteiten van de vroegere organisatiestructuur worden grotendeels ondergebracht in het agentschap:

- afdeling Uitvoering Markt- en Inkomensbeleid;
- afdeling Procesondersteuning;
- afdeling Land- en Tuinbouwondersteuningsbeleid;
- afdeling Kwaliteit, normering plantaardige sector;
- Interne Audit.

3.5 Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek

Het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO), een intern verzelfstandigd agentschap (IVA), draagt bij tot het uitvoeren en coördineren van beleidsonderbouwend wetenschappelijk onderzoek en dienstverlening met het oog op een duurzame land- en tuinbouw en visserij in economisch, ecologisch, sociaal en maatschappelijk perspectief. Steunend op technisch wetenschappelijke en sociaal wetenschappelijke disciplines, zal het ILVO daarvoor de kennis opbouwen die nodig is voor de verbetering van productiemethoden, voor de bewaking van de kwaliteit, voor de veiligheid van de eindproducten en voor de verbetering van beleidsinstrumenten als basis van sectorontwikkeling en agrarisch plattelandsbeleid. Het Instituut zal het beleid, de sectoren en de maatschappij hierover regelmatig informeren. Het ILVO wordt gevormd door het Centrum voor Landbouwkundig Onderzoek (CLO) en een gedeelte van het Centrum voor Landbouweconomie (CLE).

3.6 Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing

Het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM), een extern verzelfstandigd agentschap (EVA), werkt in opdracht van de Vlaamse Regering en het bedrijfsleven, vertegenwoordigd door de sectorgroepen bij VLAM, dat zowel in binnen- als buitenland actief is. VLAM ontwikkelt zijn activiteiten in actieve samenwerking met zoveel mogelijk schakels in de keten en verzorgt de marketing van de producten en diensten van de Vlaamse landbouw, tuinbouw, visserij en agro-voedingssector. Hiervoor betalen de sectoren bijdragen of stelt de overheid middelen ter beschikking. VLAM heeft tot doel de afzet, de toegevoegde waarde, de consumptie en het imago van deze producten te bevorderen. Op die manier wenst VLAM bij te dragen tot leefbare en duurzame sectoren in het belang van alle actoren in de keten en van de Vlaamse agrarische producent in het bijzonder.

3.7 Operationalisering van het beleidsdomein Landbouw en Visserij

Enkele markante data:

- het agentschap voor Landbouw en Visserij (ALV) werd opgericht bij besluit van de Vlaamse Regering van 2 april 2004;
- het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO) werd opgericht bij besluit van de Vlaamse Regering van 9 december 2005;
- de vzw Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM) werd opgericht bij het decreet van 7 mei 2004;
- bij het ILVO werd een Eigen Vermogen ingesteld bij het decreet van 23 december 2005;
- op 23 december 2005 benoemde de Vlaamse Regering de heer Jules Van Liefferinge tot leidend ambtenaar van het departement en de heer Erik Van Bockstaele tot leidend ambtenaar van het ILVO. De heer Noël Van Ginderachter werd op 12 januari 2006 door de Minister-president aangesteld als transitieverantwoordelijke voor het agentschap voor Landbouw en Visserij.

De leidende ambtenaren zijn belast met de verdere uitbouw van de organisatiestructuur binnen hun entiteit.

Inzake de rechtspositie van het personeel binnen de hervormde administratie keurde de Vlaamse Regering op 13 januari 2006 het nieuwe personeelsstatuut goed.

Op 17 maart 2006 stelde de Vlaamse Regering vast dat de voorwaarden voor de opstart van het beleidsdomein Landbouw en Visserij vanaf 1 april 2006 vervuld waren en hechtte haar goedkeuring aan het besluit betreffende de operationalisering van het beleidsdomein Landbouw en Visserij.

Begin 2007 wordt de verhuis, waarbij alle personeelsleden die momenteel nog verspreid gehuisvest zijn in het WTC III-gebouw enerzijds en aan het Leuvenseplein/Treurenberg anderzijds, samenkomen in het nieuwe 'Ellipsegebouw' in de Brusselse Noordwijk, het sluitstuk van het hervormingstraject en tegelijk de echte definitieve start.

landbouw en visserij

Beleidsdomein Landbouw en Visserij in voorbereiding

Administratie Land- en Tuinbouw in feiten en cijfers

1. Directoraat-generaal
2. Afdeling Duurzame Landbouw
3. Afdeling Land- en Tuinbouwondersteuningsbeleid
4. Afdeling Monitoring en Studie
5. Afdeling Landbouw- en Visserijbeleid

Administratie Beheer en Kwaliteit Landbouwproductie in feiten en cijfers

Partners van het beleidsdomein Landbouw en Visserij

1.1 Plattelandsontwikkeling

1.1.1 Uitvoering van het Vlaams Programmeringsdocument voor Plattelandsontwikkeling 2000-2006

Het Vlaams Programmeringsdocument voor Plattelandsontwikkeling (PDPO) geeft uitvoering aan de tweede pijler van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Het programmasecretariaat dat is aangesteld voor de dagelijkse opvolging en ondersteuning en voor de administratieve contacten met de diensten van de Europese Commissie (EC) maakt deel uit van het Directoraat-generaal.

Het programma is opgebouwd uit een waaier van maatregelen (bv. investeringen, vestiging van jonge landbouwers, agro-milieumaatregelen, steun aan verwerking en afzet, horizontale provinciale plattelandsprogramma's). Het beheer van de maatregelen is in handen van de landbouw- en leefmilieuadministraties. Terwijl tijdens de afgelopen jaren de bestedingcijfers steeds rond de 84% fluctueerden, werd in 2005 voor de eerste maal 100% besteding gehaald. Dit betekent een uitgave van 53,2 miljoen euro Vlaamse middelen en 36,7 miljoen euro Europese cofinanciering.

1.1.2 Plattelandsontwikkelingsbeleid voor de periode 2007-2013

In 2004 werden de besprekingen voor de programmeringsperiode 2007-2013 gestart en werd het commissievoorstel voor een nieuwe plattelandsverordening bekend gemaakt. De besprekingen liepen verder in 2005 en het voorstel tot verordening werd door de ministers van landbouw principieel goedgekeurd op de raad van juni.

Wat betekent dit nu concreet voor het Vlaamse plattelandsontwikkelingsplan?

Eenzijds zal de nieuwe programmaperiode starten met een strategiedocument dat aangeeft wat de Vlaamse prioriteiten zijn ten aanzien van de Europese strategie. Hier moeten ook per as doelstellingen en prioriteiten bepaald worden. De assen die de Commissie heeft vastgelegd zijn:

- bevorderen van de competitiviteit van land- en bosbouw door middel van steun voor herstructurering, ontwikkeling en innovatie (as 1);
- bevorderen van het milieu en het platteland door middel van steun voor landbeheer (as 2);
- bevorderen van de leefkwaliteit in rurale gebieden en aanmoedigen van diversificatie van de economische activiteit (as 3);
- Leader+ (as 4).

Alle maatregelen zijn opgedeeld per as en de Lidstaat heeft nog steeds de vrijheid om te kiezen welke maatregelen zij zullen ten uitvoer brengen maar er zijn toch een tweetal beperkingen. Iedere lidstaat is nog steeds verplicht om de agro-milieumaatregelen uit te voeren. Wat echter een sterkere beperking inhoudt is het feit dat de Europese Commissie bepaald heeft dat minimum 10% - 25% - 10% - 5% van het Europese budget van ieder programma moet besteed worden respectievelijk aan as 1-2-3 en 4.

In het licht van de beslissing van de Europese Top van december 2005 waar een overeenkomst werd gesloten over de meerjarenbegroting 2007-2013, is dat zeker geen goede zaak. Hoewel tot op heden nog geen exacte cijfers gekend zijn, is te verwachten dat de Vlaamse enveloppe voor plattelandsontwikkeling zal dalen met ongeveer 40% t.a.v. de huidige periode 2000-2006. Wetende dat er nog heel wat van de aangegane engagementen uit de periode 2000-2006 moeten worden nagekomen in de nieuwe periode, wordt de ruimte voor nieuw beleid steeds verder beknot.

Om een operationeel programma te hebben op 1 januari 2007, kon niet gewacht worden met de voorbereiding van het nieuwe programma. In de eerste helft van 2005 werd een voorstel tot strategie uitgewerkt onder andere op basis van een insteek met de partners uit het werkveld. Dit werd nadien afgetoetst en verfijnd samen met de collega's van de betrokken administraties Leefmilieu en Ruimtelijke Ordening. Dit strategiedocument moet nog de goedkeuring van de Vlaamse Regering krijgen en de Europese Strategische Richtsnoeren moeten nog goedgekeurd worden alvorens het document kan voorgelegd worden aan de Europese Commissie. Het uitschrijven van het eigenlijke programma moet gebeuren in 2006, maar hiervoor is het wachten op de uitvoeringsbepalingen van de Europese Commissie die de verdere details voor het programma en de maatregelen zullen bevatten.

1.1.3 Plattelandsproblemen, ook over de grenzen heen

De administratie Land- en Tuinbouw (ALT) nam in 2005 opnieuw haar rol op in het netwerk Peri-Urban Regions Platform Europe. Dit netwerk verenigt Europese regio's die te kampen hebben met de problematiek van de opkomende verstedelijking op hun platteland. In 2005 nam Vlaanderen hiervoor deel aan een conferentie te Parijs en te Londen waar men deze materie onder de aandacht van de Europese Commissie probeerde te brengen.

1.2 Promotie van landbouwproducten

In het kader van de Raadsverordeningen 2702/1999 en 2826/2000 bestaat de mogelijkheid voor beroepsorganisaties om Europese cofinanciering te verkrijgen voor het voeren van afzetbevorderings- en voorlichtingsacties voor landbouwproducten, zowel binnen als buiten de Europese Unie (EU). De EU financiert deze programma's voor 50%, de overige helft wordt betaald door de beroepsorganisaties die de acties hebben voorgesteld. De ALT staat in voor de selectie, monitoring en dagelijkse opvolging van dergelijke promotiecampagnes en zetelt in het Europese beheerscomité 'promotie van landbouwproducten'.

In 2005 werden na goedkeuring door de ALT, drie nieuwe Vlaamse programmavoorstellen afkomstig van het Vlaams Centrum voor de Agro- en Visserijmarketing (VLAM) door de Europese Commissie geselecteerd. Het betreft 3-jarige afzetbevorderende campagnes op de Belgische markt voor de sectoren zuivel, vers fruit en exterieurplanten, die in juli 2005 van start gingen. Het totaalbudget over 3 jaar (exclusief BTW) dat voor deze 3 nieuwe programma's is voorzien, bedraagt:

- 3.368.659 euro voor zuivel;
  - 985.000 euro voor vers fruit;
  - 618.000 euro voor exterieurplanten,
- waarvan de helft door de Europese Gemeenschap wordt gefinancierd.

2 Afdeling Duurzame Landbouw

2.1 Landbouwworming

2.1.1 Nieuwe regelgeving

2005 stond in het teken van een nieuwe regelgeving die steunt op hoofdstuk 3 van het decreet van 3 maart 2004 inzake de subsidiëring van meer duurzame landbouwproductiemethoden en de erkenning van centra voor meer duurzame landbouw (BS van 26 maart 2004).

Met ingang van 1 januari 2005 gingen volgende besluiten in voege (BS van 16 november 2004):

- het besluit van de Vlaamse regering van 4 juni 2004, betreffende de toekenning van subsidies voor naschoolse opleidingsinitiatieven in de landbouwsector (de datum van inwerkingtreding werd verplaatst van 1 september 2004 naar 1 januari 2005 via het besluit van de Vlaamse Regering van 10 september 2004);
- het ministerieel besluit van 12 juli 2004 betreffende de toekenning van subsidies voor naschoolse opleidingsinitiatieven in de landbouwsector.

De nieuwe regelgeving herdefinieert de erkenningsvoorwaarden voor de centra, zorgt voor een uitbreiding van de doelgroep, leidt tot een administratieve vereenvoudiging omdat het aantal opleidingsvormen en tarieven vermindert, laat de mogelijkheid om opleidingen in kleine sectoren en sectoren in ontwikkeling extra te stimuleren en verhoogt de aandacht voor het aanwenden van nieuwe leervormen. Ook de premies voor sociale promotie worden in dit besluit opgenomen. Het premiebedrag gaat omhoog en de aanvraagprocedure wordt vereenvoudigd.

2.1.2 Vormingsactiviteiten

Een onderscheid wordt gemaakt tussen cursussen, korte vormingsactiviteiten en voordrachten.

De *starterscursussen* zijn gerichte opleidingen voor personen die zich in de landbouw wensen te vestigen of een landbouwbedrijf wensen over te nemen.

Er zijn drie types:

- de *starterscursussen* type A (algemene starterscursussen) geven een vorming over bedrijfsvoering en wetgeving in de landbouwsector;
- de *starterscursussen* type B (bijzondere starterscursussen) geven een aanvullende vorming over bedrijfsvoering, wetgeving en een aantal belangrijke technische aspecten met betrekking tot deelsectoren van de landbouw;
- de *starterscursussen* type C geven een specifieke technische kennis die vereist is voor de uitvoering van landbouwactiviteiten. Dit is in de eerste plaats

de opleiding die vereist is voor de erkenning als verkoper of gebruiker van fytoproducten en biociden voor gebruik in de landbouwsector.

De *vormingscursussen* zijn cursussen die verband houden met de landbouw. Het kunnen theoretische cursussen of praktijkcursussen zijn. De vormingscursussen nemen veruit het grootste aantal uren van de landbouwworming voor zich.

De *stages* zijn individuele praktische opleidingen van minimum tien dagen op een actief landbouwbedrijf dat voldoet aan bepaalde voorwaarden, met het doel het bedrijfsbeheer ter plaatse te observeren of speciale kennis te verwerven.

De *korte vormingsactiviteiten* zijn bijeenkomsten van maximum 3 uur rond een sociaal, juridisch, technisch, economisch, milieukundig of ethisch thema. Zij zijn bestemd voor landbouwers of hobbylandbouwers.

De *vervolmakingdagen* zijn opleidingen voor de bijscholing van de lesgevers van de landbouwworming.

2.1.3 Organisatoren

De erkende centra zijn vzw's die de vorming in de landbouwsector in hun statuten hebben ingeschreven.

Een vzw kan slechts één type erkenning krijgen:

- *algemene centra* zijn in minimaal vier provincies actief. Zij moeten beschikken over een centrale dienst met een voldoende technisch-economische beroepskwalificatie om startersopleidingen in de verschillende sectoren te organiseren. De algemene centra kunnen alle vormingstypen inrichten voor landbouwers;
- *gewestelijke centra* zijn meestal gespecialiseerd in een specifieke sector, of regionaal (vb. provinciaal) georiënteerd. Zij kunnen starterscursussen type C, vormingscursussen, vervolmakingdagen en korte vormingsactiviteiten inrichten voor landbouwers;
- *centra voor hobbylandbouwworming* hebben in hun statuten de vorming van liefhebbers in de landbouwsector ingeschreven. Zij kunnen enkel korte vormingsactiviteiten inrichten, die bestemd zijn voor hobbylandbouwers.

Op 1 januari 2005 waren op basis van de oude regelgeving 4 algemene centra, 47 gewestelijke centra en 9 centra voor hobbylandbouwworming erkend. De centra hebben hun erkenning moeten vernieuwen conform de voorwaarden van het nieuwe besluit. De oude erkenningen bleven geldig tot uiterlijk eind 2005. Eind 2005 waren de erkenningen vernieuwd voor 5 algemene centra, 34 gewestelijke centra en 10 centra voor hobbylandbouwworming.

2.1.4 De landbouwworming in cijfers

Begrotingsjaar 2004

De vormingsactiviteiten worden steeds toegewezen aan het begrotingsjaar waarin zij starten. Een aantal opleidingen is jaaroverschrijdend. De afdeling beschikt daardoor bij het opstellen van dit jaarverslag nog niet over de definitieve cijfers van het begrotingsjaar 2005. Onze aandacht gaat bijgevolg nog naar 2004. In dat jaar gebeurde de subsidiëring nog op basis van het besluit van de Vlaamse regering van 21 december 1992. De subsidie is forfaitair en wordt aan de inrichters uitbetaald. Hij wordt berekend per ingericht lesuur of per stagedag. De bedragen zijn gekoppeld aan het indexcijfer van de consumptieprijzen. Het aantal verschillende subsidiebedragen is in de nieuwe regelgeving gereduceerd tot de rubrieken in *tabel 1*.

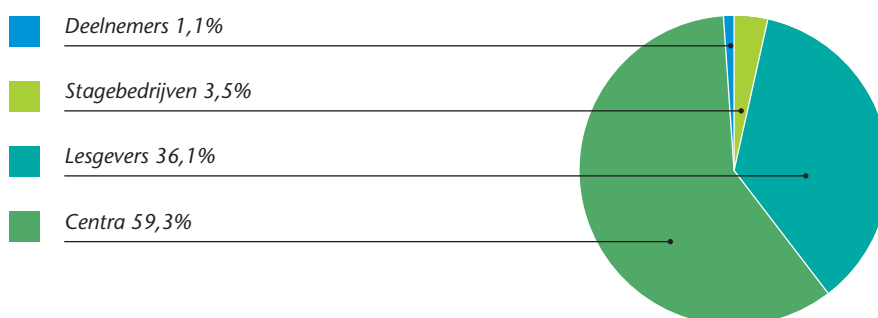
De subsidie bestaat uit een vergoeding voor de lesgever, een werkingssubsidie voor het centrum en een extra organisatietoelage voor de algemene

centra. Een buitenlandse lesgever ontvangt voor zijn prestaties tijdens vervolmakingdagen per dag een aanvullende vergoeding. Voor de korte vormingsactiviteiten voor hobbylandbouwers ontvangen de centra enkel een forfaitaire werkingssubsidie, ongeacht de duur. In 2005 was er op de begroting 3,31 miljoen euro voorzien voor de landbouwworming en 34.000 euro voor de sociale promotie. De landbouwworming is opgenomen in het Programmeringsdocument voor Plattelandsontwikkeling in Vlaanderen (PDPO), dat op 6 oktober 2000 door de Europese Commissie werd goedgekeurd en de uitvoering regelt van Verordening (EEG) 1257/99. Sinds 22 maart 2005 betaalt de Europese Unie 50% van de uitgaven van de landbouwworming terug (voordien 25%). Alle betalingen gebeuren omwille van de medefinanciering via het Vlaamse Betaalorgaan.

Tabel 1: Basistoelagen en geïndexeerde toelagen (euro) voor vormingsactiviteiten

Type toelage	Basistoelage (euro)	Geïndexeerde toelage (euro)
Cursussen, korte vorming, vervolmaking	Per lesuur	Per lesuur
Lesgeververgoeding	40,00	41,47
Werkingsubsidie voor theoretische lessen	60,00	62,21
Werkingsubsidie voor praktijklessen	85,00	88,13
Organisatietoelage algemene centra	10,00	10,37
Stages	Per stagedag	Per stagedag
Lesgeververgoeding	24,00	24,88
Werkingsubsidie	60,00	62,21
Korte vorming hobbylandbouw	Per les	Per les
Werkingsubsidie	70,00	72,57
Buitenlandse lesgever (enkel vervolmakingdagen)	Per dag	Per dag
Aanvullende vergoeding	87,00	90,20

Figuur 2: Bestemming van de middelen voor vorming in 2004

Tabel 2: Uitgekeerde subsidie (euro) volgens type vergoedingen in begrotingsjaar 2004

Type vergoeding	Begunstigde	Bedrag (euro)	%
Lesgeververgoedingen	Lesgever	1.195.533	36,1
Werkingsubsidies	Centrum	1.413.996	42,7
Organisatietoelage algemeen centrum	Centrum	549.559	16,6
Toelage voor het stagebedrijf (oude regelgeving)	Stagebedrijf	115.423	3,5
Vergoedingen sociale promotie (deelnemers)	Deelnemer	37.723	1,1
Totaal		3.312.234	100,0

In tabel 2 en figuur 2 is te zien dat meer dan 60% van de vergoedingen dient voor de organisatie van de vormingsactiviteiten (huur van lokalen, administratie, verzekeringen, cursusmateriaal), gevolgd door de vergoeding van de lesgevers.

Uit tabel 3 blijkt dat de middelen voor meer dan de helft dienen voor de inrichting van cursussen, en voor meer dan 80% naar de algemene centra gaan. De uitgaven 2004 zijn ten opzichte van 2003 voor de korte vorming gestegen, en gedaald voor de cursussen en de stages.

Jaarprogramma's

De centra dienen jaarlijks voor 1 november bij de afdeling een jaarprogramma in. De minister keurt het programma goed in functie van de beschikbare middelen. Elk centrum krijgt een aantal uren toegewezen dat in dat jaar met zekerheid kan uitbetaald worden. Uit tabel 4 blijkt dat het globale goedgekeurde jaarprogramma van 2005 ruim voldoende was om alle uitgevoerde activiteiten te subsidiëren.

Tabel 3: Uitbetaalde subsidie (euro) volgens type vorming van begrotingsjaren 2002, 2003 en 2004 en volgens type centrum voor begrotingsjaar 2004

Begrotingsjaar	Type vorming				Totaal
	Cursussen	Korte vorming	Voordrachten	Stages	
Begrotingsjaar 2002	1.812.303	929.405	208.239	347.522	3.297.469
Begrotingsjaar 2003	2.021.452	893.405	198.628	385.170	3.498.655
Begrotingsjaar 2004	1.742.354	985.179	199.237	347.723	3.274.493
- Algemene centra	1.584.257	782.852	0	347.723	2.714.833
- Gewestelijke centra	158.097	202.327	0	0	360.424
- Centra hobbylandbouwvorming	0	0	199.237	0	199.237

Tabel 4: Aantal jaarprogramma's (aangevraagd, toegekend en gerealiseerd per centrum) per type vorming in 2004

Type vorming	Aangevraagd	Toegekend	Gerealiseerd			Totaal
			Algemene centra	Gewestelijke centra	Centra hobbylandbouwvorming	
Cursussen (uur)	30.086	24.223	14.541	1.875	0	16.416
Korte vorming (uur)	14.436	12.014	7.938	2.757	0	10.695
Voordrachten liefhebbers (uur)	4.219	4.063	0	0	2.908	2.908
Stages (dagen)	4.600	4.600	3.872	0	0	3.872
Totaal	53.341	44.900	26.351	4.632	2.908	33.891
%	100	74,2	49,4	10,3	11,0	63,5

De lesgevers

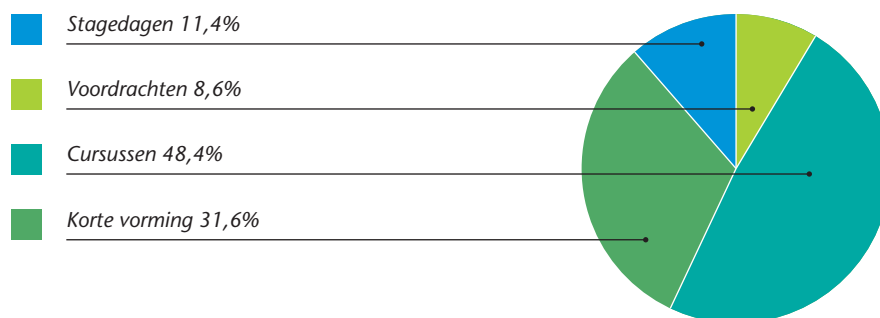
De vormingsactiviteiten worden gegeven door de vaste medewerkers van de centra en door losse medewerkers uit het onderwijs, het wetenschappelijk onderzoek, de landbouwvoorlichting en de bedrijfswereld. In 2005 werden 514 nieuwe lesgevers bij de afdeling geregistreerd.

Vormingsactiviteiten

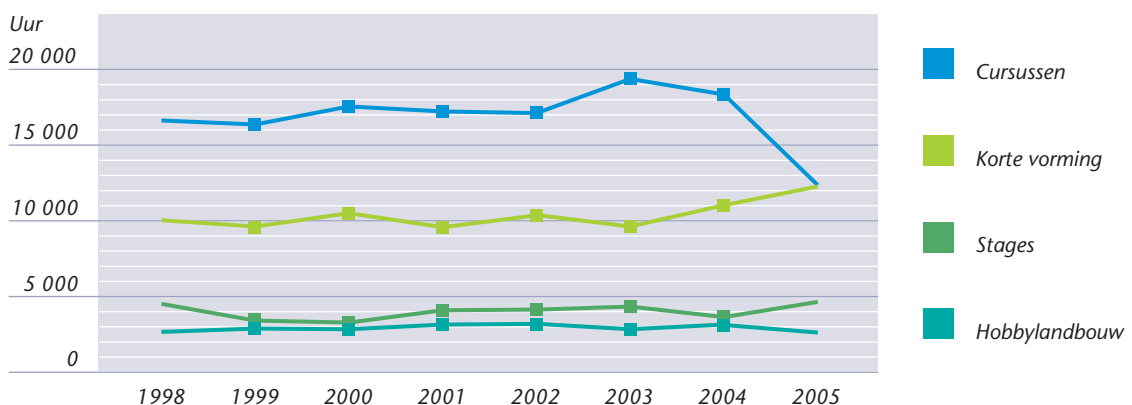
Voor 2004 zijn er definitieve cijfers beschikbaar, die steunen op de door de centra ingediende schuldvoorordeningen. Voor 2005 kan op basis van de ingediende aanvragen van vormingsactiviteiten al een aantal voorlopige conclusies getrokken worden. De voorlopige gegevens zijn meestal overschat.

Er werden in 2004, met inbegrip van de stages, 33.891 uren vorming gesubsidieerd waarvan bijna 50% (16.416 uur) van cursussen (figuur 3). Voor de aanvragen in 2005 zijn de voorlopige cijfers opgenomen in de tabel 5. Het totale aantal uren is gedaald naar 32.434 uur. De trends voor de voorbije jaren zijn weergegeven in tabel 6. Het aantal uren cursus kende in 2005 een daling van 23% ten opzichte van 2004 en 35% ten opzichte van 2003. Het aantal uren korte vorming is blijven stijgen in 2005 (figuur 4).

Figuur 3: Aantal uren/stagedagen per type vormingsactiviteiten in 2004

Figuur 4: Evolutie van het vormingsaanbod, per type opleiding (aantal uren/stagedagen)

De regelgeving is strenger geworden voor de cursussen en versoepeld voor de korte vorming, zodat een aantal materies nu onder korte vorming ingediend worden. Dit is echter ruim onvoldoende om de zorgwekkende daling bij de cursussen te verklaren. Zowel de algemene centra als de gewestelijke centra verliezen veel uren bij de cursussen. Het aantal betoelaagde stages daarentegen is in 2005 gestegen omdat met de nieuwe regelgeving de stagiairs die ouder zijn dan 40 jaar voortaan ook in aanmerking komen voor subsidiëring. Het aantal korte vormingsactiviteiten voor hobbylandbouwers is in 2005 opnieuw iets gedaald. Dit bevestigt een dalende trend. De algemene centra zijn nog steeds veruit de grootste inrichters van zowel cursussen, korte vorming als stages.

Tabel 5: Aantal jaarprogramma's (aangevraagd, toegekend en gerealiseerd per centrum) per type vorming in 2005

Type vorming	Aangevraagd	Toegekend	Gerealiseerd (1)			
			Algemene centra	Gewestelijke centra	Centra hobbylandbouwvorming	Totaal
Cursussen (uur)	30.270	27.102	11.017	1.450	0	12.467
Korte vorming (uur)	15.314	14.469	9.525	2.695	0	12.220
Voordrachten liefhebbers (uur)	4.589	4.369	0	0	2.791	2.791
Stages (dagen)	4.867	4.678	4.956	0	0	4.956
Totaal	55.040	50.618	25.498	4.145	2.791	32.434
%	100	92,0	46,3	7,5	5,1	58,9

(1) toestand op 1 februari 2006, voorlopige gegevens

Tabel 6: Evolutie van het aantal betoelaagde vormingsactiviteiten per begrotingsjaar, per centrum en per type (aantal uren/stagedagen)

Type vormingsactiviteit	2003	2004	2005 (1)
Cursussen (uur)	19.127	16.416	12.467
Korte vorming (uur)	9.871	10.695	12.220
Korte vorming hobbylandbouw (uur)	2.941	2.908	2.791
Stages (dagen)	4.398	3.872	4.956
Totaal	36.337	33.891	32.434
Type centrum	2003	2004	2005 (1)
Algemene centra	28.578	26.351	25.498
Gewestelijke centra	4.818	4.632	4.145
Centra hobbylandbouwvorming	2.941	2.908	2.791
Totaal	36.337	33.891	32.434

(1) toestand op 1 februari 2006, voorlopige gegevens

Thema van de vormingsactiviteiten

Tabel 7 geeft de thema's van de cursussen weer. De tabel steunt op het aantal uren ingediende, niet geannuleerde aanvragen, zodat de totalen afwijken van deze van de vorige tabellen, die steunen op de uitbetaalde uren. De informaticaopleidingen blijven veruit het grootste aantal uren voor zich nemen, maar het aantal uren is op twee jaar tijd bijna gehalveerd, van 8.357 uren naar 4.301 uren. Vooral hier ligt de verklaring voor de grote daling in het aantal uren cursus. Na de informaticaopleidingen zijn de cursussen bedrijfsleiding de grootste groep. Deze groep bestaat

vooral uit starterscursussen. Zowel het aantal A-cursussen als B-cursussen is fors gedaald. Bij de B-cursussen speelden de verstrengde subsidiëringvoorwaarden mee. Bij de andere cursussen is de daling minder spectaculair.

De rundveesector blijft de meest actieve landbouwsector, dank zij de cursussen kunstmatige inseminatie. De tuinaanleg kent een forse groei, te verklaren door de uitbreiding van de doelgroep naar de groendiensten. De opleidingen worden in deze groep ondergebracht.

Tabel 7: Onderwerpen en aantal uren cursus volgens themacodes (periode 2003-2005)

Sector	Onderwerp	2003	2004	2005	Voorbeelden	
01. Algemeen	01. Algemene thema's	48	-	-		
	02. Economische aspecten	-	-	20		
	03. Bedrijfsleiding	3.019	2.915	1.669	Starterscursus type A, management	
	04. Ziektebestrijding	620	487	483	Fytocursussen	
	07. Huisvesting	124	124	158	Metselen, electriciteit	
	08. Mechanisatie	566	352	517	Onderhoud machines, lassen	
	09. Juridisch en sociaal	22	21	66	Wetgeving	
	10. Veiligheid	42	81	127	Werken met heftrucks	
	11. Milieuproblematiek	45	-	21		
	12. Informatica	7.964	6.461	4.232	Computergebruik, internet	
	13. Commercialis./verwerking	226	168	133	Labels, lastenboeken	
	14. Verbreding	42	89	-	Zorgboerderijen	
	Totaal 01. algemeen		12.718	10.698	7.426	
	02. Rundvee	01. Algemene thema's	157	69	21	
02. Economische aspecten		21	-	-		
03. Bedrijfsleiding		584	561	409	Starterscursus type B	
04. Ziektebestrijding		127	155	49	Klauwverzorging	
05. Technische thema's		57	42	-	Graslanduitbating	
06. Selectie		657	683	501	Kunstmatige inseminatie	
08. Mechanisatie		-	66	-	Machinaal melken	
12. Informatica		84	140	21	Sectorspecifieke software	
13. Commercialis./verwerking		59	209	85	Melkverwerking	
Totaal 02. rundvee		1.746	1.925	1.086		
03. Varkens	01. Algemene thema's	140	109	22		
	03. Bedrijfsleiding	146	47	136	Starterscursus type B	
	04. Ziektebestrijding	105	-	-		
	05. Technische thema's	74	-	-		
	06. Selectie	-	28	-	Kunstmatige inseminatie	
	12. Informatica	189	84	21	Sectorspecifieke software	
Totaal 03. varkens		654	268	179		

04.Pluimvee	01. Algemene thema's	48	21	-	
	03. Bedrijfsleiding	45	-	44	Starterscursus type B
Totaal 04.pluimvee		93	21	44	
05.Paarden	01. Algemene thema's	-	61	-	
	03. Bedrijfsleiding	546	789	330	Starterscursus type B
	05. Technische thema's	29	77	-	Mennen, werken met paarden
Totaal 05.paarden		575	927	330	
06.Schapen en geiten	01. Algemene thema's	49	45	-	
	03. Bedrijfsleiding	182	141	252	Starterscursus type B
	05. Technische thema's	-	68	-	Rantsoenen
Totaal 06.schapen en geiten		231	254	252	
07.Bijen en hommels	01. Algemene thema's	644	548	382	Imkerscursussen
	06. Selectie	41	38	39	Koninginnenteelt
	07. Huisvesting	-	42	66	Korfvluchten
	13. Commercialis./verwerking	33	-	-	
Totaal 07.bijen en hommels		718	628	487	
09.Akkerbouw	05. Technische thema's	23	-	137	
	08. Mechanisatie	182	95	63	Onderhoud machines
	12. Informatica	42	-	-	
Totaal 09.akkerbouw		247	95	200	
10.Groenteteelt	01. Algemene thema's	-	37	-	
	02. Economische aspecten	-	23	-	
	03. Bedrijfsleiding	143	229	24	Starterscursus type B
	05. Technische thema's	132	-	48	
	12. Informatica	174	-	-	
Totaal 10.groenteteelt		449	289	72	
11.Fruitteelt	03. Bedrijfsleiding	-	71	-	Starterscursus type B, management
	04. Ziektebestrijding	22	22	41	Geïntegreerde teelt
	05. Technische thema's	375	552	225	Snoeien,..
	06. Selectie	21	-	-	
	10. Veiligheid	19	-	-	
	12. Informatica	21	-	-	
Totaal 11.fruিতেelt		458	645	266	
12.Sierteelt	01. Algemene thema's	-	30	-	
	03. Bedrijfsleiding	42	-	-	
	05. Technische thema's	20	22	-	Plantenkennis
	07. Huisvesting	21	-	-	Serrebouw, klimatisatie
	12. Informatica	21	-	-	
Totaal 12.sierteelt		104	52	-	
13.Tuinaanleg	01. Algemene thema's	-	-	24	
	05. Technische thema's	879	1.251	1.559	Onderhoud, snoeien, bomen vellen
	08. Mechanisatie	142	139	399	Werken met graafmachines
	12. Informatica	51	90	48	Tuintekenen op computer
Totaal 13.tuinaanleg		1.072	1.480	2.030	
14.floristen	05. Technische thema's	94	251	93	Bloemschikken
Totaal 14.floristen		94	251	93	
Eindtotaal		19.159	17.533	12.465	

Voor de korte vorming beschikt de afdeling enkel over gegevens van de centra die hun aanvragen indienen via internet. Dit vertegenwoordigt 75% van de uren korte vorming.

Uit tabel 8 blijkt dat de korte vorming het medium bij uitstek is voor de verspreiding van actuele informatie van algemeen (bedrijfs)economische en juridische aard. De technische onderwerpen komen tevens uitvoerig aan bod. De rundveesector maakt meest van alle sectoren van de korte vorming gebruik. De tuin-

bouwsector maakt vooral van dit kanaal gebruik voor de verspreiding van actuele technische informatie. De korte vormingsactiviteiten voor hobbylandbouwers behandelen vooral technische thema's.

De deelnemers

De afdeling telde voor 2004 in totaal 6.122 deelnemers aan cursussen, 168.578 aan korte vormingsactiviteiten voor landbouwers en 68.242 aan korte vormingsactiviteiten voor hobbylandbouwers.

Tabel 8: Aantal aanvragen van de korte vormingsactiviteiten via internet in 2005 (volgens thema en sector)

Thema \ sector	Algemeen	Economische aspecten	Bedrijfsleiding	Ziektebestrijding	Voeding/bemesting/teelttechniek	Selectie	Huisvesting	Mechanisatie	Juridische en sociale onderwerpen	Veiligheid/gezondheid	Milieuproblematiek	Informatica	Commercialisatie en verwerking	Verbreiding	Totaal	%
Algemene thema's	843	804	58	6	137	11	59	93	997	106	64	109	59	41	3.387	36,7
Rundvee	355	405	332	166	444	150	44	38	51	-	7	-	20	11	2.023	21,9
Varkens	83	52	128	78	9	52	41	-	28	2	4	6	2	-	485	5,3
Pluimvee	18	8	-	8	6	-	3	-	17	-	3	-	-	-	63	0,7
Paarden	2	-	-	6	8	10	2	-	3	-	2	-	-	-	33	0,4
Schapen en geiten	26	6	-	27	29	7	-	-	22	4	-	-	3	-	124	1,3
Bijen en hommels	125	5	6	104	169	60	18	-	8	-	6	-	39	-	540	5,9
Andere diersoorten	3	1	1	2	-	0	-	-	4	-	-	-	-	-	11	0,1
Akkerbouw	99	110	6	31	104	20	-	8	24	-	4	-	20	6	432	4,7
Groenteteelt	180	286	5	68	343	28	15	61	125	5	2	9	9	-	1.136	12,3
Fruitteelt	90	46	3	60	190	12	4	15	11	-	1	-	24	-	456	4,9
Sierteelt	26	43	-	27	92	66	-	24	20	20	-	6	-	-	324	3,5
Tuinaanleg	60	-	-	3	41	2	-	22	3	31	12	5	-	-	179	1,9
Floristenopleiding	15	-	-	-	21	-	-	-	-	-	-	-	-	-	36	0,4
Totaal	1.925	1.766	539	586	1.593	418	186	261	1.313	168	105	135	176	58	9.229	100,0
%	20,9	19,1	5,8	6,3	17,3	4,5	2,0	2,8	14,2	1,8	1,1	1,5	1,9	0,6	100,0	-

Tabel 9: Resultaten van de installatieproeven in 2005

Provincie	Voorjaar		Najaar		Totaal	
	Geslaagd	Niet geslaagd	Geslaagd	Niet geslaagd	Geslaagd	Niet geslaagd
Antwerpen	26	7	-	-	26	7
Limburg	9	2	7	3	16	5
Oost-Vlaanderen	25	6	14	3	39	9
Vlaams-Brabant	18	1	-	-	18	1
West-Vlaanderen	68	7	12	1	80	8
Totaal	146	23	33	7	179	30

De installatieproeven in 2005

Het installatieattest geeft aan personen die geen landbouwopleiding gevolgd hebben toegang tot de subsidies van het Vlaamse Landbouwinvesteringsfonds. Het wordt behaald na het slagen voor een installatieproef. De cursisten kunnen aan de proeven deelnemen na het volgen van een algemene starterscursus (type A), een bijzondere starterscursus (type B) en een stage van tweemaal twee weken. De proeven worden tweemaal per jaar in elke provincie ingericht in samenwerking met de provinciale landbouwdiensten. De resultaten van de proeven van 2005 zijn terug te vinden in *tabel 9*.

Kwaliteitsbewaking en inspecties

De afdeling inspecteert steekproefsgewijs een aantal vormingsactiviteiten ter plaatse. In 2005 zijn 611 inspecties uitgevoerd. De afdeling heeft haar medewerking verleend aan de cel Inspectie en Audit van ALT voor de controle van 7 boekhoudingen van centra.

Sociale promotie

De landbouwers en hun helpers die een cursuscyclus van minimaal 75 uren binnen een tijdsbestek van 5 jaar met goed gevolg beëindigd hebben kunnen een vergoeding voor sociale promotie ontvangen van 2 euro per lesuur (4 uur per stagedag). Met de nieuwe regelgeving is de procedure vereenvoudigd en komen er ook meer deelnemers in aanmerking. In 2005 werd op deze basis een totaal bedrag van 37.722 euro uitbetaald aan 246 begunstigen.

2.1.5 Informatisering vorming

Met de nieuwe regelgeving moest de afdeling haar informaticatoepassing aanpassen. De bestaande toepassing werd volledig herschreven omdat ze niet meer voldeed aan de standaarden van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en te duur werd in onderhoud. De nieuwe toepassing werd pas op 18 augustus in gebruik genomen. In afwachting hebben de centra de oude toepassing verder gebruikt met verouderde gegevens. Die zijn nadien softwarematig rechtgezet.

2.1.6 Innovatieve vormingsprojecten

In 2005 vond een oproep plaats voor de indiening van projecten met als doel de toepassing van nieuwe leer-methoden die gebruik maken van internet (e-learning) te stimuleren in de landbouwsector.

De volgende projecten zijn gestart:

- internet video E-learning (NAC)

Via een streaming video opname van beginnerslessen internet krijgen de cursisten op een praktische en audiovisuele manier onderricht over de ruime

mogelijkheden van internet;

- agrarische opleidingen via het web (NCBL/CERCO soft NV)
De cursisten volgen op hun pc thuis gelijktijdig een cursus onder de vorm van een telefonische vergadering in een virtuele vergaderruimte;
- e-prevent (NCBL/ PreventAgri/EDUplus/EPYC)
Ontwikkeling van een e-learningmodule over veiligheid en preventie in de land- en tuinbouwsector;
- interactieve ondernemerschapsacademie voor land- en tuinbouwers (NCBL/Innovatiesteunpunt)
Via een interactief webplatform worden de deelnemers aangezet om van elkaar te leren. Zij kunnen problemen die zij dagelijks ondervinden aan elkaar voorleggen en samen zoeken naar oplossingen;
- met e-learning naar on-line teeltregistratie en on-line waarschuwingsberichten (PCLT/ REO-Verlief /VeGeBe)
Het doel is om het on-line registreren van teeltgegevens en het raadplegen van on-line waarschuwingsberichten en fiches gewasbeschermingsmiddelen in de groenteteelt te stimuleren.

2.2 Duurzame landbouw

2.2.1 Subsidies voor milieuvriendelijke landbouwproductiemethodes en de instandhouding van de genetische diversiteit

Subsidie voor inzaai van groenbedekking

Met deze subsidiemaatregel worden landbouwers gestimuleerd om hun percelen begroeid te houden tijdens de winter. Hierdoor wordt niet alleen erosie tegengegaan, maar vermindert ook de uitspoeling van nutriënten en verbetert de bodemstructuur. Landbouwers die een verbintenis aangaan om gedurende 5 opeenvolgende jaren minstens 1 ha groenbedekking in te zaaien na hun hoofdteelt kunnen per hectare een premie van 50 euro ontvangen. Percelen die gedurende een bepaald jaar voor een perceel een verhoogde bemestingsnorm in het kader van het mestdecreet toegekend kregen, komen voor datzelfde jaar voor dat perceel niet in aanmerking voor de subsidie. In 2005 werden er 7.910 aanvragen ingediend voor 72.103 ha.

Subsidie voor mechanische onkruidbestrijding

Met deze subsidiemaatregel worden landbouwers gestimuleerd om het gebruik van herbiciden te beperken of te verminderen. De landbouwers gaan een verbintenis aan om gedurende 5 opeenvolgende jaren minstens 0,5 ha mechanische onkruidbestrijding of rijenbespuiting toe te passen op hun bedrijf. Het subsidiebedrag bedraagt 150 euro voor volledig

mechanische onkruidbestrijding en 50 euro voor rijenbespuiting. In het jaar 2005 werd in Vlaanderen voor een oppervlakte van bijna 6.000 ha de premie mechanische onkruidbestrijding aanvaard, of 981 verbintenissen voor 3.420 ha volledig mechanische onkruidbestrijding en 2.552 ha rijenbespuiting.

Subsidie voor de bedrijfseigen teelt van plantaardige eiwitbronnen

Op de meeste Vlaamse veeteeltbedrijven bestaat de voederwinning uit maïs en gras. Deze teelten leveren echter te weinig eiwit. Daarom wordt het rantsoen aangevuld met ingevoerd hoogwaardig soja-eiwit. De teelt van bedrijfseigen plantaardige eiwitten kan hier een bijdrage leveren tot een meer evenwichtige voederwinning. Vanaf 2004 kunnen landbouwers voor de bedrijfseigen teelt van plantaardige eiwitbronnen een subsidie ontvangen. Om voor deze subsidie in aanmerking te komen, wordt een verbintenis aangegaan om minimaal vijf opeenvolgende jaren op minimaal 0,5 ha plantaardige eiwitbronnen te produceren op percelen in Vlaanderen. De subsidie bedraagt maximaal 600 euro per ha en kan voor ten hoogste 5 ha worden aangevraagd. De teelten die voor steun in aanmerking komen zijn grasklaver, luzerne en rode klaver. In 2005 werden 1.005 aanvragen voor 3.017 ha uitbetaald.

Subsidie voor de vermindering van gebruik van meststoffen en pesticiden in de sierteelt

De sierteler die zich verbindt om gedurende 5 opeenvolgende jaren het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen te optimaliseren door registratie en door het uitvoeren van een plan om het gebruik van deze stoffen te minimaliseren, kan een jaarlijkse subsidie ontvangen. Het plan moet een beschrijving van het bedrijf, van het teeltschema en van de voorgenomen technieken en eventuele milieu-investeringen om de hoeveelheden gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen te verminderen, bevatten. In 2005 liepen er 107 overeenkomsten. De jaarlijkse subsidie bedraagt:

- 250 euro per ha voor intensieve teelt onder glas of plastic;
- 100 euro per ha voor intensieve teelt in openlucht;
- 50 euro per ha voor boomkwekerijgewassen in de openlucht en in de volle grond.

Op het einde van 2005 voldeden 90 siertelers aan alle voorwaarden.

Aan deze telers werd een subsidiebedrag uitbetaald van 55.687 euro voor:

- 10.279 are beschermde teelt;
- 8.345 are intensieve teelt in openlucht;
- 43.287 are extensieve teelt in openlucht.

Na de Mid-Term-Evaluatie werden bij ministerieel besluit van 22 november 2005 de jaarlijkse subsidiebedragen opgetrokken tot 900 euro per ha voor intensieve teelt onder glas of plastic, 450 euro per ha voor intensieve teelt in open lucht en 75 euro per ha voor extensieve teelten, dat zijn boomkwekerijgewassen in de volle grond. Op het einde van 2005 werden om die reden bijkomend 117 overeenkomsten afgesloten. Aangezien de vzw Vlaams Milieuplan Sierteelt een belangrijke rol vervult bij de realisatie van de steunmaatregel en bij het stimuleren van de siertelers tot milieuvriendelijke teelt werd ook in 2005 aan deze vzw een subsidie van maximaal 62.000 euro toegekend. Daarnaast liepen er in 2005 nog 21 dossiers in het kader van de Europese Verordening (EEG) 2078/92 betreffende de landbouwproductiemethoden die verenigbaar zijn met de eisen inzake milieubescherming en betreffende natuurbeheer. Er werd aan deze telers een subsidiebedrag uitbetaald van 4.588 euro.

Subsidie voor de instandhouding van de genetische diversiteit van bedreigde lokale rassen en variëteiten

2005 was het laatste jaar dat er contracten liepen voor het behoud van het Belgische trekpaard met 116 fokkers voor 281 merries.

Landbouwers die een contract van 5 jaar afsluiten kunnen een subsidie van 100 euro per jaar ontvangen voor het Rood Rundveeras, het Witrode Rundveeras en het Witblauw dubbeldoel Rundveeras en 25 euro per jaar voor de Witte en Hertkleurige Geit en 9 schapenrassen (Kempens Schaap, Belgisch Melkschaap, Ardense Voskop, Entre-Sambre-et-Meuse-Schaap, Vlaams Kuddeschaap, Lakens Schaap, Mergelland Schaap, Houtlandschaap en Vlaams Schaap). De Koepel Kleine Herkauwers Vlaanderen behandelde 34 contracten voor 335 geiten en Belgisch Melkschapen. De Stichting Levend Erfgoed behandelde 99 contracten voor 2.617 andere schapen. De Vlaamse Rundveeteelt Vereniging treedt op voor de rundveerasen en behandelde 122 overeenkomsten voor 2.752 dieren van de verschillende in aanmerking komende rassen. Naast aandacht voor de lokale vee-rassen is er de maatregel waarmee de aanplant en het onderhoud van oude hoogstamvariëteiten van appel, peer, pruim, perzik en kers gestimuleerd wordt. De steun voor aanplant en onderhoud bedraagt gedurende 5 jaar 4 euro per boom en per jaar. De steun voor behoud en onderhoud van bestaande hoogstammige fruitbomen bedraagt gedurende 5 jaar 2 euro per boom en per jaar. De Nationale Boomgaarden Stichting doet de administratieve behandeling van de 518 lopende overeenkomsten voor 6.366 nieuw geplante bomen en 16.921 bestaande bomen met een overeenkomst voor behoud en onderhoud.

2.2.2 Demonstratieprojecten

In februari 2005 werd voor de zesde maal een oproep tot indienen van demoprojecten gelanceerd. De demonstratieprojecten moeten land- en tuinbouwer bewust maken van nieuwe praktijken en technieken die bijdragen tot een meer duurzame land- en tuinbouw. Ze moeten vooraf hun waarde al hebben bewezen door wetenschappelijk onderzoek of meetbare praktijkervaring. De meeste aandacht gaat naar de verspreiding van de nieuwe inzichten naar de landbouwers en de tuinders. Daarom werken in de projecten veelal instellingen en organisaties die dicht bij de land- en tuinbouwers staan samen met technisch-wetenschappelijke experts. Samen begeleiden zij pioniersbedrijven die voortrekker zijn in hun sector. Sinds de oproep van 2003 wordt speciaal het werken met voorbeeldbedrijven of groepen die samenkomen op praktijkbedrijven aangemoedigd. De demonstratieprojecten oproep 2005 moesten passen onder de thema's die van belang zijn voor een duurzaam landbouwbeleid. In 2005 werden er 19 projecten geselecteerd voor een totaalbudget van 1.308.581 euro.

2.2.3 Projecten Hoeve- en streekproducten

Naast het lopende project van Katholiek Vormingswerk van Landelijke Vrouwen (KVLV) waarbij de hoeveproducenten individueel en in groep begeleid worden bij het toepassen van controlesystemen bij de productie en verwerking, werd er eind 2005 een nieuwe oproep gelanceerd voor projecten ter bevordering van kwaliteitsvolle hoeve- en/of streekproducten. Van de 8 ingediende projecten werden er 4 geselecteerd: KVLV zal hun steunpunt verder uitbouwen waar de hoeveproducenten terecht kunnen met vragen over regelgeving, kwaliteitsverbetering, productiewijze en afzet. Het innovatiesteunpunt zal een aangepaste marktaanpak ontwikkelen voor elke zelfvermarkter waarbij wordt gestreefd naar synergieën met al bestaande organisaties of initiatieven. Het plattelandscentrum Meetjesland vzw gaat plaatselijk voor de Oost-Vlaamse hoeve- en streekproducten het recreatieve en toeristische potentieel in de verf zetten ten voordele van de plaatselijke producenten. Het Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen zal voor de hoeve- en streekproducenten de afzet verbeteren door het uitwerken van acties in overleg met de plaatselijke producenten voortgaand op bestaande initiatieven.

2.2.4 Verbreding: Zorgboerderijen

Vanaf 1 december 2005 kunnen land- en tuinbouwers een subsidie ontvangen voor het opnemen van een zorgtaak op hun bedrijf. Deze subsidie werd

uitgewerkt in het besluit van de Vlaamse regering van 14 oktober 2005 betreffende de toekenning van subsidies voor de zorg en activering van zorgvragers op land- of tuinbouwbedrijven in toepassing van het PDPO. Het ministerieel besluit van 6 december 2005 bepaalt de uitvoeringsmodaliteiten van deze subsidie. Om van deze subsidie gebruik te kunnen maken moet de land- of tuinbouwer in hoofd- of nevenberoep een zorgboerderij-overeenkomst afsluiten met een voorziening. De subsidie bedraagt 40 euro per dag als de landbouwer of medewerker zelf instaat voor de zorg en activering van de zorgvrager. Als de landbouwer enkel zijn bedrijfsinfrastructuur ter beschikking stelt dan bedraagt de subsidie 15 euro per dag. Het maximale subsidiebedrag per dag is 40 euro, ongeacht het aantal zorgvragers. Enkel dagopvang komt in aanmerking voor subsidie. Een dag is een periode van minstens 6 uur overdag. Per dag mogen er op het land- of tuinbouwbedrijf maximaal 3 zorgvragers aanwezig zijn. De landbouwer registreert dagelijks de aanwezigheid van de zorgvrager op een maandelijks registratieformulier.

2.2.5 Landbouweducatie

Ter versterking van het maatschappelijke draagvlak voor een meer duurzame landbouw subsidieert de afdeling landbouweducatie en visievormende activiteiten. De reglementering hieromtrent wordt beschreven in het besluit van de Vlaamse Regering van 14 juli 2004 betreffende de erkenning van centra voor landbouweducatie en de subsidiëring van landbouweducatieve activiteiten. In 2005 erkende de minister 9 verenigingen als centrum voor landbouweducatie. Erkende centra kunnen jaarlijks voor 30 september bij de afdeling een jaarprogramma ter subsidiëring indienen. De minister keurt het actieprogramma goed in functie van de beschikbare middelen. Kregen een goedkeuring voor de uitvoering van hun landbouweducatief actieplan in 2006:

- Boerderijklassen vzw;
- Plattelandsklassen vzw;
- Vereniging voor Ecologische Leef- en Teeltwijze (Velt) vzw;
- Plattelandsactie Kempen+ (PAK+) vzw;
- West-Vlaams Agrarisch Vormingsinstituut (WAVI) vzw.

2.2.6 Draagvlakverbreding landbouw-milieu

In 2005 werkten AMINAL, Vlaamse Landmaatschappij (VLM) en ALT voor de tweede keer samen om een selectieronde voor projecten 'Draagvlakverbreding landbouw en milieu' te organiseren. Het belangrijkste doel van deze projecten is om landbouwers en

natuurbeschermers begrip te laten opbrengen voor elkaars zienswijze en bij te dragen tot een verminderde polarisering tussen beide sectoren.

Volgende organisaties konden aan de slag met een project:

- Regionaal Landschap Haspengouw met 'Boeren voor NATUUR voor boeren';
- Hooibeekehoeve met 'Gluren bij de burens in Provant';
- Regionaal Landschap Meetjesland en Provinciaal Centrum voor Landbouw en Milieu met 'Ganzen, gasten met lasten';
- Regionaal Landschap Dijleland 'Gluren bij de burens in Vlaams-Brabant'.

2.3 Biologische landbouw

Het Vlaamse Actieplan voor de Biologische Landbouw II bleef ook in 2005 de basis voor het beleid in Vlaanderen. Omdat professionalisering van de sector nog steeds een belangrijk uitgangspunt is, subsidieert de overheid het Netwerkproject van Bioforum, de Vlaamse koepel voor de biologische sector. De overheid heeft hierdoor een duidelijke gesprekspartner en adviseur voor de biologische landbouw. Professionalisering gaat ook samen met kennisvergarig en wetenschappelijk onderzoek. Daarom kreeg het Centrum voor Landbouweconomie (CLE) de opdracht om een voorstel uit te werken voor onderzoek naar biologische landbouw in Vlaanderen en werden verschillende concrete onderzoeksprojecten op de rails gezet. Een belangrijke doelstelling van het beleid is een realistische, vraaggerichte groei van de biologische landbouw. Verschillende veelbelovende langlopende nieuwe projecten die de afzet van biologische producten moeten bevorderen werden in 2005 goedgekeurd. Om de groei van de sector te verzekeren steunt de Vlaamse overheid de Biotheek als kennis- en informatiecentrum en subsidieerde ze promotie- en informatiecampagnes van VLAM en Bioforum.

2.4 Actieplan Glastuinbouw

De afdeling coördineert het actieplan Glastuinbouw met de bedoeling de concurrentiekracht van de glastuinbouw te versterken, de veroudering van het glasareaal tegen te gaan en tegelijk de sector te stimuleren om duurzaam te produceren en zo zijn eigen toekomst te verzekeren. Om het actieplan uit te werken werden werkgroepen opgericht voor de thematieken vestiging, energie en middelengebruik.

Daarin zijn de diverse Vlaamse administraties, kabinetten en de sector vertegenwoordigd. De werkgroep 'Vestiging van Bedrijven' verzorgt de uitwerking van de maatregelen vergunningsmogelijkheden in de glastuinbouw en van de pilootprojecten glastuinbouw-bedrijvzones. De werkgroep 'Energievoorziening' concentreert zich op het verbeteren van de toegang tot aardgasvoorzieningen voor glastuinbouwbedrijven. Ze gaf tevens input in verband met emissie- en energienormen voor de best 'Beschikbare Technieken' (BBT)-studie glastuinbouw en een deel van de inzet ging naar de Klimaatconferentie en de voorbereiding van een 5-tal acties voor het Vlaamse Klimaatbeleidsplan 2006-2012. De werkgroep 'Gebruik van Gewasbeschermingsmiddelen en Nutriënten in de Glastuinbouwsector' wil realistische stimulerende maatregelen uitwerken en initiatieven opzetten die het gebruik van pesticiden en nutriënten in de glastuinbouw verminderen.

2.5 Leader +

Leader+, een communautair initiatief voor plattelandsontwikkeling, zet plattelandsactoren ertoe aan initiatieven uit te werken ter ondersteuning van de ontwikkeling van hun regio. Binnen Vlaanderen zijn vijf Plaatselijke Groepen (PG) actief in het Brugse Ommeland, Meetjesland, (Antwerpse) Kempen, Pajottenland en Midden-Maasland. Zij werken rond de verbetering van de leefkwaliteit, de valorisatie van plaatselijke producten en de valorisatie van culturele en natuurlijke hulpbronnen. Momenteel zijn er een 80-tal lokale projecten lopende. In het kader van samenwerking tussen regio's zijn op 16 december 2005 door de Vlaamse regering de eerste drie transnationale samenwerkingsprojecten goedgekeurd. Vier Vlaamse PG's zijn betrokken bij deze projecten waarbij wordt samengewerkt met PG's uit Nederland, Luxemburg en Ierland. De Vlaamse activeringscel stimuleert netwerkvorming tussen plattelandsactoren door studiedagen, publicaties, bekendmaking Leader+, ondersteuning, totstandkoming samenwerkingprojecten en organisatie uitwisseling van ervaringen tussen PG's en de website www.leadervlaanderen.be. In de loop van 2005 werd door de externe evaluator een evaluatie uitgevoerd over de uitvoering van het programma.

2.6 Overleg- en adviestaken

2.6.1 Adviesverlening

De afdeling is betrokken bij overleg en levert advies bij maatregelen die een impact hebben op de toekomst en de kansen voor land- en tuinbouw in Vlaanderen. Dit overleg en deze adviezen zijn voornamelijk gericht naar de sociaal-economische impact en de bedrijfstechnische haalbaarheid van beleidsinitiatieven. De afdeling levert inbreng voor materies die betrekking hebben op het medegebruik van de open ruimte waaronder het natuurbeheer, waterbeheer, ruimtelijke planning, landinrichting en landschapsbescherming.

2.6.2 Decreet integraal waterbeleid en flankerend beleid

De uitvoering van het integraal waterbeleid en de plannen rond het Schelde-estuarium hebben beiden een grote impact op landbouw en worden intensief vanuit de afdeling opgevolgd om tot een interactie te komen. Voor het integraal waterbeleid naderen de twee pilotprojecten van de bekkenbeheersplannen, namelijk het Nete- en het IJzerbekken, langzaam hun realisatiefase. Andere plannen (Bovenschede, Demer, Dender, Dijle, Gentse Kanaalzone en de Maas) zitten in de opstartfase. Aangezien de uitvoering van dergelijke bekkenbeheersplannen een invloed hebben op landbouwgebruik wordt een studieopdracht hieromtrent goed opgevolgd, zodanig dat er een onderbouwd vergoedingensysteem (bij actieve overstroming) tot stand komt. Wat het Schelde-estuarium betreft is er in het voorjaar een grote stap gezet in de verwezenlijking van een flankerend landbouwbeleid ter minimalisatie van de landbouwimpact. Dit flankerend landbouwbeleid werd bekrachtigd door de Vlaamse regering.

2.6.3 Afbakening agrarische en natuurlijke structuur van het buitengebied

De afdeling was vertegenwoordigd in 9 administratieoverschrijdende projectteams, onder voorzitterschap van de afdeling Ruimtelijke Planning, voor de volgende buitengebieden:

- Kust-Polders-Westhoek;
- Haspengouw-Voeren;
- Brugge-Meetjesland;
- Hageland;
- Neteland;
- Noorderkempen;
- Limburgse Kempen en Maasland;
- Schelde-Dender;
- Leiestreek.

Ook in de Vlaamse strategische stuurgroep afbakening

was er in 2005 een actieve vertegenwoordiging van de afdeling. ALT gaf in 2005 de opdracht aan VLM tot opmaak van een landbouwgevoeligheidskaart voor alle 13 buitengebieden in Vlaanderen. Deze opdracht werd in 2005 al uitgevoerd voor deze 9 buitengebieden. De landbouwgevoeligheidskaarten brengen de landbouwkundige waarde van percelen in kaart. Elk perceel krijgt een puntenwaarde toegekend door de evaluatie van een aantal parameters. Op 2 december 2005 nam de Vlaamse regering voor Haspengouw-Voeren een beslissing inzake het beleidsmatig herbevestigen van de bestaande plannen van aanleg voor de agrarische en natuurlijke structuur in dit buitengebied. Het gaat hier om circa 41.000 ha agrarisch gebied dat herbevestigd werd.

2.7 Vlaamse Land- en Tuinbouwrap

De afdeling verzorgt het secretariaat van de Vlaamse Land- en Tuinbouwrap (VLTR). Dit is een Vlaams adviesorgaan dat het Vlaamse Parlement en de Vlaamse regering adviseert over alle aangelegenheden die betrekking hebben op de economische aspecten en facetten van land- en tuinbouw die tot de gewestelijke bevoegdheden behoren. Indien nodig kan de VLTR werkgroepen oprichten waarin externe deskundigen vertegenwoordigd kunnen zijn. De Vlaamse Land- en Tuinbouwrap is samengesteld uit leden van de Boerenbond (4); het Algemeen Boerensyndicaat (3); het Vlaams Agrarisch Centrum (2); de Belgische Biologische Organische Boeren (1); de Beroepsvereniging van de mengvoederfabrikanten; de Organisatie van zelfstandig ondernemers; de Belgische Vereniging van Banken; de Belgische Vereniging van de Fosfaatmeststoffenindustrie; de landbouwfaculteit Katholieke Universiteit Leuven; de landbouwfaculteit Universiteit Gent; de consumentenorganisatie Test-Aankoop; het Verbond van Belgische Tuinbouwweilingen; de Belgische Confederatie van de Zuivelindustrieën; de Belgische Federatie van de Distributieondernemingen en de leidend ambtenaar van de administratie Land- en Tuinbouw van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap als adviserend lid. De voorzitter van de VLTR is de heer N. Devisch, ondervoorzitters zijn de heren C. Adriaens en Y. Dejaegher. Secretaris is de heer L. Uytendwilligen.

De adviezen van het jaar 2005 kunnen geconsulteerd worden op de website: www.vlaanderen.be/landbouw (Rubriek: Beleid - VLTR).

3 Afdeling Land- en Tuinbouwondersteuningsbeleid

3.1 Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF)

Het VLIF is een Vlaamse openbare instelling waarmee de Vlaamse overheid investerings- en vestigingssteun verleent aan de land- en tuinbouwers, coöperaties van land- en tuinbouwers, en sedert 2004 ook aan investeringen in de agrovoedingssector en de omkaderingssector van de land- en tuinbouw. Er is bovendien een steunkader voorzien om bij probleemsituaties van diverse oorsprong specifieke steunmaatregelen te kunnen uitvaardigen.

De VLIF-regelgeving voor land- en tuinbouwers zit vervat in het besluit van de Vlaamse regering van 24 november 2000 betreffende steun aan de investeringen en aan de installatie in de landbouw en een ministerieel besluit van dezelfde datum. Deze regelgeving wordt toegepast op aanvragen ingediend vanaf 1 januari 2000 en werd sindsdien een paar keer bijgesteld om tegemoet te komen aan gewijzigde noden.

De steun wordt gegeven onder vorm van rentesubsidies, kapitaalpremies en gewestwaarborg. Voor het verlenen van rentesubsidie en gewestwaarborg wordt alleen samengewerkt met erkende kredietinstellingen. De middelen van het VLIF bestaan hoofdzakelijk uit een overheidsdotatie.

3.1.1 Beleidsvisie

Om land- en tuinbouwers in staat te stellen de structuur van hun bedrijf aan te passen aan nieuwe en snel evoluerende omstandigheden en om hun inkomen te verbeteren of op peil te houden wordt investerings- en vestigingssteun verleend.

Er worden eisen gesteld aan beroepsbekwaamheid, levensvatbaarheid van het bedrijf, afzetmogelijkheden voor de productie en respect van normen inzake leefmilieu en dierenwelzijn. De investeringen moeten planmatig aangepakt worden en gericht zijn op de realisatie van één of meer van volgende doelstellingen:

- verlagen van de productiekosten;
- verbeteren en omschakelen van de productie;
- verhogen van de kwaliteit;
- verbeteren van het leefmilieu, de hygiënische omstandigheden en het welzijn van de dieren;
- bevorderen van de diversificatie van de activiteiten op het landbouwbedrijf.

Met de VLIF-steun wordt op Vlaams niveau uitvoering gegeven aan het EU-beleid (Verordening 1257/99) inzake steun aan de investeringen en de vestiging. Er wordt maximaal gebruik gemaakt van de mogelijkheden voor het verlenen van vestigingssteun maar ook bij investeringssteun wordt ruim ingespeeld op de

Tabel 10: Begroting VLIF 2005 (in miljoen euro)

Vastleggingsmachtiging (B.A. 54.1 / 99.31)	Bedrag (miljoen euro)
Land- en tuinbouwers	
- Rentesubsidies	23,38
- Kapitaalpremies	15,99
- Waarborgen	1,70
Agrovoeding	6,00
Omkadering	4,00
Totaal	51,08
Inkomsten	Bedrag (miljoen euro)
Dotatie van de Vlaamse Gemeenschap (B.A. 54.1/41.41)	46,82
Terugbetalingen door begunstigen (terugvorderingen)	0,15
Waarborgbijdragen	0,10
Saldo 2003	3,08
Totaal	50,15
Uitgaven	Bedrag (miljoen euro)
Land- en tuinbouwers	
- Rentesubsidies	26,43
- Kapitaalpremies	17,61
- Waarborgen	1,70
Agrovoeding	3,20
Omkadering	1,20
Totaal	50,15

doelstellingen van het EU-beleid zoals extra aandacht aan de diversificatie van de activiteiten en investeringen gericht op duurzame productie.

Ook aan de realisatie van de specifieke Vlaamse beleidsopties, meer bepaald met betrekking tot het leefmilieu, wordt bijzondere aandacht besteed, onder meer aan steun voor de bouw van ammoniakemissiearme stallen, voor energiebesparende investeringen en voor investeringen inzake hergebruik van oppervlaktewater.

3.1.2 Begroting 2005

Zoals weergegeven in *tabel 10* beschikte het VLIF in 2005 over een vastleggingsmachtiging van 51,08 miljoen euro. Vanaf 2005 wordt enkel het Vlaams deel van de steun vastgelegd en worden, naast de particuliere land- en tuinbouwers, ook de agrovoedings- en omkaderingssector bediend.

De Vlaamse Gemeenschap maakte een dotatie van

46,82 miljoen euro vrij voor het VLIF. De begroting beliep 50,15 miljoen euro, zowel in ontvangsten als in uitgaven.

3.1.3 Nieuw ingediende dossiers

In 2005 werden 4448 dossiers door particuliere land- en tuinbouwers ingediend en 36 dossiers door coöperatieve vennootschappen. Er waren 36 aanvragen voor overheidswaarborg op een overbruggingskrediet voor gespecialiseerde tuinbouwbedrijven.

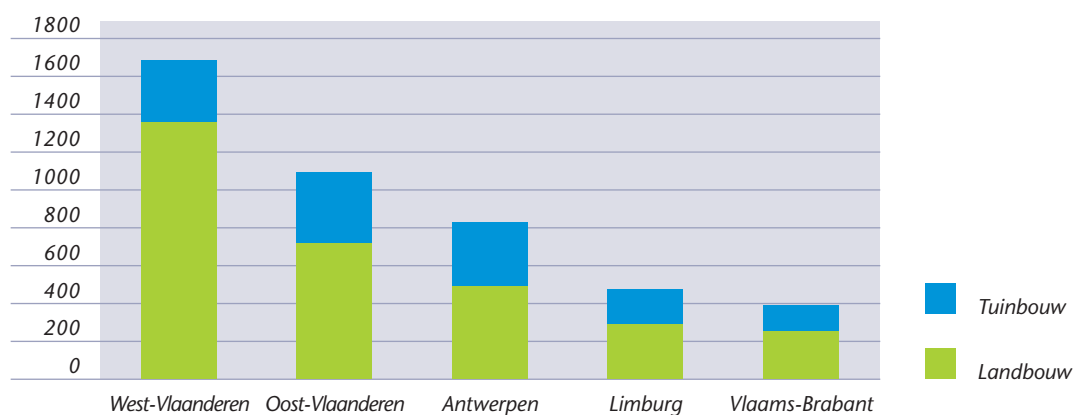
De totale voorziene investeringskost voor de 4.448 dossiers is 450 miljoen euro, waarvan 3,3 miljoen euro voor de coöperatieve vennootschappen.

Tabel 11 en figuur 5 geven een overzicht van het aantal ingediende dossiers en de voorziene kosten voor de particuliere land- en tuinbouwers per provincie. In West-Vlaanderen worden de meeste aanvragen ingeleid nl. 1.678 of 38% van het totale aantal. Ruim 81% van de aanvragen komt er van landbouwbedrijf-

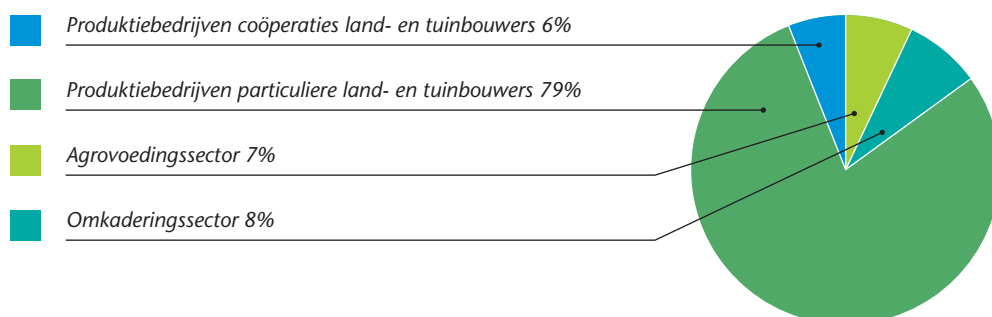
Tabel 11: Aantal ingediende dossiers en voorziene investeringskosten in land- en tuinbouw door particuliere landbouwers per provincie

Provincie	Landbouw		Tuinbouw		Totaal	
	Aantal	Voorziene kosten (miljoen euro)	Aantal	Voorziene kosten (miljoen euro)	Aantal	Voorziene kosten (miljoen euro)
West-Vlaanderen	1.355	153,63	323	23,41	1.678	177,04
Oost-Vlaanderen	718	81,47	369	28,48	1.087	109,94
Antwerpen	489	42,17	335	48,63	824	90,80
Limburg	290	24,87	180	11,77	470	36,64
Vlaams Brabant	254	24,23	135	9,19	389	33,41
Totaal Vlaanderen	3.106	326,36	1.342	121,47	4.448	447,83

Figuur 5: Aantal ingediende dossiers in land- en tuinbouw door particulieren per provincie

Figuur 6: Verdeling van de toegekende VLIF-steun

ven. Deze situatie verschilt sterk van die in de andere provincies waar de tuinbouw relatief beter vertegenwoordigd is. In Oost-Vlaanderen komt een derde van de 1.087 aanvragen van een tuinbouwbedrijf. In Antwerpen heeft ruim 40% van de 824 dossiers betrekking op investeringen in tuinbouwbedrijven. Uit Limburg en Vlaams Brabant kwamen respectievelijk 470 en 389 aanvragen. In Limburg komt 38% van de aanvragen van tuinbouwbedrijven en in Vlaams Brabant 35%. Voor investeringskosten is het relatieve belang van de tuinbouw groter omdat een investeringsproject er gemiddeld meer kosten meebrengt dan in de landbouw.

3.1.4 Toegekende VLIF-steun

Totale toegekende steun

In 2005 verleende het VLIF steun voor een totaalbedrag van 66,29 miljoen euro (Vlaamse + Europese steun), waarvan 51,08 miljoen euro Vlaamse middelen. Hiermee werd de beschikbare vastleggingsmachtiging volledig opgebruikt. De steun had in 2005 voor de eerste keer betrekking op zowel de productiebedrijven (land- en tuinbouw), hun coöperaties als op de agrovoedingssector en omkaderingssector in land- en tuinbouw, welke voor hun steunverlening aan investeringen geïntegreerd werden in het VLIF. Met betrekking tot de Vlaamse middelen (51,08 miljoen euro) bedroeg het aandeel van de productiebedrijven van land- en tuinbouwers en hun coöperaties 85%; 8% werd toegekend aan de omkaderingssector en 7% aan de agrovoedingssector (figuur 6).

Toegekende vestigings- en investeringssteun aan particuliere land- en tuinbouwers

In 2005 waren er 2.984 nieuwe gunstig besliste dossiers, zonder herzieningen, voor een totaal bedrag van 55,01 miljoen euro. Dit waren voornamelijk dossiers voor investeringssteun (2.842 dossiers voor 43,09 miljoen euro). Voor vestigingssteun waren er 196 dos-

siers (9,60 miljoen euro) en 13 dossiers waren voor coöperatieven (2,70 miljoen euro). Sommige dossiers behandelen zowel investerings- als vestigingssteun. De totale subsidiabele vestigingskosten in 2005 bedroegen 32,6 miljoen euro waarvan 89,3% (29,13 miljoen euro) naar de landbouw en 10,7% (3,48 miljoen euro) naar de tuinbouw gaat. Dit wil niet noodzakelijk zeggen dat er weinig nieuwe vestigingen zijn in de tuinbouwsector, maar wel dat deze niet altijd vestigingssteun krijgen. Vestigingssteun wordt namelijk verleend bij de overname van een bedrijf, en niet bij de creatie van een nieuw bedrijf, hetgeen in de tuinbouwsector regelmatig voorkomt. Veel nieuwe tuinbouwbedrijven krijgen investeringssteun. De totale subsidiabele investeringskosten in 2005 bedroegen 185,74 miljoen euro waarvan 57,5% (106,95 miljoen euro) gaat naar de landbouw en 42,4% (78,78 miljoen euro) naar de tuinbouw. De investeringen die het meest in het oog springen zijn de ammoniakemissiearme stallen (15,84 miljoen euro subsidiabele kosten), waarvan 48,5 % betoelaagd werd aan 40% (grondgebonden varkensstallen). Hiermee blijkt duidelijk het succes, voornamelijk in de varkenssector, van deze nieuwe steunmaatregel.

VLIF-Waarborg

In 2005 werd er voor 118 dossiers in totaal 20,26 miljoen euro waarborg verleend op een kredietvolume van 32,17 miljoen euro (63%). In slechts 4% van alle in 2005 gunstig besliste VLIF-aanvragen werd er waarborg verleend. Het VLIF ontving hiervoor van de begunstigden een bijdrage van 101.512 euro (0,50% van de verleende waarborg).

De in 2005 vastgelegde VLIF-waarborg werd in 2005 ook effectief betaald, nl. 1.064.981 euro. Dit bedrag bestond voor 855.269 euro uit kapitaal en 209.712 euro uit intresten en kosten. De waarborguitkeringen in 2005 hadden betrekking op 12 gevallen van onvermogen met 16 VLIF-dossiers, waarvoor initieel 1.528.266 euro waarborg toegekend werd. Van de 12

schadegevallen hadden er 5 betrekking op landbouwbedrijven en 7 op tuinbouwbedrijven.

Meer informatie, uitvoerig cijfermateriaal en duiding over de steunverlening van het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds staat gepubliceerd in het jaarlijkse VLIF-activiteitenverslag.

3.2 Begeleiding van bedrijven in moeilijkheden of in reconversie

De steun voor de begeleiding van bedrijven in moeilijkheden of in reconversie gebeurt via het besluit van de Vlaamse Regering van 8 november 2002 ter vervanging van een besluit van de Vlaamse Regering van 17 maart 1998.

De maatregel, die een praktische begeleiding beoogt van bedrijven geplaatst voor ingrijpende bedrijfsproblemen, sluit aan bij de problematiek van de armoedebestrijding op het platteland, in het bijzonder in de landbouwsector.

Daar na 3 jaar werking de impact van de maatregel op de sector eerder beperkt bleef, werd eind 2005 beslist om de maatregel af te bouwen. Na 2006 worden geen nieuwe dossiers meer aanvaard. Andere bestaande initiatieven (vb. Agricall) inzake armoedebestrijding zullen in de plaats komen.

Om de kwaliteit van de gesubsidieerde bedrijfsbegeleiding te garanderen wordt steun gegeven aan door de Vlaamse overheid erkende centra voor begeleiding van land- en tuinbouwers in moeilijkheden of in reconversie. De centra ontvangen per bedrijfsbegelei-

ding 2.000 euro.

Hiervoor dient het centrum de volgende stappen te ondernemen:

- een doorlichting maken van het bedrijf;
- een streefplan opstellen en een voorstel van intensieve begeleiding uitwerken;
- de bedrijfsbegeleiding uitvoeren mede onder de vorm van bedrijfsbezoeken, met een maximum van zes bezoeken, gespreid over een jaar;
- een eindevaluatie maken van de begeleiding.

Komen in aanmerking voor de steun:

- landbouwers die in financiële moeilijkheden verkeren en dit kunnen aantonen door achterstalligheid bij kredietinstelling, toeleveringsbedrijven of Rijksdienst voor Sociale Zekerheid of met een gering bedrijfsinkomen, grote bedrijfsverliezen of door familiale omstandigheden;
- landbouwers die een eerder kleinschalig land- of tuinbouwbedrijf uitbaten en die kunnen aantonen dat hun bedrijf door reconversie uitgebouwd kan worden tot een economisch levensvatbaar bedrijf.

Van de 10 erkende centra zijn er 8 die effectief dossiers indienden. Het aantal dossiers dat ingediend wordt, neemt wel ieder jaar af: van 37 steunaanvragen in 2003, 17 in 2004 naar 14 in 2005. De verdeling van het aantal dossiers over de verschillende centra wordt weergegeven in *tabel 12*. Hieruit blijkt dat niet alle ingediende aanvragen gunstig worden beslist. Een aantal dossiers was niet ontvankelijk omdat de landbouwer niet voldeed aan de voorwaarden. Andere dossiers werden door de centra zelf niet verder aangehouden.

Tabel 12: Verdeling dossiers over de verschillende centra

Centrum	2003		2004		2005	
	Ingediend	Gunstig beslist	Ingediend	Gunstig beslist	Ingediend	Gunstig beslist (1)
VAC	16	15	3	2	4	1
CCAB	5	5	2	0	3	3
SBB	12	5	6	5	0	0
BB	2	0	1	1	0	0
LIBA	1	1	3	3	2	0
ILT	0	0	2	2	2	1
DLV	1	1	0	0	2	1
AABS	0	0	0	0	1	0
Totaal	37	27	17	13	14	6

(1) Dit aantal zal nog toenemen

3.3 Afbouw veestapel

3.3.1 Situering maatregel

Op 9 maart 2001 werd het stopzettingsdecreet tot regeling van de vrijwillige, volledige en definitieve stopzetting van de productie van alle dierlijke mest afkomstig van een of meerdere diersoorten goedgekeurd. Dit decreet biedt de mogelijkheid een financiële ondersteuning te geven aan veehouders, die vrijwillig een einde stellen aan hun exploitatie en in ruil voor deze financiële vergoeding hun milieuvergunning en hun nutriëntenhalte inleveren.

Deze maatregel heeft twee doelstellingen:

- een supplementaire afbouw realiseren boven op de natuurlijke afvloeï, zodat een bijdrage geleverd wordt tot de vermindering van de mestoverschotten;
- een antwoord bieden op de sociaal-economische problemen die zich stellen tengevolge van een strenger en consequent doorgevoerd mestbeleid. Landbouwers die wensen te stoppen met hun activiteit kunnen dit op een sociaal-economisch verantwoorde wijze.

Om het voorgestelde doel van deze maatregel te bereiken, nl. 10% van de mestoverschotten te verminderen, werd 99,2 miljoen euro voor de periode 2001-2004 voorzien.

In 2001 en 2002 was deze maatregel enkel van toepassing voor de varkenshouderij. Op vraag van de sector werd in 2003 de maatregel uitgebreid naar rundvee en pluimvee. De laatste indieningsronde dateert van het najaar 2004 en was toegankelijk voor alle sectoren. In 2005 mochten geen nieuwe dossiers ingeleid worden.

Bij de laatste indieningsronde werd vastgesteld dat voor een aantal bedrijven de berekende vergoeding vrij laag was. Meer in het bijzonder voor bedrijven die om reden onafhankelijk van hun wil in het jaar voorafgaand aan de indiening van de aanvraag voor het bekomen van een stopzettingsvergoeding een lagere veebezetting hadden (vb. vogelpest). Om hieraan te verhelpen is het stopzettingsdecreet gewijzigd.

In het Belgisch Staatsblad van 30 december 2005 is het decreet van 23 december 2005 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2006 gepubliceerd. Met artikel 23 van het decreet wordt artikel 5 van het stopzettingsdecreet gewijzigd. Aan artikel 5, tweede lid, wordt de volgende zin toegevoegd: 'Indien om redenen van overmacht de gemiddelde veebezetting voor de betrokken diersoort, vermeld in de Mestbankaangifte van het laatste aanslagjaar, lager is dan de gemiddelde veebezetting voor de betrokken diersoort, vermeld in de Mestbankaangiften van de laatste drie aanslagjaren, kan de minister voor de aanvragen ingediend vanaf 1 september 2004 beslissen om het aantal dieren te beperken tot de gemiddelde veebezetting, welke voor iedere betrokken diersoort wordt vermeld in de Mestbankaangifte van de laatste twee aanslagjaren voorafgaand aan het aanslagjaar waarin de overmachtsituatie zich heeft voorgedaan.' Door deze decreetwijziging kunnen de in dit jaarverslag opgenomen cijfers voor de indieningsronde 2004 nog wijzigen.

3.3.2 Overzicht resultaten maatregel

In tabellen 13, 14, 15 wordt een overzicht gegeven van het aantal gestopte varkens-, rundvee- en pluimveebedrijven per indieningsronde en de verminderde N en P₂O₅. Daar de varkenshouderijen moesten stoppen binnen de 7 maanden na goedkeuring zijn de

Tabel 13: Aantal gestopte varkensbedrijven (2001-2004) en vermindering (kg) N en P₂O₅

	2001	2002	2003	2004	2001-2004
Aantal varkensbedrijven	748	205	230	59	1.242
Zeugen					
Aantal dieren	17.397	9.739	12.630	2.395	42.161
Vermindering N (kg)	417.528	233.736	303.120	57.480	1.011.864
Vermindering P ₂ O ₅ (kg)	252.257	141.216	183.135	34.728	611.335
Mestvarkens					
Aantal dieren	221.295	38.421	76.670	7.954	344.340
Vermindering N (kg)	2.876.835	499.473	996.710	103.402	4.476.420
Vermindering P ₂ O ₅ (kg)	1.179.502	204.784	408.651	42.395	1.835.332
Totale vermindering N (kg)	3.294.363	733.209	1.299.830	160.882	5.488.284
Totale vermindering P₂O₅ (kg)	1.431.759	345.999	591.786	77.122	2.446.667

Tabel 14: Aantal gestopte rundveebedrijven (2003-2004) en vermindering (kg) N en P₂O₅

	2003	2004	2003-2004
Aantal rundveebedrijven	466	59	525
Runderen < 1 jaar			
Aantal dieren	3.352	681	4.033
Vermindering N (kg)	110.616	22.473	133.089
Vermindering P ₂ O ₅ (kg)	33.520	6.810	40.330
Runderen 1-2 jaar			
Aantal dieren	3.747	711	4.458
Vermindering N (kg)	228.567	43.371	271.938
Vermindering P ₂ O ₅ (kg)	82.434	15.642	98.076
Melkkoeien/zoogkoeien			
Aantal dieren	5.417	862	6.279
Vermindering N (kg)	525.449	83.614	609.063
Vermindering P ₂ O ₅ (kg)	162.510	25.860	188.370
Andere runderen			
Aantal dieren	1.853	372	2.225
Vermindering N (kg)	179.741	36.084	215.825
Vermindering P ₂ O ₅ (kg)	55.590	11.160	66.750
Mestkalveren			
Aantal dieren	13.788	902	14.690
Vermindering N (kg)	144.774	9.471	154.245
Vermindering P ₂ O ₅ (kg)	49.637	3.247	52.884
Totale vermindering N (kg)	1.189.147	195.013	1.384.160
Totale vermindering P₂O₅ (kg)	383.691	62.719	446.410

 Tabel 15: Aantal gestopte pluimveebedrijven (2003-2004) en vermindering (kg) N en P₂O₅

	2003	2004	2003-2004
Aantal pluimveebedrijven	31	23	54
Legkippen			
Aantal dieren	120.335	260.730	381.065
Vermindering N (kg)	83.031	179.904	262.935
Vermindering P ₂ O ₅ (kg)	58.964	127.758	186.722
Opfokpoeljen legkippen			
Aantal dieren	117.259	86.315	203.574
Vermindering N (kg)	36.350	26.758	63.108
Vermindering P ₂ O ₅ (kg)	21.107	15.537	36.643
Slachtkuikens			
Aantal dieren	131.966	31.553	163.519
Vermindering N (kg)	81.819	19.563	101.382
Vermindering P ₂ O ₅ (kg)	38.270	9.150	47.421
Slachtkuikenouderdieren			
Aantal dieren	16.170	52.068	68.238
Vermindering N (kg)	19.404	62.482	81.886
Vermindering P ₂ O ₅ (kg)	11.481	36.968	48.449
Opfokpoeljen slachtkuikenouderdieren			
Aantal dieren	10.052	15.209	25.261
Vermindering N (kg)	4.322	6.540	10.862
Vermindering P ₂ O ₅ (kg)	2.513	3.802	6.315
Totale vermindering N (kg)	224.927	295.246	520.172
Totale vermindering P₂O₅ (kg)	132.335	193.215	325.550

Tabel 16: Overzicht aantal uitbetaalde bedrijven en bedragen (euro) voor de afbouw van de veestapel

	Indieningsjaar 2001		Indieningsjaar 2002		Indieningsjaar 2003		Indieningsjaar 2004		Periode 2001-2004	
	Aantal	Bedrag (euro)	Aantal	Bedrag (euro)	Aantal	Bedrag (euro)	Aantal	Bedrag (euro)	Aantal	Bedrag (euro)
Varkens	748	32.781.914	205	7.962.652	230	13.879.887	49	1.816.738	1.232	56.441.191
Rundvee	0	0	0	0	466	15.410.106	16	483.896	482	15.894.002
Pluimvee	0	0	0	0	31	1.436.392	12	538.532	43	1.974.924
Totaal	748	32.781.914	205	7.962.652	727	30.726.386	77	2.839.166	1.757	74.310.118
Nog uit te betalen	-	-	-	-		247.649		3.155.493		3.403.142
Totaal te betalen		32.781.914		7.962.652		30.974.035		5.994.658		77.713.259

gegevens van 2004 gebaseerd op de effectief gestopte bedrijven. Voor de rundvee- en pluimveebedrijven zijn de cijfers van 2004 voorlopige cijfers op basis van de gunstig besliste dossiers waarbij de veehouders akkoord gingen met de voorgestelde vergoeding.

3.3.3 Financieel luik

De indieningsronden 2001 en 2002 zijn volledig uitbetaald. Voor indieningsronde 2003 dient nog een klein gedeelte uitbetaald te worden (zie tabel 16).

De uitbetaling van 2004 is sectorafhankelijk. Aan de varkenshouders werd de vergoeding grotendeels uitbetaald gezien de bedrijven moesten stoppen binnen de 7 maanden na goedkeuring. Ongeveer de helft van de pluimvee dossiers is uitbetaald. Voor rundvee is er een stopzettingstermijn voorzien van 1 jaar en dient het merendeel van de dossiers nog uitbetaald te worden.

Door de decreetswijziging van eind 2005, kan het aantal dossiers en het effectief uit te betalen bedrag voor het indieningsjaar 2004 nog oplopen.

3.4 Europese en Vlaamse steun voor verwerking en afzet van land- en tuinbouwproducten

3.4.1 Inleiding

Voor de periode 2000-2006 wordt de investeringssteun voor de sector van de verwerking en afzet van land- en tuinbouwproducten (agrovoedingssector) ingebouwd in het programma voor plattelandsontwikkeling (Verordening (EG) nr. 1257/99 van de Raad van 17 mei 1999 inzake steun voor plattelandsontwikkeling uit het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw (EOGFL) en tot wijziging van een aantal verordeningen).

Na uitputting van de voorziene budgettaire EU-middelen (oorspronkelijk 18,9 miljoen euro, later teruggebracht tot 15,7 miljoen euro) met de eerste indieningsronde in 2001, werd eind 2004 door herstelling van de geldmiddelen binnen het PDPO-programma (aanvankelijk) 5,0 miljoen euro bijkomende Europese financiële betalingsmiddelen toegewezen aan de agrovoedingssector. Hiermee werd in het voorjaar van 2005 een tweede indieningsronde georganiseerd, afgesloten per 31 maart 2005.

3.4.2 Programmeringsdocument 2000-2006

De Europese EOGFL-steun wordt toegekend en uitbetaald als kapitaalpremie (directe steun) gebaseerd op het in aanmerking komende en gecontroleerde investeringsbedrag. De noodzakelijke cofinanciering van de Lidstaat is, ingevolge een recente reorganisatie van de steunverlening in Vlaanderen waarbij de steunverlening aan investeringsprojecten uit de agrovoedingssector overgenomen werd van de administratie Economie, thans afkomstig van het Vlaamse Landbouwinvesteringsfonds.

In tegenstelling met de eerste indieningsronde kwamen in de tweede ronde principieel eveneens investeringsprojecten uit de vleeswarenssector in aanmerking voor betoelaging, mits er voldoende Europese finan-

Tabel 17: Aantal projecten, toegekende EOGFL-steun en uitbetaling eerste indieningsronde

Sectoren	Aantal projecten	Max./aanvaardbare investeringen (euro)	Toegekend EOGFL-steun		Uitbetaald EOGFL-steun (euro)	Totaal reeds uitbetaald	
			%	euro		%	euro
Vlees	9	15.484.722	10	1.548.472	554.059	78,2	1.210.935
Kleinvee en eieren	5	15.272.963	10	1.527.296	282.077	72,9	1.113.280
Zuivelproducten	8	23.003.711	10	2.300.371	642.576	92,8	2.134.394
Groenten en fruit	24	79.987.843	10	7.998.784	528.299	76,6	6.130.255
Niet-eetbare tuinbouwproducten	0	0	15(°)	0	0	0	0
Granen	1	175.211	10	17.521	0	100	17.521
Zaaizaad en pootgoed	0	0	10	0	0	0	0
Aardappelen	6	19.514.249	10	1.951.425	529.915	87,7	1.712.114
Industriële gewassen (vlas)	26	20.130.068	10	2.013.007	336.940	81,5	1.639.942
Biologische producten	1	567.676	15(°)	85.151	0	95,6	81.404
Alternatieve producten	0	0	15(°)	0	0	0	0
Totaal	80	174.136.443		17.442.028	2.863.867	80,4	14.029.846

(°) ten einde de ontwikkeling van een aantal sectoren te promoten, werd het EU-steunpercentage op 15% gebracht; de overeenkomende Vlaamse steun bedraagt 5%

ciële middelen zouden beschikbaar zijn. Aangezien dit laatste echter niet het geval was, werd vanuit het kabinet Landbouw beslist om aan de projecten uit de vleeswarenssector louter, maar verhoogde, Vlaamse steun (5%) toe te kennen.

3.4.3 Lopende dossiers 2005

De eerste indieningsronde voor de investeringsprojecten werd op 1 september 2001 afgesloten. Op 17 juni 2002 werd de ministeriële goedkeuring verkregen voor het steunoverzicht zoals weergegeven in de tabel 17.

De tweede indieningsronde werd afgesloten per 31 maart 2005; 145 projecten werden ingediend, waarbij 7 projecten niet weerhouden werden omdat ze niet beantwoordden aan het opgegeven steunkader. Gezien de beperkte financiële middelen en de beperkte uitvoeringstermijn van de investeringen (aanvang 1 januari 2004 en de ingediende projecten dienen vóór 15 oktober 2006 uitbetaald te zijn), diende de bouwvergunning bij de dossiers voor bouwwerken te worden gevoegd en de bestelbons voor belangrijke investeringen inzake installaties/machines.

Tabel 18: Aantal projecten, toegekende VLIF en EOGFL-steun en uitbetaald voorschot van de tweede indieningsronde

Sectoren	Aantal projecten	Max./aanvaardbare investeringen (euro)	VLIF-steun		EOGFL-steun		Uitbetaald EOGFL voorschot	
			%	euro	%	euro	euro	%
Vlees	15	16.550.049	2,5	413.751	12,5	2.068.756	517.730	25,0
Kleinvee en eieren	5	8.207.242	2,5	205.181	12,5	1.025.905	650.617	63,4
Zuivelproducten	8	14.533.891	2,5	363.347	12,5	1.816.736	613.651	33,8
Groenten en fruit	21	39.146.731	2,5	978.668	12,5	4.893.341	2.554.407	52,2
Niet-eetbare tuinbouwproducten	1	14.220.192	5(°)	711.010	15(°)	2.133.029	477.836	22,4
Granen	4	1.200.205	2,5	30.005	12,5	150.026	48.912	32,6
Zaaizaad en pootgoed	0	0	2,5	0	12,5	0	0	0
Aardappelen	11	18.916.547	2,5	472.914	12,5	2.364.568	1.296.248	54,8
Industriële gewassen (vlas)	24	12.383.792	2,5	309.595	12,5	1.547.974	674.788	43,6
Biologische producten	0	0	5(°)	0	15(°)	0	0	0
Alternatieve producten	0	0	5(°)	0	15(°)	0	0	0
Totaal	89	125.158.648		3.484.471		16.000.336	6.834.189	42,7

(°) ten einde de ontwikkeling van een aantal sectoren te promoten, werd het EU-steunpercentage op 15% gebracht; de overeenkomende Vlaamse steun bedraagt 5%

Mede hierdoor reduceerde het aantal projecten, de vleeswarenssector (34 projecten) buiten beschouwing gelaten, tot 89. Het besluit van de Vlaamse Regering tot toekenning van (VLIF)subsidies aan deze projecten uit de tweede indieningsronde werd genomen op 22 juli 2005. De ministeriële goedkeuring voor de EOGFL-steunverlening werd bekomen op 28 juli 2005 (tabel 18).

De bedragen uitbetaald op 31 december 2005 zijn weergegeven in tabellen 17 en 18. Deze uitbetaling loopt niet parallel met de steun uitbetaald in het EOGFL-boekjaar 2005 (van 16 oktober 2004 tot 15 oktober 2005). De EOGFL-betalingen op 15 oktober 2005 (boekjaar 2004-2005) bedroegen voor de eerste en tweede ronde samen ruim 7,83 miljoen euro, wat boven het begrote bedrag van 5,90 miljoen euro was (uitvoeringspercentage 132,7 %). Dit kwam ten goede aan de uitvoering van het PDPO in zijn globaliteit. Een uitvoeringspercentage van 75% van het PDPO is noodzakelijk om boetes bij de EU te vermijden. Van de 3,48 miljoen euro parallel toegekende VLIF-steun, werd 1,37 miljoen euro (39,4%) in 2005 als voorschot uitbetaald.

3.5 Tuinbouwproeftuinen en -centra

De erkende tuinbouwproeftuinen en -centra kunnen aan Vlaanderen subsidies voor structuurverbeteringen vragen. De subsidies bedragen maximaal 50% van het aanvaarde investeringsbedrag.

Tot einde 2004 werd de betoelaging van investeringsdossiers van proeftuinen en -centra gefinancierd op basis van een begrotingsartikel binnen de ALT-begroting. Vanaf 2005 gebeurt dit binnen het VLIF.

In het kader van een ruimere reorganisatie van de subsidiëring van de land- en tuinbouwsector werd gestart met de opmaak van een organieke reglementering voor de betoelaging van investeringen van proeftuinen en -centra. In afwachting van een definitieve goedkeuring van de nieuwe regelgeving in de loop van 2006, werd in 2005 alvast één belangrijk dossier ad hoc beslist door de Vlaamse Regering. Het betreft de herlocalisatie van het Proefstation voor de Groenteteelt te Sint-Katelijne-Waver (dossier P2005 01) voor een investeringsbedrag van 9,9 miljoen euro. Hiervan werd 3,9 miljoen euro toegezegd en werd 975.820 euro uitbetaald in 2005.

In totaal waren er 7 dossiers (vastgelegd op de begrotingen 2000-2004) lopende waarvan er 2 (Provinciaal Proefcentrum voor de Groenteteelt Oost-Vlaanderen en Proefcentrum voor Sierteelt) werden afgesloten in 2005 (tabel 19).

Tabel 19: Investeringsdossiers proeftuinen en proefcentra in 2005

Proeftuin / proefcentrum	Dossier	Aanvaard investeringsbedrag (euro)	Toegezegde steun (euro)	Uitbetaalde steun (euro)
Provinciaal Proefcentrum voor de Groenteteelt Oost-Vlaanderen	P2000 05	793.259	396.630	396.630
Proefcentrum voor Sierteelt	P2003 01	306.000	153.000	152.829
PCF-Proeftuin Aardbeien en Houtig Kleinfruit	P2003 03	197.500	98.750	24.688
Proefstation voor de Groenteteelt	P2003 04	79.630	39.815	29.861
Proefcentrum Hoogstraten	P2003 05	126.500	63.250	47.438
PCF-Proeftuin Pit- en Steenfruit	P2004 01	121.500	60.750	45.563
Nationale Proeftuin voor Witloof	P2004 02	30.000	15.000	0
Totaal		1.654.389	827.195	697.007

3.6 Gemeenschappelijke Marktordening Groenten en Fruit

3.6.1 Inleiding

Sinds begin 1997 is een gemeenschappelijke ordening van de markten (GMO) in de sector groenten en fruit (Verordening (EG) Nr. 2200/96) van toepassing. Het belangrijkste objectief is evenwicht te brengen in de productie t.o.v. de markten. Dit gebeurt met de marktverordening door de financiering van operationele programma's ingediend door erkende telersverenigingen en betrekking hebbend op diverse clusters: programmering van de productie, commerciële structuur, kwaliteit, onderzoek, promotie, telerbegeleiding, en milieuvriendelijke teelten/-technieken. De steun bedraagt 50% van de totale uitgaven en wordt gefinancierd door de Europese Gemeenschap. De dossierbehandeling betrof in 2005 de goedkeuring van de operationele programma's 2006, de inhoudelijke controle van de ingediende uitgaven 2004, en de controle van de erkenningvoorwaarden van de telersverenigingen (nieuwe bevoegdheid LTO).

3.6.2 Goedkeuring programma's

De afdeling Landbouw- en Visserijbeleid (ALVB) staat in voor de coördinatie van de GMO Groenten en Fruit in Vlaanderen. De afdeling LTO brengt advies uit voor de acties waarvoor zij als adviserende en controlerende instantie fungeert: commerciële structuren, promotie en investeringen (MB van 18 maart 2005). In 2005 dienden bijna alle telersverenigingen één of meerdere wijzigingen in van hun lopend programma. De nieuw erkende telersvereniging Vegras diende een eerste operationeel programma in voor de periode 2006-2010.

3.6.3 Inhoudelijke controle ingediende uitgaven

In tabel 20 zijn de aanvaarde bedragen per telersvereniging (controle uitgaven operationeel programma 2004) weergegeven voor de acties m.b.t. commerciële structuur, promotie, en milieuvriendelijke investeringen, waarvoor LTO de controlerende dienst uitmaakt. In het kader van de GMO Groenten en Fruit, werd het Belgisch Interventie- en Restitutie Bureau (BIRB) aangeduid als enig betaalorgaan voor België. De inbreng van het Vlaamse Gewest, ALT en ABKL (elk voor de acties onder hun bevoegdheid) betreft een inhoudelijke controle van de acties. Voor ALT werd per 17 juni 2005 de controle van de uitgaven 2004 afgerond.

3.6.4 Controle van de erkenningsvoorwaarden van de telersverenigingen

Bij ministerieel besluit van 18 maart 2005 betreffende de gemeenschappelijke ordening der markten in de sector groenten en fruit, is de controle van de erkenningsvoorwaarden van de telersverenigingen, voorheen een bevoegdheid van het federale ministerie van Landbouw, toegewezen aan de afdeling. Jaarlijks dient 30% van de erkende telersverenigingen of de voorlopig erkende telergroepen door de Lidstaat gecontroleerd te worden, waarbij elke telersvereniging of elke telergroep minstens één keer om de vijf jaar gecontroleerd moet worden.

De controles, zowel administratief als bij de telersvereniging ter plaatse, hebben betrekking op:

- de statuten en het huishoudelijk reglement
In overeenstemming met de doelstellingen van de Verordeningen 2200/96 en 1432/2003;
- de ledenlijsten
Minimum aantal leden, uniek lidmaatschap, aanwezigheid van niet-actieve leden en gastveilers, controle opzegging van lidmaatschap, ...;

Tabel 20: Aanvaard bedrag per telersvereniging voor de clusters commerciële structuur, promotie en milieuvriendelijke investeringen (2004)

Telersvereniging	Operationeel Programma (OP)	Aanvaard bedrag O.P. 2004 (euro)
LAVA	2004-2008	30.403.609
Fruitbiz.be	2004-2008	5.453.847
EFC	2004-2008	5.309.935
Greenbow	2002-2006	1.288.522
Rijke oogst	2000-2004	537.201
VOC	2004-2008	277.238
BND	2004-2008	95.636

- de leveringsplicht
Verkoop van de volledige productie via de telersvereniging tenzij toelating van de telersvereniging verkregen werd om een gedeelte (max. 20% of 25%, naargelang de categorie) direct aan de consument of aan een andere telersvereniging te verkopen;
- de democratische besluitvorming
Elk lid heeft één stem of een gewogen stemmen-aantal in functie van het aantal aandelen, en m.b.t. de GMO dient de besluitvorming democratisch genomen te worden.

In 2005 werden de erkenningsvoorwaarden van volgende telersverenigingen gecontroleerd: Brava CVBA (Zellik), Veiling Haspengouw CVBA (Sint-Truiden), Rijke Oogst CVBA (Westmeerbeek), Vereniging voor Onafhankelijke Champignon telers CVBA (Pittem).

3.7 Financieringsinstrument voor de Vlaamse Visserij- en Aquicultuursector

3.7.1 Inleiding - Situering

Het Financieringsinstrument voor de Vlaamse Visserij- en Aquicultuursector (FIVA) werd bij decreet van 13 mei 1997 opgericht (uitvoeringsbesluiten juli 1998) om binnen het Vlaamse Gewest financiële middelen ter beschikking te stellen aan reders en viskwekers en hun verenigingen en coöperaties, voor structuurverbetering in de visserij- en aquicultuursector. De werking en het beheer is toevertrouwd aan de afdeling Land- en Tuinbouwondersteuningsbeleid.

Aanpassingen van de regelgeving drongen zich op omwille van een vernieuwd EU-beleid voor de visserijsector voor de periode 2000-2006 ingevolge Verordeningen 2792/1999 en 2369/2002.

Bij decreet van 21 oktober 2005 werd het toepassingsgebied van het decreet van 13 mei 1997 verruimd, meer bepaald naar de visverwerkende sector en de omkaderingssector van de visserij. In de loop van 2006 zullen terzake organieke reglementen worden uitgewerkt voor de betoelaging van investeringen in deze sectoren.

De steun wordt verleend onder vorm van een rentesubsidie op een lening toegekend door een erkende kredietinstelling en/of een gelijkwaardige kapitaalpremie voor investeringen uitgevoerd met eigen middelen. In bepaalde gevallen wordt een aanvullende FIVA-waarborg verleend op die lening als er onvoldoende eigen zekerheden zijn tot waarborg van de lening.

3.7.2 Organisatie van het FIVA

De provinciale buitendienst van West-Vlaanderen speelt wegens de geografische ligging van de visserij logischerwijze een belangrijke rol in de werking van het FIVA. De provinciale buitendienst Oost-Vlaanderen komt tussen voor de dossiers van de rederijen actief in het Schelde-estuarium.

3.7.3 Begroting 2005 van het FIVA

In 2005 beschikte het Financieringsinstrument voor de Vlaamse Visserij- en Aquicultuursector over een vastleggingsmachtiging van 2,18 miljoen euro. Dit bleek ruimschoots voldoende voor de behoeften.

Bij de begrotingscontrole 2005 gaven de verbintenissen aan rentesubsidies en kapitaalpremies aanleiding tot een verhoging van de totale begroting van het FIVA inzake betalingskredieten tot 2,50 miljoen euro, bij een dotatie van 2,21 miljoen euro, de rest betrof overgedragen middelen van 2004.

Tenslotte dient vermeld dat door het FIVA in 2005 waarborg mocht worden toegekend ten belope van 10 miljoen euro.

3.7.4 Ingediende aanvragen

In 2005 werden 19 investeringsdossiers ingediend voor een totaal kredietvolume van 1,26 miljoen euro en een totaal investeringsbedrag van 2,80 miljoen euro. Het betrof dossiers van 18 rederijen en 1 aquicultuurbedrijf. Bij de investeringsdossiers maakte 44% van het globale investeringsbedrag het voorwerp uit van dossiers die volledig met eigen middelen gefinancierd werden en die derhalve door de rederijen zelf ingediend werden voor het bekomen van een kapitaalpremie.

De 19 FIVA-dossiers die werden ingediend in 2005 betreffen:

- modernisering van vissersvaartuigen (17);
- de oprichting van een aquicultuurbedrijf (1);
- de aankoop van een redersatelier (1).

De steun voor investeringen en vestigingen gaat gestaag achteruit. Dit heeft verschillende redenen:

- een vernieuwd EU-beleid voor de visserijsector gericht op beperking van visserij-inspanningen.

Dit leidde ook tot een aanpassing van de Vlaamse FIVA-regelgeving.

Sedert 2003 worden investeringen voor nieuwbouw van vissersvaartuigen en hoofdmotoren niet meer betoelaagd. Dit zijn uiteraard twee belangrijke segmenten, die vroeger een groot deel van subsidies voor hun rekening namen;

- ingevolge de nieuwe richtsnoeren voor het onderzoek van staatssteun in de visserij- en aquicultuursector van 14 september 2004 werden de steunmogelijkheden voor de aankoop van een vaartuig drastisch beperkt van begin 2005. Staatssteun voor de aankoop van een vissersvaartuig door een bestaande rederij is niet meer toegestaan en aan de subsidiëring voor de aankoop van een vaartuig als eerste installatie in het beroep worden strengere voorwaarden opgelegd zowel aan de reder als aan het vissersvaartuig.

3.7.5 Toegekende FIVA-steun

De verbintenissen hadden betrekking op 23 dossiers:

- 23 nieuwe dossiers (6 ingediend in 2003, 11 in 2004 en 6 in 2005);
- 3 herzieningen van deze dossiers.

De totale verbintenissen voor de in 2005 toegekende FIVA-rentesubsidies beliepen 762.601 euro. Wanneer de investeringen slechts gedeeltelijk of niet met investeringskrediet worden gefinancierd, kan volgens de FIVA-regelgeving een aanvullende en/of rentesubsidie vervangende kapitaalpremie worden toegekend. Ook voor projecten m.b.t. de experimentele visserij en voor de beëindiging van de zeevisserijactiviteit kunnen (kapitaal)premies worden toegekend.

De totale verbintenissen voor de in 2005 toegekende FIVA-kapitaalpremies belopen 346.145 euro. Voor de dossiers afgehandeld in 2005 werd 2,62 miljoen euro waarborg toegekend.

Een overzicht is weergegeven in *tabel 21*.

3.7.6 Inkomsten en uitgaven FIVA

De inkomsten en de uitgaven van het FIVA verlopen via een financiële rekening bij de KBC Bank in het kader van het Centraal Financieringsorgaan, het systeem voor centraal thesauriebeheer van de Vlaamse openbare instellingen.

De rekening van het FIVA vertoonde op 31 december 2004 een creditsaldo van 259.905 euro, dat overgedragen werd naar 2005. Hierbij voegde zich een dotatie van 2,22 miljoen euro vanuit de Vlaamse begroting. Er werd voor 3.438 euro waarborgbijdragen geïnd. De totale uitbetalingen in 2005 bedroegen 1,48 miljoen euro (2,90 miljoen euro in 2004) waarvan 1,20 miljoen rentesubsidie en 0,29 miljoen euro kapitaal-subsidies. Sedert het oprichten van het FIVA diende nog geen waarborg uitbetaald te worden, ook niet in 2005.

3.8 Europese steunverlening aan de visserij- en aquicultuursector

3.8.1 Inleiding - Situering

Het 'Financieringsinstrument voor de Oriëntatie van de Visserij' (FIOV) is het Europese structuurfonds dat specifiek voor de visserij- en aquicultuursector is opgericht.

In toepassing van Verordening 2792/99 van 17 december 1999 'tot vaststelling van de uitvoeringsbepalingen en voorwaarden voor de structurele acties van de Gemeenschap in de visserijsector' werd eind 2000 de programmering van het nationale programma 'Visserij buiten doelstelling I' 2000-2006 goedgekeurd. Na regionalisering van de ex-federale dienst Zeevisserij beschikte Vlaanderen over 95% van de middelen van dit programma.

De steun van het FIOV heeft betrekking op kapitaalpremie voor structuurverbetering in de visserij- en aquicultuursector die worden toegekend zowel voor de productie (rederijen en aquicultuurbedrijven), de commercialisering (verwerking en groothandel), de havenuitrusting als voor de generieke promotie. Voor de rederijen en aquicultuurbedrijven loopt de FIOV-steun parallel met de FIVA-steun die hiertoe een voorwaarde uitmaakt.

Tabel 21: Overzicht toegekende FIVA-steun (rentesubsidie en kapitaalpremie) per investeringscategorie

	Rentesubsidie (euro)	Kapitaalpremie (euro)	Totaal (euro)
Modernisering van vaartuigen	7.590	299.386	306.976
1e Installatie /aankoop vaartuig	394.184	22.839	417.023
Aankoop vervangend vaartuig	336.700	-	336.700
Redersateliers	-	14.125	14.125
Aquicultuur	24.127	9.795	33.922
Herzieningen	-	-	-
Totaal	762.601	346.145	1.108.746

De kapitaalpremie wordt toegekend op basis van de in aanmerking komende investeringsbedragen. Na factuurcontrole wordt de steun in functie van de uitgevoerde investeringen aan de begunstigden uitbetaald in één of meerdere schijven.

3.8.2 Steunverlening 2005

In 2005 werden 12 investeringsprojecten betoelaagd, voor een totaal steunbedrag van 196.725 euro en van 1,31 miljoen euro aan subsidiabele kosten, waaronder 9 vaartuigen voor 84.614 euro, 1 coöperatief dossier voor de vervanging van de halon brandblusinstallaties op vissersvaartuigen voor 62.519 euro en 2 projecten van havenuitrusting voor 49.592 euro.

De betoelaging van vooral de modernisering van de vissersvloot komt onder druk te staan doordat de Europese Commissie zich strenger heeft opgesteld in het kader van de herziening van het visserijbeleid begin 2003. Enerzijds is het voldoen van de vissersvloot aan de referentieniveaus, vastgesteld door de Commissie, van bepalend belang voor de betoelaging van de investeringsdossiers in de visserijsector; anderzijds is de steun voor nieuwbouw en nieuwe motoren niet meer toegestaan.

Vanaf 2005 werden bovendien de steunmogelijkheden voor de aankoop van een tweedehands vaartuig sterk beperkt zowel wat de reder als het vissersvaartuig betreft.

Er werd 1 ondersteunend project goedgekeurd in 2005 voor een totaal steunbedrag van 514.350 euro en 1.028.700 euro aan subsidiabele kosten. Het betreft een actie door het bedrijfsleven met de Vlaamse Redersvereniging als promotor, om de kwaliteit en de commerciële waarde van een aantal vissoorten op te waarderen.

In de loop van 2005 werden voor een steunbedrag van 321.000 euro en 642.000 euro aan subsidiabele kosten 2 promotiedossiers van de VLAM goedgekeurd: 'Slimmeriken eten vis: vis rijk aan variatie' (275.000 euro) en een marktonderzoek 'Vis en visproducten' (46.000 euro).

In tabel 22 worden voor wat het actieterrein van de ALT betreft de voorziene middelen weergegeven, samen met de bedragen die aan projecten werden toegewezen.

Tabel 22: Overzicht van de toegekende FIOV-steun t.o.v. de voorziene middelen voor de periode 2000-2006

Actie	Voorzien 2000-2006 (euro)	Toegekend 2000-2004 (euro)	Toegekend 2005 (euro)	Toegekend 2000-2005 (euro)
Beëindigingspremie	1.500.000	1.194.541	-	1.194.541
Investerings vloot	3.300.000	1.194.183	147.133	1.341.316
Aquatische rijkdommen	150.000	-	-	-
Aquicultuur	1.252.500	-	-	-
Uitrusting vissershaven	1.850.000	318.951	49.592	368.543
Visverwerking	4.210.500	1.818.603	-	1.818.603
Vispromotie	2.000.000	996.840	321.000	1.317.840
Andere actie				
- Kleinschalige kustvisserij	50.000	-	-	-
- Socio-economische maatregelen	150.000	-	-	-
- Actie door bedrijfsleven	7.664.739	1.085.432	514.350	1.599.782
- Tijdelijke stillegging	1.412.247	748.248	-	748.248
- Innoverende actie	2.000.000	383.870	-	383.870
Technische bijstand	1.051.060	608.079	-	608.079
Totaal	26.591.046	8.348.747	1.032.075	9.380.822

4 Afdeling Monitoring en Studie

4.1 Uitbouw van de afdeling

In 2005 werd verder vorm gegeven aan de afdeling Monitoring en Studie (AMS). Eind september werd de juridische integratie van de 50 personeelsleden van het Centrum voor Landbouweconomie (CLE) in de ALT door de Vlaamse regering goedgekeurd en kon de afdeling echt van start gaan.

4.1.1 Missie en opdrachten

De afdeling wil, op een termijn van 4 jaar, binnen de Vlaamse Gemeenschap erkend worden als de autoriteit wanneer het gaat om het aanreiken van eerstelijns beleidsrelevante kennis over het brede domein van de Vlaamse land- en tuinbouw en diens omgeving. Dit betekent dat de afdeling:

- (nieuwe) maatschappelijke problemen met beleidsimplicaties aanbrengt aan het beleid;
- pro-actief nieuwe beleidsuitdagingen aanreikt;
- relevante beleidsaanbevelingen formuleert;
- toepasbare kennis levert in de diverse fasen van de beleidscyclus.

De opdrachten van de afdeling zijn:

- het analyseren van de impact van het beleid;
- het detecteren en analyseren van ontwikkelingen binnen en buiten de landbouw en visserij;
- het (laten) realiseren van beleidsrelevante studies;
- het trekken, coördineren, pro-actief bewaken en evalueren van de strategische beleidscyclus (voorbereiden regeerakkoord, beleidsnota's en -brieven);
- het coördineren en opvolgen van wetenschappelijke kennisontwikkeling;
- het verzamelen en integreren van beleidsgerelateerde informatie;
- het houden van een landbouwboekhouding;
- het coördineren en opvolgen van de internationale visieontwikkeling (landbouwraden).

4.1.2 Structuur van de afdeling

De afdeling heeft een bovenbouw en bestaat daarnaast uit:

- *Cel Dataverzameling*

Staat in voor het verzamelen van de gegevens in het kader van het Landbouwmonitoringsnetwerk (LMN). Het gaat hier enerzijds om een vast team van deskundigen en medewerkers in buitendienst die instaan voor de contacten met de landbouwers en anderzijds een hoofddienst voor de coördinatie van het LMN en de ontsluiting van andere data. De ICT-databeheerder beheert en ontsluit het geheel van data van de afdeling;

- *Cel Rapportering*

Voert de regie bij de uitvoering van de monitoring van de Vlaamse landbouw. Het is belangrijk dat het beleidsdomein weet wat er leeft binnen de sector en zijn omgeving en kan na gaan of het, door de andere diensten uitgewerkte beleid, resultaten oplevert. Deze cel maakt rapporten uitgaande van de gegevens van het Landbouwmonitoringsnetwerk en andere gegevensbronnen en brengt beleidsrelevante kenmerken van de omgeving en evoluties en trends in kaart. Zij staat in voor het opmaken van het Landbouwrapport;

- *Cel Studie*

Staat in voor het leveren van inhoudelijke bijdragen aan beleidsprocessen. De afdeling rekent het tot haar taken om relevante signalen uit de sector en de maatschappij op te pikken. Ook het verrichten van beleidsverkenningen valt onder deze taak. Deze cel maakt de opzet voor ex ante en ex post beleidsevaluaties, begeleidt ze en voert ook beleidsevaluaties uit. Verder voert deze cel ook opdrachten uit op beleidsrelevante onderwerpen;

- *Vlaamse Landbouwraden*

Vormen de antennes voor het beleidsdomein in het buitenland. Zij staan in voor de regelmatige rapportering van buitenlandse beleidsaspecten.

4.1.3 Platform voor landbouwonderzoek

Met het wetenschappelijk onderzoek heeft de afdeling een specifieke relatie als kennismakelaar tussen het wetenschappelijk instituut en het beleidsdomein. Tegelijk is de afdeling de eerste gebruiker van onderzoek dat gebeurt op het vlak van socio-economie.

Aan deze opdrachten werd in 2005 vorm gegeven door de opmaak van een 'Visienota Landbouwonderzoek' binnen het 'Platform voor Landbouwonderzoek'. De afdeling coördineert de werking van het Platform.

In deze visienota, die op 12 september 2005 aan minister Y. Leterme werd overhandigd, spreken de Vlaamse overheid, de universiteiten, de onderzoeksinstituten, de hogescholen en de praktijkcentra af nauwer te gaan samen werken. Deze samenwerking moet bijdragen tot een goede doorstroming van kennis en kunde tussen onderzoek, praktijkcentra en de landbouwsector. Innovatie vormt immers de motor voor een competitieve Vlaamse land- en tuinbouw. Het 'Platform voor Landbouwonderzoek' heeft zich als doel gesteld de lange termijn onderzoeksthema's te bepalen, de samenwerking tussen de verschillende onderzoeksinstituten te stimuleren, advies te geven over de uitbouw van onderzoekscentra en internationale samenwerking aan te moedigen.

4.2 De start van het Landbouwmonitoringsnetwerk

Voor het Landbouwmonitoringsnetwerk (LMN) betekende 2005 een transitiejaar, zowel op vlak van personeel als op het vlak van werkmethoden. Met de officiële overdracht van het CLE-boekhoudnet, samen met de medewerkers, op 1 oktober 2005, naar de afdeling, kon het LMN van start gaan.

Begin 2005 werd het nieuwe software-pakket voor de gegevensinbreng in gebruik genomen. De omschakeling naar het nieuwe software pakket gebeurde in één keer voor alle boekhoudingen. Omdat boekjaar 2004 het eerste jaar in het nieuwe systeem is, moest gestart worden met de inbreng van een aantal historische gegevens die nodig zijn om een boekjaar te starten (investeringen, leningen, percelen, begininventaris, vee, ...). Eens dit gebeurd was, kon begonnen worden met de data-inbreng. De gegevensverzameling zelf werd ook aangepast aan het nieuwe pakket met onder andere vernieuwde formulieren, instructies en procedures.

De verschillende LMN-processen werden op elkaar afgestemd. Om de buitendiensten aan te sturen, op te volgen en te ondersteunen werd een centrale dienst gereorganiseerd en werd gestart met de nodige kennisopbouw om de ondersteunende processen te kunnen uitvoeren. Hierbij werd een beroep gedaan op de resultaten uit een zelfevaluatie volgens het 'Common Assessment Framework'-kwaliteitsmodel.

Gelijklopend met de inbreng van gegevens voor boekjaar 2004, werd in samenwerking met een projectteam gestart met de analyses van de functionaliteiten van het software pakket die in vroegere fasen geweerd waren, maar wel nodig zijn om een boekjaar te kunnen afsluiten. Na de analyses werden een aantal nieuwe functionaliteiten (berekeningen, controles, fiches voor het Europese boekhoudnet, bedrijfseconomische uitslag, lijsten en formulieren) geprogrammeerd en getest.

Op enkele onderdelen na werden deze functionaliteiten in het LMN-pakket opgenomen en kon gestart worden met het afsluiten van het boekjaar 2004. De laatste nodige toevoegingen aan het pakket zullen in 2006 gebeuren.

Dankzij al deze veranderingen zal de afdeling in staat zijn om de komende jaren inhaalbewegingen te maken zodat de resultaten sneller na afsluiten van een boekjaar kunnen gerapporteerd worden.

Om in de toekomst beter aan de vragen te kunnen voldoen werd in 2005 een project gestart waarin er gezocht wordt naar nieuwe mogelijkheden voor dataverzameling, zowel naar aantal boekhoudingen

als naar bijkomende gegevens. Hierbij wordt rekening gehouden met noden, praktische haalbaarheid en tendensen op internationaal vlak.

4.3 Beleidsondersteuning en studies

4.3.1 Inleiding

De afdeling staat in voor het leveren van inhoudelijke bijdragen aan beleidsprocessen. De activiteiten hier toe vallen onder de noemers studies, coördinerende taken of een combinatie van beide voorgaande. Volgende beleidsvoorbereidende studies werden in 2005 beëindigd:

- biobrandstoffen - Rondetafelconferentie en opvolging;
- jonge landbouwers: Dialoogdagen;
- voorbereiding Klimaatconferentie en Vlaams Klimaatplan;
- koolstofvastlegging in de landbouw;
- gevolgen van klimaatverandering voor de landbouw;
- evaluatie van de voorstellen van het Coöperatief Platform*;
- strategisch plan voor PDPO II*;
- afhoudingspercentages in kader van MTR;
- analyse van Peterschapsprojecten*;
- landbouw en Ruimtelijke Ordening;
- bedrijfsadviesdiensten;
- cross compliance maatregelen in 2006-2007*;
- dierenwelzijnsnormen voor zeugen en leghennen: bepaling economische gevolgen*.

Met uitzondering van de vertrouwelijke rapporten(*), zijn alle rapporten te consulteren op internet. Daarnaast werden vier beleidsondersteunende studies aan derden uitbesteed en opgevolgd rond de thema's biobrandstoffen, landbouwgevoeligheidskaarten, mestopslag en duurzame visteelt.

Tenslotte werden er 3 kennismarkten georganiseerd voor de medewerkers van het beleidsdomein (Plattelandsbeleid, Coëxistentie en Hervorming van het

Landbouwbeleid), waarop gemiddeld 45 collega's aanwezig waren. Er werd 1 studiedag georganiseerd (in samenwerking met het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer) over korte-omloop hout.

Voor dit jaarverslag werd gekozen om het werk rond landbouw en klimaat, biobrandstoffen, PDPO 2007-2013, de ruimteproblematiek, impact van het landbouwbeleid en jonge landbouwers nader te belichten.

4.3.2 Landbouw en klimaat

De landbouw- en visserijsector is de enige sector in Vlaanderen waarvan de uitstoot van broeikasgassen sinds 1990 is gedaald en wel met 13%. De sector is momenteel verantwoordelijk voor 10% (of 9.274 kton CO₂-equivalenten, waarvan 21% N₂O, 27% CO₂ en 52% CH₄) van de Vlaamse broeikasgasuitstoot. Voor CH₄ is landbouw met een aandeel van 76% in de totale methaanuitstoot de belangrijkste bron in Vlaanderen, terwijl 37% van de totale uitstoot van N₂O afkomstig is van landbouw en 3% van de totale CO₂-uitstoot.

Binnen de sector zelf bestaat ruim de helft van de broeikasgasemissies uit methaan (CH₄), afkomstig van mestopslag en spijsvertering van het vee. Lachgasemissies (N₂O) uit de bodem (akkerbouw) zijn verantwoordelijk voor 17% van de broeikasgasemissies. Een derde grote emissiepost is de CO₂-emissie afkomstig van het energiegebruik in de glastuinbouw (14%) (figuur 7).

De vermindering van de broeikasgasemissies is in hoofdzaak het gevolg van de afname van de veestapel. De glastuinbouw, met een groot energieverbruik, levert een bijdrage door energiebesparende maat-

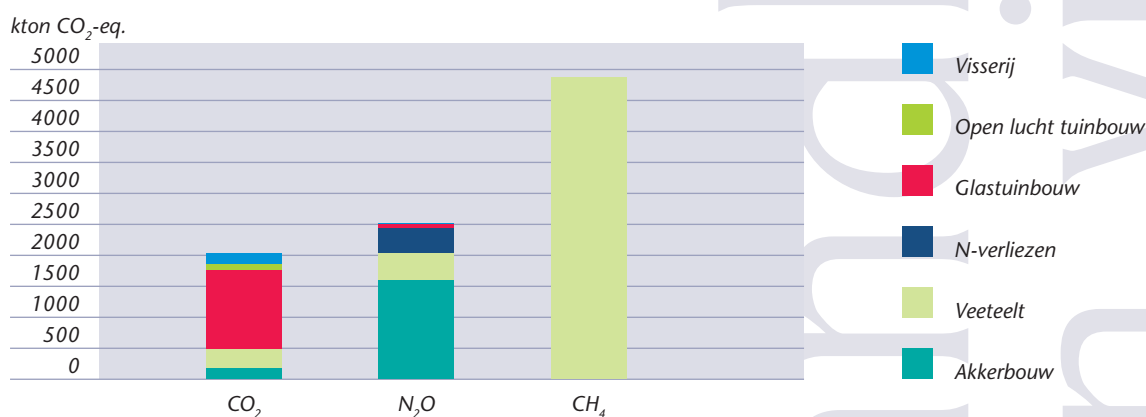
regelen te nemen en om te schakelen naar het milieuvriendelijker aardgas in plaats van stookolie.

Het Vlaamse Klimaatplan bundelt de initiatieven om de broeikasgasemissies te reduceren. De Vlaamse regering heeft zich immers, in het kader van het Kyoto-protocol geëngageerd om tegen 2012 de uitstoot van broeikasgassen met 5,2% te reduceren tegenover 1990. In uitvoering van het Vlaamse Klimaatplan werd door de afdeling een eerste Landbouwklimaatactieplan opgemaakt voor de periode 2002-2005.

Het tweede Klimaatplan voor de periode 2006-2012 wordt in het voorjaar 2006 aan de Vlaamse Regering voorgelegd.

De effecten van klimaatverandering voor de landbouw laten zich op verschillende vlakken voelen: temperatuurstijging, verandering in neerslagintensiteit en verhoging van de CO₂-concentratie. Een temperatuurstijging leidt meestal tot een daling van de opbrengsten van de landbouwgewassen, terwijl een toegenomen CO₂-concentratie de productie stimuleert. Bij een gemiddelde stijging van de temperatuur van minder dan drie graden verwachten wetenschappers voor de Vlaamse landbouw maar beperkte gevolgen. Door meer winterregens en hogere grondwaterstanden in het voorjaar wordt de afbraak van stikstof in de bodem gestimuleerd. Deze toename van de neerslag in de winter kan gepaard gaan met overstromingen in het voorjaar en waterschaarste in de zomer. Op een moment van de hoogste vraag naar zowel water voor consumptie als voor recreatie en landbouw, kan een gebrek aan water voor de landbouw ingrijpend zijn. In de kustzones zal ten gevolge van zeespiegelstijging de zoute kwel toenemen, verzilting versnellen en

Figuur 7: Broeikasgasemissies (CO₂, N₂O en CH₄) volgens de verschillende sectoren in de Vlaamse landbouw en visserij

waterkwaliteit negatief worden beïnvloed. De hogere delen van Vlaanderen zullen te maken krijgen met toenemende watertekorten. In neerslagafhankelijke gebieden, met name op zandgronden in de Kempen en Limburg, zullen hevige buien in de zomer een negatief effect hebben op de landbouwproductie door hagel- of stormschade. Dit zal tegelijk leiden tot meer bodemerosie.

Een verhoogde temperatuur versnelt de ontwikkeling van veel insecten. Deze zijn sneller vruchtbaar, wat leidt tot grotere populaties met mogelijk meer vraat. Het is ook te verwachten dat schadelijke insecten uit mediterrane gebieden hier steeds meer zullen voorkomen.

4.3.3 Biobrandstoffen

De landbouwer kan ook instaan voor de productie van biomassa en van hernieuwbare energie. In de landbouw zijn de belangrijkste biomassastromen mest, energieteelten zoals granen, koolzaad en korte omloophout, en allerhande dierlijk en plantaardig afval. Uit biomassa wordt energie gehaald na o.a. persing, vergassing, vergisting of verbranding. De productie of valorisatie van biomassa biedt de landbouwer een alternatief inkomen. Naast elektriciteit-, gas- en warmteproductie, kunnen energieteelten ingezet worden voor de productie van biodiesel en zetmeel- en suikerhoudende gewassen voor de productie van bio-ethanol.

Tegen 2010 kan de Vlaamse landbouw bijdragen aan de productie van 18 kton pure plantolie, 107 kton bio-ethanol en 25 kton biodiesel op basis van Vlaamse energieteelten. Daarom komen er specifieke steunmaatregelen voor biobrandstoffenproductie en -gebruik.

4.3.4 Programmeringsdocument voor Plattelandsontwikkeling (PDPO) 2007-2013

In 2005 werd gestart met de voorbereiding van de volgende programmeringsperiode voor plattelandsontwikkeling 2007-2013. De afdeling stond het programmasecretariaat bij op zowel inhoudelijk als procesmatig vlak.

Zo werd er aan de adviesraden in Vlaanderen (SERV, MINA-raad, VLTR, VVP, VVSG) toelichting gegeven bij de monitorings- en evaluatieresultaten van het huidige PDPO met het oog op input voor de opstart van een volgende programmeringsperiode.

Het bredere kader van plattelandsontwikkeling werd opgevolgd door ondermeer bijdragen aan de studie 'trends en ontwikkelingen op het platteland', een plattelandsbeleidsproject van de Vlaamse Landmaatschappij en door de opmaak en presentatie van een OECD-paper 'Impact of Agricultural Policy on rural development in Belgium'.

Het nieuwe programmeringsdocument zal uitgaan van drie doelstellingen: vergroten van de competitiviteit van de land- en bosbouwsector door middel van steun aan herstructurering, het bevorderen van de kwaliteit van het milieu en het platteland door middel van steun voor landbeheer en het bevorderen van de levenskwaliteit op het platteland. Elk van deze drie doelstellingen zal verder worden geconcretiseerd in specifieke maatregelenpakketten.

4.3.5 De landbouw-ruimteproblematiek

De afbakening van de buitengebiedregio's in het kader van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, dat voor landbouw 750.000 ha vooropstelt, was voor de afdeling de aanleiding om de landbouwruimtebehoefte in een breed kader te plaatsen.

Het thema werd uitgewerkt in het rapport 'Landbouw en ruimte in Vlaanderen. Een verkennende analyse'. Deze tekst dient gezien te worden als een belangrijke insteek voor de discussie rond landbouw en ruimtelijke ordening. Hij werd door de afdeling gefinaliseerd op basis van de input van een klankbordgroep van experts uit het beleidsdomein.

De evolutie van de landbouw en het multifunctionele karakter ervan leiden alvast tot de conclusie dat in de toekomst nog steeds voldoende oppervlakte dient voorbehouden te worden voor de landbouw. In de visietekst worden in dit verband een aantal aanbevelingen geformuleerd naar het beleid toe. Vooreerst moet een kader worden uitgewerkt voor de ontwikkelingen in het agrarisch gebied om te bepalen wat de krijtlijnen zijn waarbinnen zowel landbouw als niet-landbouw binnen het agrarisch gebied kunnen evolueren. Verder is het op een gebiedsgerichte manier aanpakken van deze ontwikkelingen een belangrijke taak voor de overheid. Het doel hiervan is de verschillende landbouwsectoren in de toekomst zo competitief mogelijk te houden en de landbouw zijn rol van trekker van regionale ontwikkelingen te kunnen laten opnemen. Tenslotte moet er een goede afstemming plaatsvinden tussen het ruimtelijk beleid en het landbouwsectoraal beleid, wil men het ruimtelijk beleid uitvoeren.

De nota dient als ondersteuning in het kader van de verschillende afbakeningsprocessen in het buitengebied en bood tevens een opstap naar het uitwerken van een visie met het oog op het volgende Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Hiertoe werd door de afdeling een studieopdracht uitgeschreven. De studie heeft als doel om de huidige en toekomstige ruimtebehoefte voor landbouw en toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen binnen landbouw te analyseren en een onderbouw te geven voor een maximale oppervlakte landbouwgrond (voor professionele landbouw) zodat op lange termijn de toekomst van de land- en tuinbouwsector verzekerd is. De studie wordt eind 2006 beëindigd.

4.3.6 Impact Landbouwbeleid

De hervorming van het Europese landbouwbeleid van juni 2003 was een laatste stap in de heroriëntering van het gemeenschappelijke landbouwbeleid van een markt- en prijsondersteunend beleid naar een

inkomensbeleid. Het voornaamste kenmerk van deze laatste hervorming is de ontkoppeling van steun en productiehoeveelheid, maar tegelijk een koppeling tussen steun en milieu-, gezondheids- en dierenwelzijnsvoorwaarden. De verdere uitwerking van deze hervorming door de Lidstaten, en dus ook Vlaanderen, werd bepaald en geconcretiseerd in 2004 en 2005. Hieronder worden de bedrijfsadviesdiensten en de verhandeling van toeslagrechten belicht.

Bedrijfsadviesdiensten

Bij de hervormingen werden vanuit de Europese Commissie een aantal nieuwe vereisten gesteld i.v.m. het ondersteunen van adviesverlening aan landbouwbedrijven. Voorwaarde voor ondersteuning is dat er minstens bedrijfsadvies ingewonnen moet worden over de beheerseisen en normen inzake milieu, gezondheid van mens, dier of plant en dierenwelzijn. De Lidstaten zijn verplicht om vanaf 2007 deze vorm van bedrijfsadvies aan te bieden aan de landbouwers. Dit gaf de gelegenheid aan Vlaanderen om zijn ondersteuningssysteem te herbekijken. In de studie wordt een inventarisatie gegeven van de huidige ondersteuningsmechanismen voor adviesverlening en de betreffende wetgeving. Het blijkt dat naargelang het onderwerp van advies er veel verschillende steunregelingen bestaan en dat deze door diverse beheersinstanties worden beheerd. Daarna worden de Europese vereisten en relevante wetgeving nader bekeken en wordt nagegaan wat dit betekent voor Vlaanderen in het licht van huidige evoluties. Vervolgens worden de resultaten van een bevraging van de verschillende actoren, betrokken bij adviesverlening in de landbouw, weergegeven. Deze actoren zijn de overheid, de vragers naar advies en de aanbieders van advies.

Op basis van de inventarisatie, het Europese juridische kader en de inbreng van de verschillende actoren worden een aantal voorstellen geformuleerd. Deze voorstellen gaan van een uitgesproken liberale aanpak, waar alles aan de markt overgelaten wordt, tot een voorstel met een vernieuwde rol van informatieverspreiding en training van adviesverleners door de overheid. Het uiteindelijk weerhouden voorstel houdt in dat er ondersteuning komt voor een welomschreven pakket advies, dat de overheid een informatie en doorverwijsfunctie opneemt door de oprichting van een landbouwloket en dat er training voorzien wordt voor de adviesverleners.

Afhoudingspercentage bij verhandeling van toeslagrechten

Een belangrijk kenmerk van de laatste hervorming is de ont koppeling van steun en productie en het ontstaan van toeslagrechten. Vanaf 2006 zal het vrije marktprincipe spelen bij de overdracht van toeslagrechten. De Lidstaat kan hierbij een afhoudingspercentage vaststellen bij elke overdracht van toeslagrechten. Bij verkoop van toeslagrechten zonder grond is dit maximaal 30%; bij verkoop van toeslagrechten met grond is dit maximaal 10% en bij verkoop van toeslagrechten met volledig bedrijf maximaal 5%. Deze afhoudingen komen terecht in de nationale reserve, die op haar beurt kan dienen om aan startende landbouwers toeslagrechten te verkopen. In deze studie werd onderzocht of dergelijke percentages moeten ingevoerd worden en wat dan een billijk percentage zal zijn.

Er wordt eerst ingegaan op de situering van de toeslagrechten, de uitbetalingswaarde en de verkoopswaarde ervan en de vergelijking met andere verhandelbare rechten. Daarna wordt de nationale reserve geanalyseerd naar haar mogelijke bijdragers en gebruikers. Vervolgens wordt geschetst wat de mogelijke handel in toeslagrechten kan voorstellen, welke factoren hierin meespelen en wat de voorlopige beslissingen zijn in naburige lidstaten.

Ten slotte worden er voorstellen gedaan onder de vorm van een vijftal scenario's waarbij de verschillende mogelijkheden van wel, niet of gedeeltelijk invoeren van afhoudingspercentages bij verhandeling van toeslagrechten voorgesteld worden. Deze scenario's worden vergeleken op basis van hun voor- en nadelen en hoe ze scoren op het vlak van de beleidscriteria van 'effectiviteit, efficiëntie, haalbaarheid en continuïteit'.

De conclusie uit deze voorstellen is dat het scenario van 'niet'-invoering van afhoudingspercentages het beste scoort op vlak van effectiviteit, efficiëntie en de afweging van voor- en nadelen. Deze keuze ligt ook het meest in de lijn van de huidige liberaliseringstrend en de vernieuwde rol van de overheid. Een belangrijke factor in dit scenario is wel dat transparante communicatie en informatieverstrekking een voorwaarde is voor een goed verloop van de vrije markt.

4.3.7 Jonge landbouwers

De minister van Landbouw wenst in zijn beleid bijzondere aandacht te schenken aan de jongeren in de land- en tuinbouw. In de beleidsnota is verjonging opgenomen als één van de vier sleutelbegrippen om een nieuwe impuls te geven aan de land- en tuinbouw in Vlaanderen. De afdeling heeft in juni 2005 een analyse afgewerkt rond verjonging in de landbouw. Om vanuit het beleid een goed antwoord te kunnen bieden op de vragen van de jonge land- en tuinbouwers treedt de minister van september 2005 tot juni 2006 maandelijks in dialoog met jonge boeren en boerinnen rond een aantal thema's zoals landbouwonderwijs en permanente vorming, landbouwproductierechten, innovatie en verbreding, bedrijfsovername (juridische aspecten, financiële aspecten en sociale aspecten) en rechtszekerheid.

Er wordt door het beleid gedialoogd met de jongerenorganisaties Groene Kring, Jong ABS, Vrouwen ABS, VAC, KVLV en Bioforum. Het doel is om tijdens dialoogdagen per thema de problemen van de jongeren te leren kennen en hun voorstellen voor beleidsacties te bediscussiëren. Deze verkenning moet in de loop van 2006 uitmonden in een beleidsdag, waarbij het resultaat van deze oefening en de eruit volgende intenties/initiatieven voorgesteld zullen worden door het kabinet.

De afdeling begeleidt en onderbouwt dit proces, dat loopt van september 2005 tot september 2006.

4.4 Rapportering

Binnen de beleidscyclus is het belangrijk dat het beleidsdomein weet wat er leeft binnen de sector en zijn omgeving en kan nagaan of het uitgewerkte beleid de gewenste resultaten oplevert. Daarom stelt de afdeling zelf rapporten op, uitgaande van de gegevens van het Landbouwmonitoringsnetwerk en andere gegevensbronnen en brengt beleidsrelevante kenmerken van de omgeving en de evoluties en trends in kaart. Een mooi voorbeeld hiervan is de handige publicatie 'Landbouw in zakformaat: land- en tuinbouw in Vlaanderen 2005', dat een zo volledig mogelijk beeld schetst van de Vlaamse land- en tuinbouw in 2005 en dit aan de hand van structurele, economische, sociale, milieugerelateerde en beleidsbeschrijvende kengetallen. De publicatie kan worden gedownload van de site www.vlaanderen.be/landbouw (Rubriek: Publicaties - Monitoring & Studie).

Daarnaast verleent de afdeling ook haar medewerking aan andere vormen van rapportering buiten het beleidsdomein, zoals het milieurapport (MIRA) en de Vlaamse regionale indicatoren (VRIND).

Het aantal land- en tuinbouwbedrijven daalde van 57.934 in 1990 tot 35.486 in 2004. Met uitzondering van het jaar 2002 blijft het totaal aantal arbeidskrachten sinds 1990 geleidelijk dalen. Het aandeel vrouwelijke arbeidskrachten blijft de laatste drie jaar constant (36%).

De laatste 10 jaren wordt de kloof tussen het arbeidsinkomen uit landbouw en het vergelijkbaar inkomen uit andere sectoren steeds groter. In 2004 bedraagt het arbeidsinkomen uit landbouw met 20.100 euro iets minder dan 60% van het vergelijkbaar inkomen. Meer dan de helft van de bedrijfsleiders in de landbouw is ouder dan 50 jaar. Voor minder dan 14% van hen is de opvolging verzekerd. Hierdoor mag verwacht worden dat het aantal land- en tuinbouwbedrijven in de nabije toekomst nog verder zal afnemen. Het overschot aan stikstof en fosfor op de nutriëntenbalans van de landbouwsector kent een dalende trend sinds 1990, voornamelijk ten gevolge van de verminderde veestapel. De druk op het waterleven als gevolg van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen daalt met ruim 38%. Deze daling is voornamelijk toe te schrijven aan de halvering van de druk uitgeoefend door het gebruik van insecticiden.

In de biologische landbouw wordt de licht dalende trend, voor zowel het areaal als het aantal bedrijven, in 2004 verder gezet. Het biologische areaal krimpt met 6,5% ten opzichte van 2003 (3.444 ha) tot 3.219 ha. De daling van het areaal is voornamelijk te wijten

aan een daling van het biologisch weiland en een vrij belangrijke daling in de groenteteelt (-21%). Hiermee blijft het totale aandeel van de biologische landbouw in de totale landbouw zeer bescheiden (0,5%).

In 2004 ging in het kader van de uitvoering van het Europees landbouwbeleid 267 miljoen euro naar de Vlaamse landbouw. Er werd 191 miljoen euro uitbetaald onder de vorm van directe steun voor de teelt van granen, maïs of het houden van zoogkoeien en oaien. Binnen de uitvoering van het Vlaams Plattelandsontwikkelingsprogramma werd 76 miljoen euro toegekend. Bijna de helft hiervan gaat naar investeringssteun en vestigingssteun. Bijna 18% gaat naar beheerovereenkomsten. Het totale areaal cultuurgrond dat onder één of meerdere beheerovereenkomsten valt, is in 2004 met een kwart gestegen tot 82.582 ha.

landbouw
en visserij

5 Afdeling Landbouw- en Visserijbeleid

5.1 Optrachten

De afdeling Landbouw- en Visserijbeleid (ALVB) verleent haar medewerking en expertise aan de formulering van het beleid, vooral gericht op inkomensbeleid en marktbeheer. De afdeling doet dit via het verdedigen van het standpunt ten aanzien van de ontwikkelingen van het landbouw- en visserijbeleid in de Europese Unie (EU). Eens het Europese kader bekend, werkt de afdeling aan de invulling van een samenhangend Vlaams beleid.

De expertise wordt opgebouwd door contacten met de sectoren en de Europese Commissie tot en met het rechtstreeks of onrechtstreeks tussenkomen in onderhandelingen of besprekingen in het kader van hoofdzakelijk de Wereldhandelsorganisatie (WTO) en de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO).

De voorbereiding van de inwerkingtreding van richtlijnen en van verordeningen die uitvoering geven aan het beleid, behoort eveneens tot het takenpakket. Dit regelgevend werk creëert een band met de afdelingen en diensten die instaan voor de uitvoering. De hieruit ontstane wisselwerking levert nieuwe elementen op voor bijsturing en optimalisatie van het beleid.

Naast de administratieve cel omvat de afdeling vier cellen te Brussel:

- Landbouwbureau;
- Horizontale en Internationale Aangelegenheden;
- Plantaardige Producten;
- Dierlijke Producten.

De dienst Zeevisserij is als buitendienst gevestigd in Oostende.

5.2 Landbouwbureau

Ook in 2005 heeft het Landbouwbureau haar rol als overlegorgaan vervuld. Via de maandelijkse vergaderingen van de Permanente Werkgroep van het Intergewestelijk Ministerieel Overleg (IMO) werd de samenwerking tussen de gewesten gegarandeerd en werden concrete afspraken gemaakt over het beheer van de landbouwaangelegenheden.

Het onderwerp dat het meeste aandacht kreeg op de Permanente Werkgroep en IMO, is de verdere opvolging en uitvoering van de toepassingsmodaliteiten die voortvloeien uit de hervorming van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid.

Zoals overeengekomen tussen de gewesten, nam het Vlaamse Gewest in 2005 het voorzitterschap en het secretariaat van het IMO en de bijbehorende werkgroep waar. Het woordvoerschap in het Speciaal

Comité Landbouw van de EU was in handen van het Waalse Gewest.

Het overleg tussen de gewesten en de federale overheid werd niet enkel verzekerd door een nauwe samenwerking tussen de verschillende cellen van het Landbouwbureau, maar ook door de organen die hiervoor specifiek werden opgericht, de Interministeriële Conferentie voor het Landbouwbeleid en zijn Permanente Werkgroep. In de wekelijkse vergadering van deze Permanente Werkgroep werden tal van ontwerpen van besluit ter kennisgeving of goedkeuring voorgelegd en werd actief informatie uitgewisseld.

Het Landbouwbureau heeft tevens een coördinerende rol gespeeld bij de voorbereiding van de standpunten die worden verdedigd in de Raad Landbouw. Denken we bij voorbeeld aan de hervorming van de gemeenschappelijke marktordening voor suiker, die besproken werd op verschillende Europese niveaus, gaande van de technische comités tot de Raad, en waarvoor een continue afstemming tussen de gewesten vereist was.

5.3 Hervorming van de suikersector

Het jaar 2005 stond volledig in het teken van de hervorming van de suikersector.

Na twee mededelingen in 2003 en 2004 heeft de Commissie haar formeel voorstel in juni 2005 gepresenteerd. Dat voorstel kan opgesplitst worden in drie delen:

- de oprichting van een tijdelijk herstructureringsfonds;
- een nieuwe gemeenschappelijke marktordening (GMO) voor suiker;
- compensaties voor de biet- en cichoreiplanters.

Tijdens talloze raads werkgroepen in juli 2005 werden deze drie voorstellen aan een eerste technisch onderzoek onderworpen. Deze raads werkgroepen werden bijgewoond door de experts van zowel het Vlaamse als het Waalse Gewest. Continu overleg tussen deze laatste vond plaats tijdens deze vergaderingen. Overleg met en debriefing van de sector vond plaats tussen deze vergaderingen in. Gedurende de maanden september tot oktober 2005 werd de suikerhervorming nog verschillende malen behandeld tijdens de vergaderingen van het Speciaal Comité Landbouw en van de Landbouwwraad en tijdens twee extra raads werkgroepen in september voor finale vragen van de lidstaten. De expert van het Vlaamse Gewest was hier telkens aanwezig en heeft gezorgd voor een

continue debriefing van de sector, het kabinet en de woordvoerders van het Speciaal Comité Landbouw. Ook was zij aanwezig tijdens een trilaterale met het Voorzitterschap en de Commissie in de loop van oktober 2005.

In de aanloop naar de Landbouwrapport van november 2005 bestond nog een blokkeringsminderheid bij de Lidstaten. Toen was het voorstel al voor de eerste maal gewijzigd. Het Brits voorzitterschap bood de Raad en de Commissie dan ook een compromistekst aan op de Landbouwrapport van november 2005. Hierover werd druk onderhandeld en na vele toegevingen, voornamelijk ten voordele van de lidstaten die nog tegen waren (en die veel te verliezen hadden), bereikte de Raad dan toch een politiek akkoord over een gewijzigd compromis. De taak van de expert tijdens deze onderhandelingsmarathon was de verschillende versies van het compromis snel te analyseren en het belang voor Vlaanderen in te schatten, teneinde de minister en zijn kabinetmedewerkers als raadgever te kunnen bijstaan.

De uitdaging blijft nu om de implementatie van de drie delen van de hervorming in 2006 rond te krijgen.

5.4 Activiteiten in het kader van de Mid Term Review

2005 is het begin van een nieuwe periode in het gemeenschappelijk landbouwbeleid. De Mid Term Review (MTR), goedgekeurd midden 2003 en uitvoerig voorbereid in 2004, werd voor het eerst toegepast. Vanaf dan maken de landbouwers kennis met een nieuw systeem voor premietoelagen: de bedrijfstoelageregeling. Een groot deel van de premies wordt voortaan uitbetaald onder de vorm van toeslagrechten per ha.

De administratie Beheer en Kwaliteit Landbouwproductie (ABKL) is aangeduid als bevoegde instantie voor de toepassing. Net als vorig jaar bleek opnieuw dat er bij iedere stap in de verdere ontwikkeling cruciale vragen opdoken. ALVB, dat deel uitmaakt van het tweespan voor dit mega-project, zorgde voor de correcte interpretatie. Met een Europese regelgeving die in de loop van 2005 op diverse punten verder werd aangepast en verbeterd, was het niet eenvoudig om het antwoord te geven. ABKL stuurde wekelijks, zoniet dagelijks, specifieke situaties die ABKL in de praktijk ontmoette of kon vermoeden. In geval van twijfel zorgde ALVB voor het organiseren van bilaterale ontmoetingen met de EU-Commissie. Een andere mogelijkheid was het maken van voorstellen

voor interpellatie in het beheerscomité. Een schriftelijke bevestiging van de antwoorden liet echter in veel gevallen (te) lang op zich wachten zodat nu en dan knopen werden doorgemaakt in onderling overleg. Dit alles vereiste een nagenoeg naadloos aanleunen bij de projectmatige aanpak van ABKL. De resultaten van het dagelijkse mailverkeer werden maandelijks besproken in de MTR-projectgroep. Eveneens maandelijks werd toelichting verstrekt in het Technisch Overleg met de landbouworganisaties over de verdere Europese ontwikkelingen of interpretaties. Voor ieder thema-dossier werden de ad hoc werkgroepen voorbereid en standpunten bepaald. De stand van de reglementering is voorgesteld aan de EU-audit en in het Vlaamse Parlement. Het resultaat van deze aanpak is herhaaldelijk in een positief daglicht gesteld in o.a. de landbouwpers.

ALVB heeft in 2005 twee MTR-thema's als operationele doelstelling naar voor geschoven, namelijk de beleids- en wetgevingstechnische aspecten van:

- de opbouw en verdeling van de nationale reserve;
- de mobiliteitsregeling voor toeslagrechten.

Vooraf rond de verdeling van de nationale reserve zijn vele voorstellen ingediend om te komen tot een redelijke aanpak binnen een federale context. Ook de overdracht van toeslagrechten was een dusdanig nieuw thema dat er heel wat denkwerk vereist was om te komen tot een beheersbaar systeem met oog voor de potentiële gevolgen voor het Vlaamse landbouwbeleid. Een validatie van de gemaakte keuzes gebeurde op de permanente werkgroep van de Interministeriële Conferentie voor het Landbouwbeleid. De intergewestelijke discussies waren moeilijk en de timing was zeer krap, er moest steeds over gewaakt worden dat aan beide zijden van de taalgrens gelijkaardige beslissingen genomen werden. Dit heeft in bepaalde gevallen geleid tot vertragingen wegens verschillende interpretaties, zeker bij de discussie betreffende de boeren rond de taalgrens en de verdeling en activering van toeslagrechten binnen de regio.

De opbouw van de legislatieve Vlaamse omkadering is minder vlot gegaan dan verwacht werd. De Vlaamse Regering keurde op 8 juli 2005 het besluit tot instelling van een bedrijfstoelageregeling goed. Veelvuldig intern en extern overleg en meerdere samenkomsten van de interkabinetten werkgroep gingen hieraan vooraf. Eens het basisbesluit goedgekeurd konden de daarbij horende ministeriële besluiten in versneld tempo de procedures doorlopen. Uiteindelijk heeft dit geresulteerd in 3 besluiten van de Vlaamse Regering die werden goedgekeurd in 2005. Begin 2006 volgen

de vele ministeriële besluiten die hiervoor nodig zijn. De gedane belofte kon aldus worden gehouden: de landbouwers voor het einde van het jaar minstens een voorschot van 80% van de bedrijfstoelag overmaken.

Aanvragers van rechtstreekse betalingen in het kader van het GLB moeten vanaf 1 januari 2005 ook een aantal randvoorwaarden naleven. ALVB werkte mee aan de uitwerking van de randvoorwaarden (zie Hoofdstuk 'Afdeling Uitvoering Markt- en Inkomensbeleid - Randvoorwaarden en controles').

5.5 Multilateraal beleid

5.5.1 Comité 133 van de EU

Handelsgerelateerde aangelegenheden, waaronder deze voor landbouw, komen in dit Comité uitvoerig aan bod. Een belangrijk onderdeel daarbij vormen de onderhandelingen bij de WTO (zie verder) en de WTO-handelsgeschillen. Inhoudelijk wordt dit van uit Vlaanderen van nabij gevolgd via de wekelijkse coördinaties op Belgisch vlak, waar Vlaamse standpunten worden aangebracht, ter voorbereiding van de vergaderingen van dit Comité, en via deelname als waarnemer in het Comité zelf.

In een aantal belangrijke dossiers, die voor de agrovoedingssector in Vlaanderen van grote betekenis zijn, heeft ALVB een prominente inbreng gehad:

- akkoorden met de VS en vooral met Thailand over invoer van gedopte rijst;
- de weerslag van het WTO-suikergeschil op de hervormingen van het GLB-suikerregime;
- invoer van gezouten kippenfilets uit Brazilië en Thailand in de EU;
- consultaties met de Latijns-Amerikaanse landen over het nieuwe invoerregime voor bananen in de EU.

5.5.2 Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)

In 2005 werd deelgenomen aan de vergaderingen van het OESO-Comité voor landbouw en de OESO-werkgroepen voor landbouwbeleid en -markten, landbouw en handel, landbouw en milieu, gezien de meerwaarde ervan voor beleidsanalyse en beleidsaanbevelingen. In 2005 werd, voor elk van deze thema's, een vertegenwoordiger binnen ALVB aangeduid zodat de eigen input in de OESO grondiger kon worden voorbereid en de resultaten van de OESO-studies beter kunnen worden benut. Door uitwisseling van rapportering over OESO-vergaderingen en van resul-

taten van de OESO-studies werd een 'net-werking' verkregen.

Het OESO-Comité voor landbouw hield een eerste oriënterend debat over het werkprogramma 2007-2008. Daarbij werd door ALVB input geleverd, die in 2006 wordt meegenomen in de verdere bespreking van dit werkprogramma.

5.5.3 Wereldhandelsorganisatie (WTO): Multilaterale landbouwonderhandelingen in het kader van de Doha Development Agenda

Deelname aan de speciale onderhandelingsessies van de WTO in Genève ('landbouwweken') vormde in 2005 een kernactiviteit. In eerste instantie werden de Vlaamse standpunten aangebracht in het kader van de Vlaamse werkgroep WTO, waar het voorbereidend werk plaatsvindt voor de standpuntbepaling van de Vlaamse regering. Ook de inbreng tijdens de Belgische coördinaties ter voorbereiding van Comité 133 bij de EU, is daarbij fundamenteel.

Gezien de Vlaamse bevoegdheid voor landbouw, werd voor de zesde Ministeriële Conferentie van de WTO in Hong Kong in december 2005, een landbouwexpert van ALVB opgenomen in de Belgische delegatie. De opdracht bestond er vooral in erover te waken dat de standpunten die de Europese Commissie innam, geen uitholling betekenden van het hervormde GLB uit 2003.

5.5.4 Andere aspecten van het multilaterale beleid

ALVB was in 2005 ook vertegenwoordigd in de Vlaamse werkgroep multilateraal beleid, waar thema's van globalisering in internationale fora, die een invloed kunnen uitoefenen op de Vlaamse landbouw, aan bod komen.

5.6 Bilaterale akkoorden

Om de verdere landbouwliberalisering op gang te trekken ontwikkelde de Europese Commissie een 'roadmap for agriculture'. Bedoeling is de associatieakkoorden met de 10 Euromedlanden te (her)onderhandelen zodat de handel in landbouwproducten tussen de EU en deze landen eind 2010 geliberaliseerd zou zijn.

Met de 6 regio's van de ACP-landen werd verder onderhandeld over de EPA's (economische partnerschapsovereenkomsten) die wederkerige handelsrelaties met de EU beogen maar ook ontwikkelingsaspecten inhouden. Eind 2007 moeten deze onderhandelingen afgerond zijn.

Op 27 juni 2005 keurde de Europese ministerraad de nieuwe verordening voor het Systeem Algemene Preferenties (SAP) goed. Het stelsel voorziet in een afschaffing van de douanerechten voor 300 bijkomende producten. De begunstigden zijn 179 ontwikkelingslanden. Een vrijwaringsclausule en toezichtmaatregelen in de landbouw moeten al te grote verstoringen van de Europese markt vermijden.

Voor de minst ontwikkelde landen geldt er een volledige afschaffing van de douanerechten van alle producten behalve wapens. Het stelsel voorziet ook in een bijzondere stimuleringsregeling voor duurzame ontwikkeling en goed bestuur (SAP+).

5.7 Buitenlandse delegaties

Een Roemeense, Zuid-Afrikaanse, Chileense, Vietnamese en Chinese delegatie bezochten de Vlaamse landbouwadministratie waarbij algemene en specifieke aspecten van het Vlaamse en Europese landbouwbeleid aan hen werden voorgesteld.

5.8 Groenten en fruit

De verwachte herziening van de gemeenschappelijke marktordening (GMO) voor groenten en fruit in de loop van 2005 werd afgeblazen, ondermeer om in de sector van de verwerkte groenten en fruit nog het nodige studiewerk uit te voeren. De eerste voorstellen van de Commissie worden pas tegen medio 2006 verwacht, zodat tegen eind 2006 een globaal pakket kan worden onderhandeld.

Gezien het brede spectrum aan mogelijke maatregelen binnen de GMO zijn verschillende diensten betrokken bij de opvolging van de operationele

programma's. ALVB fungeert binnen de Vlaamse landbouwadministratie als GMO-coördinator en formuleert globale adviezen naar de minister toe. Om meer telengerichte acties mogelijk te maken werden de concrete richtsnoeren met de interpretatie van de toepassingsbepalingen bijgewerkt.

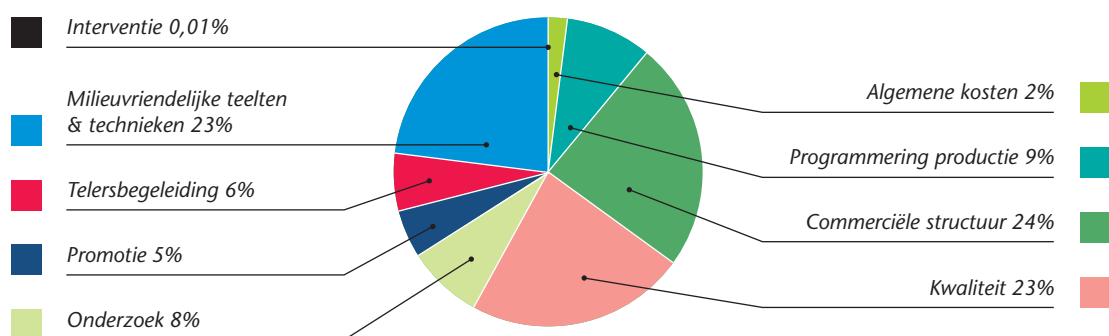
In het kader van de lopende operationele programma's werd voor het jaar 2005 een globaal bedrag van 81 miljoen euro (waarvan 9 miljoen euro voor buitenlandse telersverenigingen) goedgekeurd. Hiervan wordt 50% betoelaagd met communautaire middelen, het overige deel is ten laste van de telers. In *figuur 8* is de verdeling van het budget in 2005 weergegeven.

Verder werd het jaarbegin gekenmerkt door uiterst moeizame onderhandelingen met betrekking tot de contractprijzen in de industriegroenten. Ervan bewust dat samenwerking de sleutel vormt voor een oplossing op lange termijn, werkten de landbouworganisaties samen met enkele producenten en met de steun van de administratie, het concept van de telersvereniging INGRO uit. Dit resulteerde in een voorlopige erkenning in september, waardoor men kon aanvangen met het erkenningsprogramma met het oog op een definitieve erkenning.

Het jaar 2005 was eveneens het aanvangsjaar voor een andere telersvereniging in de sector van de verwerkte groenten, VEGRAS met leden in België, Frankrijk en Nederland. Daarmee telt Vlaanderen op dit ogenblik 14 erkende telersverenigingen en 3 erkende groeperingen van telersverenigingen, waaronder één transnationale in samenwerking met Nederland en Duitsland.

Eind 2005 kwam ook een voorlopig einde aan één van de langstlopende handelconflicten in de geschiedenis van de WTO. De Europese bananenimport zal vanaf 1 januari 2006 enkel nog aan een invoertarief onder-

Figuur 8: Verdeling van het budget in 2005

worpen worden. De onderhandelingen over dit tarief hebben lang aangesleept en pas aan de vooravond van de ministeriële conferentie van de WTO in Hong Kong bereikte de Europese Raad een akkoord. Dit resulteerde in een invoertarief van 176 euro per ton aangevuld met een ACP-contingent van 775.000 ton aan nultarief.

5.9 Bedrijfsadviesysteem

In mei 2005 rondde de afdeling Monitoring en Studie de studiefase van het bedrijfsadviesysteem (BAS) af, waarbij voorstel II weerhouden werd: de kwaliteitsbewaking van het bedrijfsadviesysteem gebeurt via erkenningscriteria, een landbouwloket met een doorverwijs- en informatiefunctie wordt opgezet en er wordt een pakket II duurzame landbouw aangeboden: cross compliance, arbeidsveiligheid en verbreed bedrijfseconomisch advies (vermarkting, verbreding, ..) In augustus startte ALVB in samenwerking met ABKL met de uitwerking van het AMS-voorstel. De adviesonderwerpen werden in verschillende modules opgedeeld, erkenningscriteria, adviesonderdelen en controlemodaliteiten werden uitgewerkt, in de werkgroep besproken en aan de begeleidingsgroep voorgesteld die ze goedkeurde. De minimale adviesinhoud van de modules arbeidsveiligheid en bedrijfsoptimalisatie werd in overleg met experts uit de specifieke materies bepaald.

In 2006 wordt het door de begeleidingsgroep BAS aanvaarde systeem vertaald in een grote wijziging PDPO, een reguleringsimpactanalyse, een besluit van de Vlaamse regering en een aantal ministeriële besluiten.

5.10 Dierlijke producten

5.10.1 Melk en zuivelproducten

Na maanden van voorbereiding verscheen in april 2005 de gecodificeerde verordening houdende uitvoeringsbepalingen ten aanzien van de mededelingen van de gegevens tussen de lidstaten en de EU-Commissie in de sector melk en zuivelproducten. Hierdoor werden de lidstaten verplicht om marktprijzen mee te delen indien de nationale productie 2% of meer van de productie van de Gemeenschap vertegenwoordigt. Voor kaas moeten de prijzen meegedeeld worden per categorie, indien deze 8% of meer vertegenwoordigt van de totale nationale kaasproductie.

In overleg met de sector werd het reglementaire vereiste verslag over de methoden voor het verzamelen

van gegevens inzake de prijzen van rauwe melk en zuivelproducten opgemaakt.

Wekelijks worden de desbetreffende prijzen ingezameld, geëvalueerd en omgezet in een nationale prijs waarna deze medegedeeld wordt aan de Commissie. Deze prijzen zijn richtinggevend bij het vastleggen van beheersmaatregelen.

Op 1 juli 2005 werd de tweede stap in de geplande MTR-prijzdaling van boter en magere melkpoeder doorgevoerd. Deze dalingen hebben hun repercussie op de interne en externe subsidieregelingen.

Gemiddeld twee keer per maand vinden tijdens het beheerscomité de discussies plaats over aanpassingen van de bedragen van de steunregelingen (subsidies boter, maximale aankooprijzen, minimale verkooprijzen, restituties). De marktsituatie en de beslissingen van het beheerscomité worden met de sectorvertegenwoordigers overlopen tijdens de debriefing die op regelmatige basis volgt na het beheerscomité.

Na enkele jaren van voorbereiding en overleg verscheen in december 2005 de codificatie van de boterverordeningen (Ver. (EG) nr. 1898/2005). Deze codificatie heeft naast een harmonisatie van de verschillende steunstelsels voor boter ook als doel de technologische ontwikkelingen inzake de productie en het gebruik van grondstoffen te verduidelijken.

Verder werd er meegewerkt aan het nieuwe besluit van de Vlaamse Regering van 15 april 2005 betreffende de toepassing van de heffing in de sector melk en zuivelproducten. Bij het opstellen van dit nieuwe besluit werd als doel gesteld te komen tot een structuurverbetering van de Vlaamse melkveebedrijven. Daartoe werden er in overleg met de landbouworganisaties een aantal vereenvoudigingen en versoepelingen aangebracht in de criteria die van toepassing zijn bij quotumtransfers.

5.10.2 Sector eieren en pluimvee

Na het zeer slechte jaar 2004, met een prijsdaling voor eieren van 40%, kende 2005 opnieuw een prijsdaling van 2%. Net toen de prijzen opnieuw begonnen te stijgen, zorgden de vogelgriepberichten voor een terugval. De slechte eierprijzen hebben zich vertaald in een productiedaling met 5%.

Naar aanleiding van de lage prijsnotering voor eieren in België in vergelijking tot de notering in de andere Lidstaten, werd in samenwerking met AMS, de prijsnotering voor eieren in een aantal Lidstaten geëvalueerd.

De media-aandacht voor de vogelgriep heeft zich sterk laten voelen in de consumptie van pluimveevlees. De prijzen zijn ineengestort en pluimveevlees wordt op grote schaal ingevroren. De situatie werd van zeer nabij gevolgd en leidde in het beheerscomité tot veelvuldige discussies. Eind november werd beslist om een restitutie in te voeren voor bevroren kippendelen (uitzonderlijk en tijdelijk). Een positief effect op de prijzen is evenwel uitgebleven.

Eind mei heeft de EU-Commissie een voorstel voor een Richtlijn van de Raad tot vaststelling van minimumvoorschriften voor de bescherming van vleeskui-kens ingediend. In verschillende werkgroepen van de Raad werd dit voorstel besproken. In 2006 wordt dit voortgezet.

5.10.3 Varkensvlees

De varkenshouderij kon in 2005 rekenen op een prijsverbetering met 3%.

Rekening houdend met het feit dat de Belgische notering voor biggen internationaal gezien zeer laag noteerde en geen weergave was van de reële marktprijs, en rekening houdend met het ongenoegen uit de sector i.v.m. de representativiteit (qua lokalisatie en werking) van de prijzencommissie van Sint-Truiden, is gewerkt aan een nieuwe prijsnotering. De prijsnotering van biggen zal vanaf 2006 gebaseerd worden op de notering van twee prijzencommissies (Sint-Truiden en VEVA), en zal betrekking hebben op een big van 23 kg (i.p.v. 20 kg) waarbij een gemiddelde toeslag zal toegevoegd worden (momenteel 8 euro).

5.10.4 Rundvlees

2005 was het eerste jaar van toepassing van de MTR-hervorming, waarbij de slachtpremie voor kalveren en de zoekkoeienpremie gekoppeld bleven bestaan. Over de implementatie ervan werd meervoudig overlegd, zowel intern (met de diensten van ABKL) als op het intergewestelijk niveau. De ontwerpen voor een besluit van de Vlaamse Regering en voor 2 ministeriële besluiten werden uitgewerkt.

De Europese rundvleesmarkt kende in 2005 een gevoelige prijsstijging, wat met het kleiner aanbod van vooral de slachtkoeien te maken had. Deze situatie was voor de EU-Commissie aanleiding om bij meerdere gelegenheden in het beheerscomité een afbouw van de uitvoerrestituties voor te stellen. Aangezien dat ook een aantasting van de exportmogelijkheden impliceert, leidden die initiatieven steevast tot geanimeerde discussies. Eind december werden de restituties voor levende slachtrunderen zelfs volledig stopgezet.

Teneinde de sector op een snelle en adequate manier te informeren, werd begonnen met een systematische debriefing van de beheerscomités van de diverse vleessectoren.

Ook in het kader van het marktbeheer stond de dienst wekelijks in voor de inzameling, evaluatie en verwerking van de prijsgegevens van de rundvleesproductie, waarna de resulterende nationale prijzen worden meegeedeeld aan de Commissie.

Op Europees niveau werden de besprekingen over de vereenvoudiging van de etikettering van rundvlees in 2005 voortgezet. Zij hebben voorlopig nog geen resultaten opgeleverd. Dit geldt eveneens voor de inspanningen om tot een gemeenschappelijke definitie van kalfsvlees te komen. Wegens het belang voor de Vlaamse sector werd dit onderwerp actief opgevolgd. Zo moet vermeld worden dat de dienst het dossier heeft uitgewerkt waarmee België officieel heeft gereageerd tegen de eenzijdige invoering door Italië van een nationale definitie van kalfsvlees, die voor onze producenten een ernstige handelsbelemmering dreigde in te houden.

In de CLIP-commissie (waarin het overleg tussen de verschillende overheidsinstanties plaatsvindt m.b.t. de classificatie van de karkassen, de interventie maatregelen en de prijsnoteringen), was het voorzitterschap en het secretariaat in 2005 in Vlaamse handen. De opvallendste onderwerpen waren het initiatief om te komen tot een standaardisering en de registratie van de presentatievorm van de geslachte runderen en de bespreking van nieuwe regels voor de communicatie van de slachresultaten aan de betrokkenen.

5.11 Akkerbouw

In 2005 werden grote inspanningen geleverd voor de promotie van energiegewassen. In maart werd er op initiatief van minister Y. Leterme de Rondetafel over biobrandstoffen georganiseerd met de betrokken overheden en de verschillende belanghebbende marktspelers. Vervolgens werd er een potentieelstudie uitbesteed in samenwerking met de administratie Natuurlijke Rijkdommen en Energie. Deze potentieelstudie zal een overzicht geven van de huidige toestand van productie en gebruik van biomassa, transportbrandstof en biobrandstoffen in het Vlaamse Gewest. Er zullen scenario's uitgewerkt worden en daaruit zullen aanbevelingen voor het beleid voor de introductie van biobrandstoffen geformuleerd worden. De studie zal in februari 2006 opgeleverd worden.

In 2005 werden 2 Vlaamse besluiten, in uitvoering van de Europese verordening, opgesteld waardoor het mogelijk wordt om een energiepremie van 45 euro/ha te bekomen indien energiegewassen geteeld worden op andere dan braakgrond en waardoor het mogelijk wordt om energiegewassen te telen op braakgrond met activatie en uitbetaling van de braaktoeslagrechten onder bepaalde voorwaarden.

Koolzaad vormde ook het thema op de stand van het beleidsdomein Landbouw en Visserij op Agribex. Aan de hand van geïllustreerde panelen en een uitgebreide informatiebrochure werd de bezoeker geïnformeerd over de teelt en toepassingsmogelijkheden van koolzaad in Vlaanderen. Het ingezaaide areaal koolzaad in Vlaanderen steeg in het najaar van 2005 tot 937 ha (238 ha in 2004).

Ook in de rijstsector bleef het niet stil het voorbije jaar. Sinds de hervorming in 2003, werd het systeem van invoerrechten drastisch aangepast. Tegelijk werden de onderhandelingen met de belangrijkste handelspartners heropgestart over de vaststelling van de invoerrechten (art. XXVIII van GATT 1994). Met Pakistan en India werd al vlug een akkoord bereikt voor Basmati-rijst. Na lange onderhandelingen werd er in het voorjaar van 2005 ook een akkoord bereikt met de VS voor gedopte rijst. In het najaar werd er ten slotte een akkoord bereikt met Thailand voor (semi) volwitte rijst en breukrijst. Tijdens deze onderhandelingen werden de verschillende belangen van de Vlaamse bedrijven zo goed mogelijk verdedigd, hiervoor pleegde de administratie regelmatig overleg met de betrokken bedrijven, de Belgische en Europese federatie van Rijstellers, de federale en gewestelijke administraties en de diensten van de Commissie.

In de aardappelsector is de nadruk voornamelijk gelegd op de organoleptische kwaliteiten van de aardappelen bestemd voor verse consumptie en voor convenience food.

Door het overmatig gebruik van drijfmest zijn de aardappelen bestemd voor verse consumptie onvoldoende afgerijpt en moeten ze sterk aan smaak inboeten. Bovendien worden in België sinds 1999 meer verse en gekoelde aardappelen ingevoerd dan uitgevoerd.

Rekening houdend met deze twee vaststellingen, werd in 2005 getracht om het marktsegment van primeur- en vroege aardappellrassen nieuw leven in te blazen, door het accent te leggen op de authentieke smaak eigenschappen en ze te onderwerpen aan de smaakbeoordeling van het professionele proefpanel in

het Provinciaal Proefcentrum voor de Groenteteelt in Kruishoutem.

ALVB heeft ook de omschakeling naar de biologische aardappelteelt sterk ondersteund. Einddoel is om het chronisch tekort van biologisch geteelde aardappelen voor de versmarkt en voor de verwerkende industrie op te lossen, om de prijsdruk in jaren van overschot in de conventionele teelt te drukken en om de duurzame landbouw te stimuleren. Het project 'Grens-overschrijdend Biologisch Boeren' ter stimulering van de biologische landbouw in de provincies Zeeland en Oost- en West-Vlaanderen werd van nabij gevolgd. Er werd o.a. aangetoond dat door het gebruik van duurzame productiemiddelen, zoals compost en compostthee, de hoeveelheden organische stikstof en pesticiden gevoelig kunnen worden teruggedrongen.

5.12 Financiële vooruitzichten 2007-2013

De financiële vooruitzichten vormen het raamwerk van de communautaire uitgaven over een periode van verschillende jaren. Zij zijn het resultaat van een inter-institutioneel akkoord tussen het Europese Parlement, de Raad en de Commissie, en geven de maximum-omvang en de samenstelling van de te verwachten communautaire uitgaven aan. Nadat in juni de onderhandelingen hierover waren afgesprongen, nam ALVB een actievere rol op zich. In de eerste maanden na juni werden de onderhandelingen van nabij opgevolgd. Het kabinet werd door ALVB op de hoogte gehouden van de voorstellen over de rubriek landbouw, zowel eerste (directe betalingen) als tweede pijler (plattelandontwikkeling) die in de aanloop van de Europese Raad in december werden geformuleerd. ALVB trad op als waarnemer en als adviseur voor kabinetsmedewerkers in de verschillende Europese coördinatievergaderingen georganiseerd door de Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken. In deze vergaderingen overleggen de gewesten en de federale overheid het in te nemen Belgische standpunt. Verder heeft ALVB beleids- en kabinetsmedewerkers gewezen op de hiaten in de verschillende voorstellen en aangegeven waar het gemeenschappelijk landbouwbeleid werd ondergraven. Verder gaf ALVB aan waar en hoe het Brits voorzitterschap bezuinigingen doorvoerde zowel in de rubriek van de directe betalingen als de rubriek van plattelandontwikkeling. In de aanloop naar de Europese top in december heeft ALVB een simulatietool ontwikkeld om enerzijds de nieuwe voorstellen van het Britse voorzitterschap cijfermatig te analyseren en anderzijds het Vlaamse

standpunt cijfermatig te onderbouwen. Dit liet de onderhandelaars toe direct in te spelen op de nieuwe cijfermatige voorstellen van het Brits voorzitterschap tijdens de laatste cruciale onderhandelingsdagen vóór het akkoord.

5.13 Dienst Zeevisserij

5.13.1 Toegang tot de visgronden

In de westelijke wateren kreeg België 8,2 miljoen kW-zeedagen toegewezen. In 2005 werden 7,9 miljoen kW-zeedagen gepresteerd.

Het gesloten gebied in de Ierse Zee was met het oog op de bescherming van de paaiende kabeljauw opnieuw van toepassing in de periode van 14 februari 2005 tot 30 april 2005.

5.13.2 Herstelplannen

Ingevolge de benarde situatie van de kabeljauwbestanden in de Noordzee, Ierse Zee en westelijk deel van het Engels Kanaal, werd een nog strengere communautaire dagenregeling per type vistuig ingesteld. Voor 2005 konden de boomkorvaartuigen in bedoelde gebieden nog maximaal 13 dagen per maand aanwezig zijn. In Vlaanderen werd een beheersperiode van 12 maanden ingevoerd, zodat de betrokken vaartuigen wat flexibeler konden werken (157 dagen in 12 maanden). Transfert van dagen werd verboden, maar er werd voorzien in vereveningsdagen voor vaartuigen die uitsluitend met de boomkor werkten.

In het westelijk deel van het Engels Kanaal werd met het oog op het herstel van tong een communautaire dagenbeperking van 20 dagen per maand voor de boomkor van toepassing. Enkel de vaartuigen die in de referentieperiode 2002-2004 daar gevestigd hadden, konden in 2005 via speciale visdocumenten in deze wateren vissen.

De dienst heeft deze speciale visdocumenten uitgereikt en de regelingen toegelicht, opgevolgd en afgedwongen.

Er werd tevens een meerjarenplan voor de tongvisserij in de Golf van Gascogne goedgekeurd.

5.13.3 Quota

Ondermeer ingevolge de flauwe toestand van de kabeljauw- en heekbestanden evolueerden de quota 2005 voor meerdere soorten in dalende zin en dit onder meer ingevolge het principe van de gemengde visserij op demersale soorten.

De mogelijkheid om via de quotaflexibiliteit, 10% van bepaalde analytische visbestanden over te dragen naar het volgende visseizoen werd optimaal benut.

Dit resulteerde vooral in extra tong in de Noordzee, het Kanaal en Keltische Zee. Anderzijds werden de tongquota ten zuiden van Ierland en de Ierse Zee ingevolge marginale overbevissing in 2004 gekort. Er werd 42 maal tot quotaruil met andere lidstaten overgegaan teneinde een ruimer effectief quotum van doelsoorten tong en schol te verwerven, eventuele overbevissingen weg te werken en een optimale efficiëntie van de vloot te garanderen. Zodoende nam het initiële quotum van tong en schol resp. met 19% en 26% toe. Voor kabeljauw omvatte de toename zelfs 95%. Teneinde een maximale vangstverspreiding over het visseizoen na te streven, werden de vangsten van tong, schol en kabeljauw beperkt. Het maximale aantal vaartdagen per schip werd vastgesteld op 255 dagen.

De visserij op een drietal visbestanden diende in de loop van het visseizoen gesloten te worden. Het betrof voornamelijk perifere bestanden, o.a. de tong Golf van Gascogne, die reeds gesloten werd in juli 2005. Medio december ging het Bristol Kanaal dicht voor tong en de Noordzee voor heek.

Teneinde de quotabenuutting te optimaliseren, werd een algemene bevraging onder de reders georganiseerd. Als resultaat wordt een driesporenbeleid 2006 naar voor geschoven, namelijk:

- het collectieve benuttingsstelsel;
- het proefproject individuele quota
- het kustvisserssegment.

Dit laatste kan onder bepaalde voorwaarden vrij vissen.

Bij het collectieve benuttingsstelsel is een onderscheid tussen toewijzingen van vangstmogelijkheden per kW voor geharmoniseerde periodes of per zeereis. In dit laatste geval kunnen dagen ingeruild worden tegen vangsten.

De basis voor een project individuele quota werd uitgewerkt.

De visserij in de Golf van Gascogne werd op Vlaams niveau opengesteld voor een 25-tal vaartuigen vanaf 1 juni 2005. Voor de eerste maand werd een hoeveelheid van 15 kg tong per kW toegekend. De vaartuigen die op de lijst voor een specifieke visvergunning voor de Golf van Gascogne terecht kwamen, dienden 10 communautaire zeedagen herstelgebieden kabeljauw in te leveren.

5.13.4 Regionale Adviesraden

Naast de Noordzee Regionale Adviesraad die operationeel is vanaf 1 november 2004, werd op 30 september 2005 de Regionale Adviesraden Noordwestelijke Wateren opgericht. Deze raden, samengesteld uit vertegenwoordigers van alle betrokkenen, kunnen advies over het gemeenschappelijk visserijbeleid verlenen op eigen initiatief of op verzoek.

5.13.5 Marktbeleid

De totale aanvoer van visserijproducten door Belgische vaartuigen bedroeg 21.200 ton (- 10%) met een totale omzet van 85 miljoen euro (- 1%), dit dank zij een betere prijsvorming. Hiervan werd 90% in Belgische havens gerealiseerd (+ 2%).

De totale besomming voor tong bedroeg 39 miljoen euro (+ 3%), tong blijft dus veruit de belangrijkste vissoort. In 2005 werden 386 ton visserijproducten (2% van de aanvoer) aan de markt onttrokken voor interventie (+ 28%). De gasolieprijs steeg met 37% tot 0,43 euro per liter.

5.13.6 Controle

De controleactiviteiten van de inspectieel verbonden aan de dienst hebben zich zowel aan land als op zee afgespeeld. In de visafslagen en Belgische havens werden er in totaal een zestigtal controleacties uitgevoerd. Specifiek voor de strandvisserij vonden er 20 controles plaats. Gedurende 61 dagen werd er ingescheept aan boord van visserijwachtschepen voor de controle op zee. Bovendien werden er in samenwerking met Beheerseenheid Mathematisch Model van de Noordzee controlevluchten boven de Noordzee georganiseerd over een totaal van 40 vlieguren. Er werd regelmatig samengewerkt met andere korpsen waarbij een ieder binnen zijn wettelijke bevoegdheden optreedt.

Op jaarbasis werden er 28 processen-verbaal opgesteld. De dienst heeft 26 dossiers over de naleving van de economische link behandeld.

5.13.7 Financieringsinstrument voor de Oriëntatie van de Visserij (FIOV)

Het Comité van Toezicht in het kader van het communautaire structuurprogramma Visserij buiten doelstelling I is driemaal bijeengekomen. Het Comité heeft in hoofdzaak de voortgangsstaat van het programma behandeld en de daaraan verbonden financiële implicaties.

In 2005 werd 1 betalingsaanvraag gericht aan de Commissie teneinde voorgefinancierde FIOV-gelden terug te krijgen. In totaal betrof het 1.450.330 euro voor 17 projecten.

5.13.8 Vlootbeleid

Op communautair vlak werden de referentieniveaus voor de vloot aangepast, waardoor de capaciteit van de vissersvloot zich binnen de opgelegde grenzen bevindt, wat financiële ondersteuning terug mogelijk maakt.

Een ministerieel besluit tot tijdelijke bevrozing van verhandelbaarheid van vissersvaartuigen werd effectief einde september 2005.

Een ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering ter vervanging van het koninklijk besluit van 21 juni 1994 inzake visvergunningen werd uitgewerkt. Het besluit werd goedgekeurd op 16 december 2005 en is van kracht vanaf 2 februari 2006.

Alle bestaande visvergunningen worden vervangen door Vlaamse visvergunningen. De maximale motorvermogensgrens wordt opgevoerd van 957 kW tot 1200 kW. In de mogelijkheid tot de opsplitsing van visvergunningen en het opstarten van een kustvissersegment is voorzien. De juridische basis voor een proefproject individuele quota werd gelegd.

Een task force werd opgezet, om tegemoet te komen aan de rentabiliteitsproblematiek als gevolg van de extreem hoge gasoliekosten. Een definitieve beëindigingspremieregeling werd bestudeerd.

Beleidsdomein Landbouw en Visserij in voorbereiding

Administratie Land- en Tuinbouw in feiten en cijfers

Administratie Beheer en Kwaliteit Landbouwproductie in feiten en cijfers

1. Directoraat-generaal
2. Afdeling Procesondersteuning
3. Afdeling Uitvoering Markt- en Inkomensbeleid
4. Afdeling Kwaliteit
5. Afdeling Voorlichting
6. Algemene Administratieve Diensten

Partners van het beleidsdomein Landbouw en Visserij

1.1 Interne Audit

De dienst Interne Audit van het Vlaams Betaalorgaan verifieert de uitgaven en inkomsten (debiteuren, extra heffing) die ten laste vallen van het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw (EOGFL). De werkzaamheden van Interne Audit worden niet zomaar lukraak voltrokken maar vinden hun oorsprong in een op risicoanalyse gebaseerd meerjarenplan. Het jaarplan 2005 was afgeleid van het meerjarenplan voor de periode 2003-2007 vierde versie. Naargelang hun risicograad worden de auditonderwerpen gedurende een auditcyclus volgens een bepaalde frequentie geauditeerd. Onderwerpen met een zeer groot auditrisico worden bijvoorbeeld in een periode van 5 jaar maar liefst driemaal geauditeerd. Voor risicovolle onderwerpen is dit tweemaal per 5 jaar en voor de minder risicovolle onderwerpen is dit één keer per 5 jaar. Deze aanpak is in wezen een concretisering van wat hieromtrent bepaald is in de Verordening (EG) nr. 1663/95 - bijlage: 'richtsnoeren inzake criteria voor de erkenning van betaalorganen'.

Het totaal aantal geïdentificeerde auditonderwerpen bedroeg voor ABKL en voor de beheersdiensten (ALT, VLIF, VLM, AMINAL, AROHM) respectievelijk 40 en 24. In 2005 werden met goedkeuring van het hoofd van het Vlaams Betaalorgaan de hierna opgesomde auditonderwerpen geprogrammeerd, weergegeven volgens afnemende risicograad. Het is bovendien nodig te onderstrepen dat alle geauditeerde maatregelen uitbetaald werden gedurende het EOGFL-boekjaar 2005:

- akkerbouwpremies verkoopseizoen 2004;
- slachtpremie volwassen runderen 2004;
- premie zoogkoeien 2004;
- premie vlas verkoopseizoen 2004;
- slachtpremie kalveren 2004;
- controles d.m.v. Sanitel voor de slachtpremies volwassen runderen en kalveren;
- kruisjestabel;
- milieumaatregelen (biologische landbouw met steun per ha en de geïntegreerde productie van pitfruit);
- interne markt: voorlichting en afzetbevordering - bloemen en planten;
- interne markt: voorlichting en afzetbevordering - vers fruit;
- interne markt: voorlichting en afzetbevordering - witloof;
- interne markt: voorlichting en afzetbevordering - zuivel;
- bevordering van de aanpassing en de ontwikkeling van plattelandsgebieden;

- probleemgebieden en gebieden met specifieke beperkingen op milieugebied;
  - interne markt: voorlichting en afzetbevordering - biologische producten;
  - opleiding (maatregel beheerd door AMINAL).
- Op één onderwerp ('opleiding') na dat omwille van een te geringe uitgave in 2005 niet werd geauditeerd, werden alle onderwerpen in 2005 afgewerkt.

De auditwerkzaamheden voor 2005 brachten geen materiële fouten aan het licht wat echter niet wegneemt dat met betrekking tot een aantal premiemaatregelen enkele tekortkomingen werden vastgesteld. Het resultaat van de auditcontrole is per onderwerp terug te vinden in een eindrapport waarin de Interne Audit telkens een aantal aanbevelingen formuleert. Dit moet het Vlaams Betaalorgaan er toe aanzetten verbeteringsacties te treffen. De opvolgingsprocedure auditaanbevelingen zorgt ervoor dat de technische diensten van ABKL en de externe beheersdiensten de auditaanbevelingen niet uit het oog verliezen. De technische diensten en beheersdiensten moeten immers op regelmatige tijdstippen een stand van zaken geven betreffende de opvolging ervan.

Vermeldenswaardig is ook dat de instantie belast met het certificeren van de rekeningen van het betaalorgaan een aantal relevante aanbevelingen van Interne Audit overneemt in het begeleidend rapport bij de certificering van de rekeningen 2005.

Interne Audit heeft verder in 2005 een actieve rol vervuld in het opvolgen van de acties die getroffen werden op het vlak van informatiebeveiliging. Het is immers de bedoeling dat het Vlaams betaalorgaan op het gebied van informatiebeveiliging een zekere graad van maturiteit verwerft (uitgedrukt als CMM-score, CMM staat voor 'capability maturity model') ten opzichte van de ISO-norm 17799. Deze verplichting vloeit voort uit Verordening (EG) nr. 465/2005.

Interne Audit stond ook in voor het voorbereiden van een dossier bestemd voor de erkennende instantie voor het Vlaams Betaalorgaan, nl. de minister van Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid. De erkennende instantie trof op 4 juli 2005 een besluit tot definitieve erkenning van het Vlaams Betaalorgaan voor uitgaven uit hoofde van het EOGFL, afdeling Garantie. Voor de toekomst komt het er voor het Vlaams Betaalorgaan verder op aan minutieus te blijven voldoen aan de erkenningscriteria.

1.2 Fonds voor de Kwaliteit van de Landbouwproductie

Met het oog op de uitbouw van een eigen structuur werd na de regionalisering in 2002 beslist bij de Vlaamse Gemeenschap een begrotingsfonds voor de kwaliteit van de landbouwproductie op te richten. Deze oprichting is juridisch gebaseerd op het decreet van 20 december 2002 houdende bepalingen tot begeleiding van de derde aanpassing van de begroting 2002.

Het Fonds heeft als taak het beheer en de specifieke werkzaamheden van de vroegere federale begrotingsfondsen op het domein van landbouw en zeevisserij voort te zetten na de regionalisering van het federale ministerie van landbouw en verder uit te bouwen indien mogelijk.

In 2005 werden de bijdragen en retributies die door de sectoren verschuldigd zijn verder geïnd zoals de voorgaande jaren.

De kredieten van het Fonds werden, al of niet in cofinanciering met middelen van de algemene begroting, aangewend voor steun aan projecten of programma's. De projecten en programma's moeten bijdragen tot verbetering van het teeltmateriaal en de teelttechnieken van land-, tuinbouw en bosbouwsoorten of van het fokmateriaal en de productietechnieken voor runderen, varkens en pluimvee. *Tabel 23* geeft een overzicht van de ontvangsten en de uitgaven van het Fonds in 2005. Momenteel bedraagt het saldo op de rekening 3,3 miljoen euro.

Sinds 15 oktober 2002 is er een decreet in ontwerp om aan heel de werking van het Fonds een Vlaams-juridische grondslag te geven. Een gunstig advies werd bekomen van alle nationale bevoegde adviesorganen. Het ontwerp van decreet werd door de Vlaamse regering op 9 december 2005 definitief goedgekeurd. Er wordt nog gewacht op de goedkeuring door het Vlaams Parlement.

Het decreet beoogt ook de oprichting en samenstelling van een Raad die het beheer zal uitoefenen van de inkomsten en uitgaven van het Fonds. Vertegenwoordigers van de sectoren zullen er deel van uitmaken samen met de vertegenwoordigers van de overheid. Na de goedkeuring door het parlement zullen de uitvoeringsbesluiten gefinaliseerd worden.

Tabel 23: Ontvangsten en uitgaven van het Fonds voor de Kwaliteit van de Landbouwproductie in 2005

Sector	Ontvangsten (euro)	Uitgaven (euro)
Plantaardige sector	943.718	922.094
Dierlijke sector	54.924	31.168
Ex-landbouwfonds	53.570	1.611
Diversen	9.145	12.516
Totaal	1.061.357	967.389

landbouw en visserij

2 Afdeling Procesondersteuning

De afdeling Procesondersteuning, de afdeling Uitvoering Markt- en Inkomensbeleid (zie Hoofdstuk 'Afdeling Uitvoering Markt- en Inkomensbeleid') en de Interne Audit behoren samen tot het Vlaams Betaalorgaan, dat instaat voor het tijdig, correct en efficiënt uitvoeren van het Europees landbouwbeleid op Vlaams niveau.

Vanuit deze doelstelling treedt het Vlaams Betaalorgaan op als erkend EU-betalorgaan voor het beheer en de correcte uitbetaling en/of inning van alle subsidies en/of heffingen van het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds, afdeling Garantie. Het instrument voor de uitvoering van deze missie is het geïntegreerd beheers- en controlesysteem (GBCS). Dit is een door de Europese Unie verplicht op te zetten geheel van onderling verbonden gegevensbanken en informatiesystemen, dat de toekenning- en controlemechanismen voor steunmaatregelen weet te integreren. De afdeling Procesondersteuning bestaat op haar beurt uit:

- dienst Identificatie;
- dienst Betalingen en Inningen;
- dienst Informatica.

2.1 Dienst Identificatie

2.1.1 Taken

De dienst Identificatie beheert de identificatiegegevens van alle personen en ondernemingen die bij het Vlaams Betaalorgaan gekend zijn in het kader van het gemeenschappelijk en regionaal landbouwbeleid. De dienst kent unieke nummers toe aan al haar klanten. Deze unieke nummering, een onderdeel van het GBCS, is van belang om een sluitend en correct overzicht te hebben van alle begunstigden, die in het kader van het Europees landbouwbeleid steun ontvangen via het Vlaams Betaalorgaan. Ook de inning van heffingen gebeurt op basis van deze nummering. Bovendien zien de regels van het autonoom beheer erop toe dat bedrijven zich niet gaan opsplitsen of wijzigen, enkel en alleen om er voordeel uit te halen. De beheersdiensten (VLM, ALT, AMINAL en Monumenten en Landschappen) gebruiken eveneens deze unieke nummers met de daaraan gekoppelde identificatiegegevens, om betalingen in het kader van het plattelandsbeleid uit te voeren.

2.1.2 Realisaties

De dienst is nauw betrokken bij projecten aangaande administratieve vereenvoudiging. Identificatiegegevens zijn immers gegevens die op elke overheidsdienst

gebruikt worden en die voor een groot deel te vinden zijn in authentieke bronnen. In 2005 werd de mogelijkheid bekeken om het identificatiebestand van het Vlaams Betaalorgaan aan te sluiten op dat van de Kruispuntbank Ondernemingen (KBO). Ruim 80% van de landbouwers beschikt immers over een ondernemingsnummer. Bijgevolg kan een deel van de identificatiegegevens rechtstreeks bij de KBO opgehaald worden in plaats van bij de landbouwer zelf. Om een vlotte afstemming met de KBO te verzekeren, werd het afgelopen jaar de kwaliteit van de identificatiedatabank van het Vlaams Betaalorgaan gescreend. De straatnamen werden afgestemd op het Centraal Referentieadressenbestand (CRAB) en ontbrekende ondernemingsnummers werden aangevuld. Bij de aanmaak van elk nieuw identificatienummer worden nu de gegevens, gekoppeld aan het ondernemingsnummer, opgehaald via de webinterface van de KBO. Een effectieve koppeling met de KBO zal in de loop van 2006 en volgende jaren verwezenlijkt worden.

In het kader van e-government werd in 2005 een eerste stap gezet in de ontplooiing van een elektronisch loket. Dit e-loket zal aan landbouwers de mogelijkheid geven om hun landbouwgegevens te consulteren en om hun dossiers (steunaanvragen) elektronisch te beheren via het internet. Tevens wordt een mandatenstelsel uitgewerkt, waardoor ook derden de mogelijkheid krijgen om in naam van een landbouwer acties te verrichten op het e-loket.

Omwille van veiligheidsredenen werd beslist dat toegang tot dit e-loket enkel met een elektronische identiteitskaart (e-id) zal mogelijk zijn. Zowel bij het gebruik van de e-id, alsook bij de werking van het mandatenstelsel, vormt het rijksregisternummer een belangrijke schakel. In 2005 diende ABKL dan ook een aanvraag in bij de Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer, om gemachtigd te worden om het rijksregisternummer te mogen gebruiken. Deze machtiging werd in november 2005 verkregen.

Om het e-loket vorm te geven op maat van de landbouwer, werd geopteerd om de landbouwer nauw te betrekken bij de ontwikkeling van het e-loket. In 2005 werd daarom een pilootgroep samengesteld van landbouwers, die feedback zullen geven over o.a. de gebruiksvriendelijkheid van het e-loket.

In 2005 werden de bestaande regels van het autonoom beheer herbekeken, zodat duidelijk is wat wel en wat niet is toegelaten. Een juridische basis om de regels van het autonoom beheer te verantwoorden bleek, gezien de impact van deze regels, noodzakelijk

en opportuun. Bijgevolg werd een ministerieel besluit opgesteld met alle regels en procedures, de publicatie is voorzien in de loop van 2006.

2.2 Dienst Betalingen en Inningen

De dienst Betalingen en Inningen staat in voor het uitvoeren en het boekhoudkundig verwerken van alle betalingen en inningen in het kader van het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw (EOGFL).

De uitgaven ten laste van het EOGFL in het boekjaar 2005, lopende van 16 oktober 2004 tot en met 15 oktober 2005, bedroegen 252,20 miljoen euro. Dit bedrag houdt rekening met een superheffing in Vlaanderen van 5,94 miljoen euro voor de campagne 2004/2005, omdat het nationaal quotum voor de leveringen in de zuivelsector werd overschreden. Daarnaast betaalde de dienst 53,24 miljoen euro als Vlaams aandeel bij de uitgaven voor plattelandontwikkeling. *Figuur 9* toont de procentuele verdeling per sector van de Europese uitgaven van het Vlaams Betaalorgaan tijdens het boekjaar 2005.

Maandelijks wordt in uitvoering van verordening (EG) 296/96 de staat opgemaakt van de werkelijke en nog geraamde uitgaven en ontvangsten, per begrotingspost van het EOGFL. Deze staat dient als basis voor de maandelijkse terugbetaling door het fonds en voor de certificering van de jaarrekening door de externe audit en de goedkeuring ervan door de Europese Commissie.

In toepassing van de verordening (EG) 1663/95, was op het einde van het boekjaar 2005 een aan het EOGFL verschuldigd bedrag van 3,10 miljoen euro in de debiteurenadministratie opgenomen. Gedu-

rende dit boekjaar werd 2,87 miljoen euro geïnd of gecompenseerd met andere premiebetalingen. Indien een terug te vorderen bedrag meer dan 4.000 euro bedraagt en de terugvordering gebeurt omwille van fraude of een andere onregelmatigheid, dan wordt dit trimestrieel gemeld aan het Europees Bureau voor Fraudebestrijding via de Interdepartementale Commissie voor de Coördinatie van de Fraudebestrijding.

In de loop van mei 2005 ontvingen 31.349 producenten en niet-producenten een overzicht van alle ontvangsten en eventueel teruggestorte premies en vergoedingen in 2004. De dienst Betalingen en Inningen betaalde de overlaters van het Quotumfonds en inde de verschuldigde sommen bij de overnemers. De dienst beheert ook de dossiers van producenten waarvoor premiebedragen aan derde personen moeten worden betaald, omwille van een derdenbeslag of een onherroepelijk mandaat.

2.3 Dienst Informatica

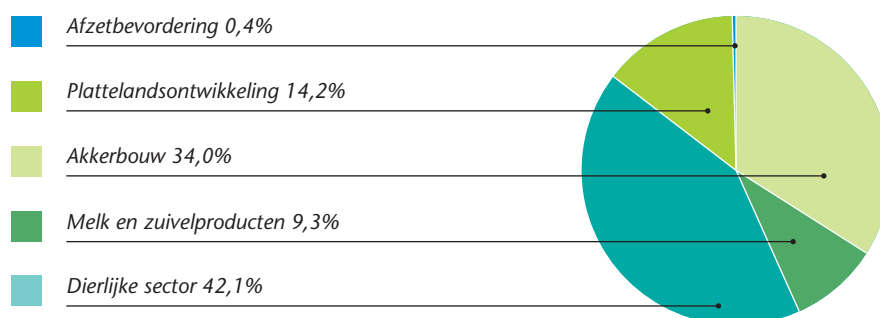
2.3.1 Structuur en taken

De dienst Informatica staat in voor de ontwikkeling en het onderhoud van de toepassingssoftware inzake landbouwproductiebeheer. Daarnaast verzekert deze dienst ook de exploitatie en de beveiliging van de betrokken informatiesystemen. De dienst is ingedeeld in drie cellen:

- de cel Ontwikkeling en Onderhoud van Toepassingen;
- de cel Exploitatie;
- de cel Architecturen, Standaarden en Beveiliging.

In 2005 waren er 35 interne, statutaire informatici (waarvan 33 niveau A) aangevuld met externe consultants, aangeworven in het kader van de overheidsopdracht 2005 Regie. Het aantal externe consultants in december 2005 bedroeg 45.

Figuur 9: Sectorale verdeling (%) van de Europese uitgaven

De cel *Ontwikkeling* is veruit de grootste cel binnen de dienst Informatica. De kernactiviteiten van de dienst situeren zich immers op vlak van het ontwikkelen en onderhouden van de administratieve en geografische toepassingen van het Betaalorgaan.

De uitvoering van de ontwikkeling van deze toepassingen geschiedt in verschillende projectteams: vlees, akkerbouw, begeleidende maatregelen, melk, generaal, MTR (Mid Term Review) en GIS (geografische projecten). Deze teams zorgen voor de analyse, het ontwerp, het programmeren en het testen van de toepassingen. Dit gebeurt in nauw overleg met de vraagzijde (technische diensten) in een duidelijke organisatiestructuur en onder welbepaalde procedures van wijzigingsbeheer.

De cel *Architecture, Standaarden en Beveiliging* is verantwoordelijk voor het ontwerp en de ontwikkeling van een performante, betrouwbare en veilige ICT infrastructuur voor de administratieve en geografische toepassingen.

Aangezien het Betaalorgaan dient te voldoen aan een strikte Europese reglementering betreffende de beveiliging van de informaticasystemen, is dit aspect een belangrijk aandachtspunt. De cel staat in voor de definitie, implementatie en opvolging van zowel technische als niet-technische beveiligingsprocedures. De algemene doelstelling is het waarborgen van de vertrouwelijkheid, integriteit en beschikbaarheid van de informatie en de informatieverwerkende systemen.

De cel *Exploitatie* zorgt voor het in productie brengen en houden van een volledige informatica-infrastructuur, zowel op software- als hardwarematig vlak. De veiligheidsvoorschriften opgemaakt door de cel Architecture, Standaarden en Beveiliging, worden door de cel Exploitatie geïmplementeerd. Bescherming tegen virussen en spam-mail en het mogelijk maken van confidentialiteit, integriteit en onweerlegbaarheid aan de hand van digitale certificering, zijn hiervan goede voorbeelden. Inzake beveiliging werkt deze cel ook de disaster recovery procedures voor de diverse systemen uit. Ze zorgen tevens voor de uitbating van de daartoe voorziene servers in de uitwijklocatie te Merelbeke.

De cel is onderverdeeld in een aantal teams van exploitatiebeheerders, die zich elk op een bepaald vakgebied richten:

- een team is verantwoordelijk voor het opzetten en onderhouden van de serveromgevingen onder Windows, het meest gebruikte besturingssysteem bij ABKL;

- een team staat in voor het beheer van de UNIX-serveromgeving en de verschillende netwerken waarmee alle systemen tot een samenhangend geheel verweven worden;
- een team is gespecialiseerd in relationele databanken;
- een team staat in voor de zogenaamde helpdesk of service desk.

Deze laatste beantwoordt ICT-vragen van gebruikers, verhelpt problemen die gebruikers ondervinden en is ten slotte ook verantwoordelijk voor het beheer van de printers en de Windows PC's van de gebruikers.

2.3.2 Realisaties van de dienst Informatica

Implementatie MTR

Op 26 juni 2003 bereikten de Europese ministers van Landbouw een akkoord over de fundamentele hervorming (Mid Term Review - MTR) van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Deze hervorming werd vanaf 2005 doorgevoerd in Vlaanderen en wordt verder uitgebreid besproken (zie Hoofdstuk 'Afdeling Uitvoering Markt- en Inkomensbeleid - Mid Term Review'). Deze hervorming had eveneens belangrijke gevolgen op informaticavlak. Nieuwe toepassingen werden gecreëerd en bestaande applicaties aangepast.

- In 2004 werden de voorlopig berekende toeslagrechten aan alle landbouwers bekend gemaakt met de mogelijkheid tot herziening. Voor de behandeling van deze herzieningsaanvragen werd een informaticatoepassing ontwikkeld. Wanneer de aanvraag wordt aanvaard, voert het programma een herberekening van de voorlopige toeslagrechten uit op basis van de nieuwe gegevens;
- Voor de registratie van aanvragen tot de nationale reserve werd een toepassing gecreëerd die voorziet in meerdere automatische controles ter validatie van de aanvragen. Voor de aanvaarde aanvragen worden de toeslagrechten vervolgens herberekend of toegekend via de toepassing 'berekenen definitieve toeslagrechten';
- De toepassing voor de berekening van de definitieve toeslagrechten dient onder andere verlagingen in te voeren om het nationaal plafond niet te overschrijden, om aanvragen uit de reserve te kunnen behandelen en om een reserve op te bouwen. Tevens werd de regio van elk toeslagrecht bepaald aan de hand van de gegevens uit de verzamelaanvraag;
- Om rechtstreekse EU-steun te verkrijgen dient de landbouwer jaarlijks een verzamelaanvraag (de vroegere oppervlakteaangifte) in te dienen. Het aanvraagformulier en de bijbehorende informati-

catoepassing voor de verwerking ervan, dienden aangepast te worden aan de nieuwe regelgeving. Zo werden onder andere de rubriek van de rundveepremies geschrapt, er dienden extra gegevens ingegeven te kunnen worden in verband met de toeslagrechten, de berekening van de aangegeven en geconstateerde oppervlakte diende aangepast te worden. In het kader van de randvoorwaarden werd bovendien een nieuwe module verwezenlijkt voor het behoud van het permanent grasland;

- Een nieuwe toepassing 'randvoorwaarden' kan gepersonaliseerde controlerapporten afdrukken en controleresultaten registreren. Daarnaast berekent het eventueel toe te passen kortingspercentage op de rechtstreekse betalingen. Dit kortingspercentage wordt vervolgens gebruikt in de toepassing 'berekening en betaling' om alle rechtstreekse betalingen correct te kunnen berekenen. De controles op de randvoorwaarden kunnen zowel door ABKL als door gespecialiseerde controle instanties (externe controlediensten) worden uitgevoerd. Alle betrokken controlediensten kunnen de toepassing gebruiken voor het ingeven van hun controleresultaten. De uitwisseling van deze resultaten gebeurt via internet;
- De uiteindelijke inkomenssteun van een landbouwer wordt berekend via een nieuwe toepassing 'berekening en betaling'. Hierin diende zowel het ontkoppelde (geactiveerde toeslagrechten) als het gekoppelde deel (o.a. zoogkoeien, melkpremie) in aanmerking genomen te worden. Bij de berekening van de inkomenssteun wordt rekening gehouden met de resultaten van de randvoorwaarden, de modulatie, de ontvankelijkheid en de laattijdigheid;
- Voor speciale toeslagrechten kan een landbouwer uitbetaling vragen indien hij minstens 50% handhaaft van de tijdens de referentieperiode uitgeoefende landbouwactiviteit, uitgedrukt in grootvee-eenheden. Deze referentiegrootvee-eenheden werden berekend voor alle landbouwers met speciale toeslagrechten.

Geografisch Informatie Systeem (GIS)

- Teledetectie
Jaarlijks wordt een bepaald percentage van de ingediende premieaanvragen gecontroleerd. Ter controle van de opgegeven oppervlakte van de betrokken percelen, werd tot 2004 hoofdzakelijk gebruik gemaakt van opmetingen door landmeters. Deze handmatige controles zijn erg duur. Daarom werd er begin 2005 voor geopteerd om deze geleidelijk aan te vervangen door controles via teledetectie. Hiermee heeft men immers de mogelijkheid om op

basis van satellietfoto's de gewassen en de oppervlaktes met grote nauwkeurigheid geautomatiseerd te detecteren, wat veel efficiënter en goedkoper is. Door de uitstekende resultaten in 2005, zal dit project ook in 2006 verder toegepast en uitgebreid worden;

- Eénmalige perceelsregistratie
In Vlaanderen bestaan er momenteel twee systemen voor de registratie van landbouwpercelen: enerzijds door ABKL in het kader van de uitbetaling van de Europese landbouwsubsidies (GBCS) en anderzijds door VLM voor de opvolging van de mestbank. Hierdoor moeten landbouwers jaarlijks tweemaal dezelfde informatie opgeven. In 2004 werd daarom een pilootproject gestart om hieromtrent een administratieve vereenvoudiging voor te bereiden. Dit werd na evaluatie verder uitgebreid in de campagne 2005. De formulieren van VLM en ABKL werden geïntegreerd tot een ééngemaakte formulier dat werd verstuurd naar 2.000 producenten. De informatie werd volledig zelfstandig door ABKL verwerkt en ingegeven. De gegevens nodig voor de mestbank werden digitaal verzonden naar VLM. Ook in de campagne 2006 wordt het pilootproject opnieuw verder gezet;
- E-government (e-loket)
Het delen en communiceren van gegevens tussen verschillende overheidsinstellingen wordt steeds belangrijker omwille van de ontwikkelingen inzake e-government. Ook de informaticadienst van het Vlaams Betaalorgaan werkt hieraan mee. In het kader van de controles op de randvoorwaarden, werd daarom in 2005 een on-line GIS-applicatie ontwikkeld voor de consultatie van de landbouwpercelen door onder andere ALT, AMINAL, VLM. Deze applicatie zal in de toekomst ook als basis dienen voor de uitwerking van de consultatie van de perceelsgegevens en de on-line aangifte van de verzamelaanvraag voor de landbouwers.

Informaticabeveiliging

Om door de Europese Commissie officieel erkend te worden als betaalorgaan moet er voldaan worden aan verschillende voorwaarden. Enkele van deze voorwaarden situeren zich op het gebied van informatiesystemen. Zo bepaalde de Europese regelgeving (wijziging van verordening (EG) nr. 1663/95) in 2004 dat de betaalorganen uit drie vooropgestelde standaarden één standaard voor informaticabeveiliging moesten kiezen, waarmee ze conform moeten zijn uiterlijk eind 2007. Het Vlaams Betaalorgaan heeft gekozen voor de standaard ISO17799. In 2005 werden volgende, voornaamste inspanningen geleverd om te voldoen

aan deze ISO17799-norm:

- Documentengeneratie
Het belangrijkste document dat hierbij werd opgeleverd is de 'praktische gedragscode voor het gebruik van informatiesystemen'. Deze gedragscode maakt de medewerkers bewust van informatieveiligheid en legt hen uit hoe men zich hieromtrent moet gedragen. Alle medewerkers van het Vlaams Betaalorgaan hebben deze gedragscode gelezen en ondertekend;
- Configuratie Management Database-project
Het project, opgestart in 2005, beheert alle middelen, zowel software, hardware als personeel, van het Vlaams Betaalorgaan en legt er verbanden tussen waardoor deze hun plaats krijgen in de organisatie (bv. welke pc bevat welke software, wie is verantwoordelijk voor welke pc). Tevens levert het de basis voor andere processen, zoals incident management (voor het beheer van incidenten en problemen), wijzigingsbeheer (voor het beheer van wijzigingen aan middelen, zoals software en hardware). In 2005 werd gestart met de analyse ervan en werd een eerste voorbereidend deel van de programmatuur afgerond. Bedoeling is om de andere processen verder te herbekijken tussen 2006 en 2008;
- Gestructureerd testen en Release Management
In 2005 werd de basis gelegd voor het gestructureerd testen van de informaticatoepassingen van het Vlaams Betaalorgaan. Op die manier worden fouten preventief opgespoord in software, wat, samen met Release Management, voor een kwaliteitsverhoging van de toepassingen zorgt. Release Management beheert de oplevering van de software, die het Vlaams Betaalorgaan nodig heeft voor het uitvoeren van zijn taken.

Overeenkomstig de Europese Verordening werd eind 2005 een eerste ICT-audit uitgevoerd bij het Vlaams Betaalorgaan. Hierbij werden de conformiteit ten opzichte van de ISO17799-norm en eventuele tekortkomingen nagegaan. De ICT-audit bevestigde de hierboven vermelde inspanningen voor 2005 en vond ook de netwerkbeveiliging van het Vlaams Betaalorgaan zeer positief. In 2006-2007 zullen verdere inspanningen geleverd worden, ten einde tegen eind 2007 conform de ISO17799-norm te werken.

Compleet Abstracte Functionele Architectuur (CAFCA)

In 2005 werd binnen de informaticadienst een gedurfd, toekomstgericht project opgestart om het bouwen van nieuwe toepassingen binnen het Vlaams Betaalorgaan volledig te revolutioneren.

CAFCA wil in sneltempo gesofisticeerde eindproducten bouwen volledig volgens de specificaties van de klant door zich te specialiseren in slechts één domein: beheerstoepassingen voor premies, rechten en/of controles. CAFCA buit de gelijkenissen tussen de verschillende beheerstoepassingen uit, om zo een aanzienlijke optimalisatie binnen de informatica te realiseren.

In 2005 werd het initiële onderzoekswerk voor dit ambitieuze project verricht en werd reeds een eerste versie geïmplementeerd. In de loop van 2006 zullen de eerste toepassingen voorzichtig informaticaondersteuning krijgen op basis van CAFCA. Er is zeker nog een leerproces te doorlopen om tot de perfecte ontwikkelstraat te komen, maar dankzij CAFCA zal de beschikbare informatica klaar zijn voor de 21ste eeuw.

Scrum: een ontwikkelingsmethodologie

Projecten leiden is altijd een uitdagende discipline geweest. De projectleider wil aan de behoeften van alle betrokkenen voldoen, maar moet het stevast stellen met beperkte tijd en middelen. Bij informaticaprojecten is het niet anders. De behoeften blijken daarenboven bij informaticaprojecten zeer uiteenlopend te zijn. Daarenboven volgen technologische evoluties elkaar ook dermate snel op, dat permanente bijsturing noodzakelijk is. Om aan deze onzekerheden tegemoet te komen, werden binnen de informatica-sector verschillende methodologieën ontwikkeld die toelaten flexibel in te spelen op veranderingen: de zogenaamde agile methodologieën. In 2005 voerde de informaticadienst een studie uit om na te gaan welke projectmethodologie als beste haar werking zou kunnen ondersteunen. Scrum kwam hierbij als een duidelijke winnaar naar voren.

Scrum voert projecten uit in fasen (sprints) van één maand. Aan de start van de sprint spreken de vertegenwoordiger van de klant en het uitvoerende projectteam af wat het team die maand wil realiseren. Binnen die maand krijgt het team de volledige vrijheid haar werking zelf te organiseren en te optimaliseren, ten einde de gestelde doelstellingen te behalen. Om dit proces in goede banen te leiden, schrijft Scrum een aantal vaste vergaderingen voor en krijgt het team ondersteuning van een procesbegeleider.

Door de maandelijke sprints die het project regelmatig bijsturen, kan heel vlot ingespeeld worden op flexibele behoeften. Daarenboven kunnen de teamleden hun eigen werkzaamheden optimaal organiseren. Dit maakt dat zij zelf een grotere verantwoordelijkheid dragen en verplicht zijn goed samen te werken met hun collega's. Op zich is dit een zéér gewenst neveneffect van de projectmethodologie.

In 2005 werden twee pilootprojecten aan de hand van Scrum uitgevoerd. Beide leverden interessante praktijkervaringen op die ons zullen toelaten om de Scrum methodologie binnen de gehele dienst te gebruiken. De algemene invoering is gepland vanaf maart 2006.

Melk - nieuw mobiliteitenprogramma: Transfer (TRF)

Melkproducenten hebben verscheidene mogelijkheden om hun quotum van jaar tot jaar aan te passen. Voorbeelden hiervan zijn de mobiliteit (definitieve overdracht van quotum, of een deel daarvan, tussen producenten), de osmose (omzetten van quotum voor rechtstreekse verkoop in quotum voor levering of omgekeerd), de leasing (verhuren van quotum tussen producenten). In het kader van de extra heffing dient het Vlaams Betaalorgaan te beschikken over toepassingen die de complexe wetgeving dienaangaande implementeren. De ingediende dossiers worden zorgvuldig gevalideerd, zodat vergissingen en fraude geen aanleiding kunnen geven tot een onrechtmatige wijziging van de individuele quota. Tot 2005 werden de toepassingen Mobiliteiten-Osmose-Leasing en Quotumfonds gebruikt om overdrachten van melkquota tussen producenten te registreren. In 2005 werden deze toepassingen opnieuw gemaakt en samengevoegd tot TRF, omwille van onderstaande redenen:

- door de ouderdom (minstens 10 jaar) van de toepassing werden zowel de werkbaarheid als de lay-out onhoudbaar;
- door vele wijzigingen over de jaren heen was deze toepassing enorm complex geworden;
- het jaarlijkse onderhoud van deze verouderde toepassingen liep zo hoog op, dat een nieuwe ontwikkeling een noodzaak was.

Uitwisselingsplatform

Het uitwisselingsplatform staat in voor de gegevensuitwisseling tussen de beide regionale (Vlaamse en Waalse) betaalorganen en met externe partijen als ALT, VLM, FAVV, Federale Overheidsdienst Economie (FOD Economie). Door de uitwisseling van gegevens kan een volledig beeld worden gevormd van de Belgische populatie van producenten, productie-eenheden, percelen en dieren. Deze beeldvorming zal bijvoorbeeld toelaten om een rechtstreekse detectie te kunnen uitvoeren van dubbele aangiften van dieren en percelen.

In 2005 werd gezorgd voor de dagdagelijkse opvolging, interventies en exploitatie van het uitwisselingsplatform en ook voor een voortdurende verbetering

ervan. Bovendien werden ook uitwisselingsmogelijkheden van nationale statistieken voorzien en opgebouwd tussen het Vlaamse en Waalse ministerie en FOD Economie.

Exploitatie en investeringsuitgaven informatica

Om de ontwikkeling en het onderhoud van de informaticaprojecten van het Vlaams Betaalorgaan mogelijk te maken, werden in 2005 ook de nodige investeringen gerealiseerd. De focus lag voornamelijk op de uitbreiding van de functionaliteit en de capaciteit (o.a. ingevolge nieuwe MTR-toepassingen), de investering in netwerkbeveiliging in het kader van de veiligheidsnorm ISO17799 en de vervanging van verouderd informaticamateriaal.

Zeer belangrijk in het kader van de uitbreiding van de capaciteit en het voldoen aan de veiligheidsnorm, was de vervanging van de oude netwerkbackbone enerzijds en de opbouw van een nieuwe infrastructuur voor de serverzaal in de uitwijklocatie te Merelbeke anderzijds. Ook voor het e-loket werd er eveneens een nieuwe infrastructuur opgebouwd.

Zoals eerder vermeld, werden de dure opmetingen van de landbouwpercelen door externe landmeters in 2005 sterk gereduceerd en vervangen door controles via teledetectie. Om dit te ondersteunen werd eenmalig geïnvesteerd in hoogtechnologische gps-systemen, waarmee de controleurs werden uitgerust. Met het oog op meer en meer '.NET' gebaseerde web- en grafische applicaties, werden de oudste generatie desktop PC's vervangen door nieuwe en werd er geopteerd voor TFT schermen i.p.v. klassieke beeldbuismonitoren. Deze TFT schermen verbruiken minder energie en zijn voor de gebruiker beter op ergonomisch vlak.

Tot slot werd er ook een grote inspanning geleverd om ervoor te zorgen dat het Vlaams Betaalorgaan niet in overtreding is op het vlak van licenties, zowel voor de desktop- als voor de serveromgeving.

Levenswijzerij

3 Afdeling Uitvoering Markt- en Inkomensbeleid

De afdeling Uitvoering Markt- en Inkomensbeleid (MIB) behoort samen met de afdeling Procesondersteuning (zie Hoofdstuk 'Afdeling Procesondersteuning') en de Interne Audit tot het Vlaams Betaalorgaan, dat instaat voor het tijdig, correct en efficiënt uitvoeren van maatregelen inzake inkomensondersteuning en productiebeheersing van het Europees landbouwbeleid op Vlaams niveau.

De afdeling MIB bestaat uit 4 technische diensten, 5 buitendiensten, de cel Inspectie en Controle en een projectstructuur voor de invoering van de hervorming van het landbouwbeleid (Mid Term Review).

De technische diensten van het hoofdbestuur staan in voor de organisatie en implementatie van de maatregelen, terwijl de buitendiensten de dossiers behandelen en controles uitvoeren.

3.1 Cel Inspectie en Controle

De cel Inspectie en Controle waakt over de kwaliteit en uniformiteit van de controles, voornamelijk door het heruitvoeren van een aantal controles.

In het voorjaar van 2005 startte ze met de uitbouw van een 'balanced scorecard' voor de afdeling. Dankzij dit prestatie-meetsysteem wordt de realisatie van de doelstellingen van het Vlaams Betaalorgaan nauwgezet opgevolgd.

3.2 Dienst Vlees

In het kader van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) staat de dienst Vlees in voor het beheer van de steunmaatregelen in de dierlijke sector op Vlaams niveau. De meeste steunmaatregelen die de landbouwer in het kader van EU-steun in deze sector kan bekomen, werden vanaf 1 januari 2005 losgekoppeld van de productie en opgenomen in de unieke bedrijfstoelag (zie verder 'Mid Term Review'). De ontkoppelde premies binnen de dierlijke sector zijn:

- de ooiënpremie;
- de slachtpremie voor volwassen runderen;
- de premie voor mannelijke runderen;
- de extensiveringspremie;
- de nationale enveloppe voor de extra betaling zoogkoeien.

De slachtpremie voor kalveren en de zoogkoeienpremie blijven echter gekoppeld aan de productie. Een andere belangrijke wijziging hierbij is dat de zoogkoeienpremie voortaan niet meer grondgebonden is. Er moet dus geen oppervlakte voedergewassen meer

aangegeven worden om deze gekoppelde premie verder te kunnen bekomen.

Zowel voor de bedrijfstoelag als voor de niet-ontkoppelde premies moet een verzamelaanvraag worden ingediend. Daarnaast moeten voor de niet-ontkoppelde premies bijkomend nog afzonderlijke, specifieke aanvragen worden ingediend.

Om de slachtpremie kalveren te kunnen toekennen, moeten de kalveren aan welbepaalde voorwaarden voldoen. Meer info is beschikbaar op de website www.vlaanderen.be/landbouw (Rubriek: Premies & subsidies - Dierlijke sector - Rundvee).

Een aanvraag tot slachtpremie kalveren kan worden ingediend tot 6 maanden na de slachtdatum, maar met als uiterste datum 1 maart van het jaar volgend op de slachting (dit geldt dus concreet voor dieren geslacht vanaf september 2005). Voorlopig werden in het campagnejaar 2005 (deze loopt nog tot 28 februari 2006) 5.943 premieaanvragen ingediend. Deze reeds ingediende aanvragen hebben betrekking op ongeveer 216.000 kalveren.

In november 2005 werd een voorschot van 60% (2,03 miljoen euro) uitbetaald voor de afgehandelde premieaanvragen met een slachtdatum in de periode van 1 januari 2005 tot en met 30 juni 2005. Het saldo van de premies voor 2005 wordt rond eind april 2006 uitbetaald. De basispremie per geslacht kalf bedraagt 50 euro. Daar het bedrag van het nationaal plafond voor de slachtpremie kalveren in België is overschreden, zal een proportionele reductie op de basispremie moeten worden toegepast.

Landbouwers die op hun bedrijf een zoogkoeienbestand aanhouden dat wordt gebruikt voor de opfok van kalveren voor de vleesproductie, kunnen een zoogkoeienpremie aanvragen. Het aantal dieren waarvoor deze premie kan worden bekomen, is wel beperkt tot het zoogkoeienquotum waarover de landbouwers beschikken. Meer info over deze premie en de voorwaarden is beschikbaar op bovengenoemde website.

Een aanvraag tot het verkrijgen van een zoogkoeienpremie kan worden ingediend van 1 mei tot en met 30 september. In 2005 werden 7.244 aanvragen ingediend voor een totaal van ongeveer 125.700 runderen.

De basispremie bedraagt 250 euro per rund. In november 2005 werd reeds een voorschot van 60% (13,26 miljoen euro) uitbetaald voor de afgehandelde premieaanvragen die werden ingediend tot en met 30 juni 2005. Het saldo voor campagnejaar 2005 wordt eind maart 2006 uitbetaald.

3.3 Dienst Melk

De dienst Melk beheert de individuele melkquota van de producenten, registreert de productiegegevens en berekent en int de heffing voor producenten die hun quotum overschrijden. Daarnaast zorgt deze dienst ook voor de tijdige uitbetaling van de melkpremie en voor het beheer van de subsidieaanvragen voor schoolmelk.

Het nationaal quotum leveringen werd tijdens het tijdvak 2004 - 2005 met 23,06 miljoen liter overschreden. In België waren hierdoor 5.883 producenten een heffing verschuldigd, samen goed voor 9,43 miljoen euro. Hiervan moest 7,30 miljoen euro betaald worden door Vlaamse producenten. De franchise bedroeg 5.156 liter.

In 2005 vroegen 63 Vlaamse producenten een definitieve osmose aan van hun quotum rechtstreekse verkopen naar hun quotum leveringen. In totaal werd op die manier 1,69 miljoen liter omgezet naar quotum leveringen. Daarnaast vroegen ook 8 producenten een omgekeerde osmose aan, waardoor in totaal 244.000 liter werd omgezet naar quotum rechtstreekse verkopen.

In 2005 behandelde de dienst 634 dossiers van definitieve quotumoverdracht tussen producenten, waarvan 153 overnamedossiers (goed voor 78,47 miljoen liter), 473 dossiers met cumul van quotum (goed voor 58,83 miljoen liter) en 5 verhuisdossiers (goed voor 1,48 miljoen liter). Er werden ook 3.134 contracten voor tijdelijke quotumoverdracht (leasings) goedgekeurd.

De mogelijkheid tot quotumoverdracht aan derden werd met ingang van het melkjaar 2004 - 2005 sterk uitgebreid. Producenten mogen hun quotum aan derden verkopen, op voorwaarde dat zowel 40% van hun quotum alsook alle eerder bij het quotumfonds aangekochte liters vrijgemaakt worden via het quotumfonds (de zogenaamde 40/60 regeling). In 2005 maakten 429 landbouwers 23,76 miljoen liter quotum

vrij aan het quotumfonds, waarvan 16,15 miljoen liter via de 40/60 regeling.

Ook in 2005 konden landbouwers quotum aankopen uit het quotumfonds (tabel 24). Producenten uit categorie A (jonge starters met minder dan 300.000 liter) en categorie B (jonge starters met meer dan 300.000 en minder dan 400.000 liter) kregen hierbij respectievelijk 3 en 2 keer zoveel liter quotum toegewezen in vergelijking met producenten uit categorie C (andere landbouwers). De prijs voor 1 liter quotum bedroeg 0,39637896 euro/liter.

Ter compensatie van de daling van de melkprijs werd rechtstreekse inkomenssteun uitbetaald aan de landbouwers, op basis van het quotum waarover ze op 31 maart 2005 beschikten (in totaal op 1,90 miljard liter quotum). Er werd 30,96 miljoen euro 'melkpremie' uitbetaald en 14,05 miljoen euro 'extra betaling melk'.

Er waren niet enkel steunmaatregelen voor landbouwers. Ook 1.924 onderwijsinstellingen kregen in totaal een bedrag van 805.264 euro uitbetaald. Hierdoor konden 590.850 leerlingen uit het kleuter-, lager- en secundair onderwijs genieten van gesubsidieerde melk. Door de dalende melkprijs was het subsidiebedrag in 2005 lager dan in voorgaande jaren: voor volle melk bedroeg het 0,21 euro/liter, voor halfvolle melk 0,16 euro/liter en voor magere melk 0,12 euro/liter.

3.4 Dienst Akkerbouw

De dienst Akkerbouw beheert de verzamelaanvraag van de landbouwers voor de bedrijfstoelage, zowel op administratief als op grafisch vlak (zie verder 'Mid Term Review - Bedrijfstoelage'). Ze is ook verantwoordelijk voor de subsidiabiliteitscontroles (ter plaatse en via teledetectie) en voor de rapportering hierover aan de Europese Commissie. De dienst Akkerbouw beheert daarnaast ook de niet-ontkoppelede, oppervlaktegebonden regimes in de sectoren vlas(verwerking), zaaizaad, energiegewassen, noten, tabak en non-food.

 Tabel 24: Aankopen uit het melkquotumfonds volgens categorie (A, B en C)

	Categorie A	Categorie B	Categorie C	Totaal
Aantal producenten	322	68	4.925	5.315
Liter per producent	11.874	7.916	3.958	-
Liter per categorie	3.823.428	538.288	* 19.393.880	23.755.596

* Niet alle landbouwers uit Categorie C hebben de maximaal toegewezen hoeveelheid quotum (3.958 liter) aangevraagd

In 2005 dienden 26.895 landbouwers een verzamel-aanvraag in. Al deze aanvragen werden geregistreerd in het geïntegreerd beheers- en controlesysteem en systematisch onderworpen aan een manuele administratieve controle en een aantal automatische controles. De op de fotoplannen aangegeven percelen werden jaarlijks door de buitendiensten van MIB grafisch ingetekend in het gedetailleerde GIS-systeem (zie Hoofdstuk 'Afdeling Procesondersteuning - Dienst Informatica - Realisaties'). In 2005 werkte de dienst Akkerbouw, samen met de dienst Informatica, aan een kwaliteitsverbetering en een sterke uitbreiding van de mogelijkheden van dit grafische systeem.

Het pilootproject 'eenmalige perceelsregistratie' in Zuid Oost-Vlaanderen werd voortgezet in 2005. Dit project omvat de integratie van de perceelsaangifte in het kader van het Mestdecreet in de verzamelaanvraag, wat een aanzienlijke administratieve vereenvoudiging voor de landbouwer betekent.

In 2005 werden in het kader van de premievoorwaarden controles ter plaatse uitgevoerd bij meer dan 1.800 landbouwers. Deze controles werden uitgevoerd door de buitendiensten van de afdeling MIB. De helft van de controles werd ondersteund door teledetectie met behulp van satellietbeelden.

Wat de niet-ontkoppelde steunaanvragen betreft, werd voor de campagne 2004 een bedrag uitbetaald van 1,64 miljoen euro voor zowel grassen, vlas en spelt (zaaizaadvermeerdering). Hiervoor werden 1.387 steunaanvragen ingediend. Vanaf 2005 werd de steun voor graszaad echter ontkoppeld.

De steun voor energiegewassen en voor non-food werd in 2005 slechts aangevraagd door respectievelijk 4 en 37 landbouwers. Omwille van marktontwikkelingen in de koolzaadsector en dankzij promotie die tijdens verschillende gelegenheden (o.a. op Agribex)

werd gevoerd, wordt verwacht dat deze sector zich in de nabije toekomst sterk zal ontwikkelen.

3.5 Dienst Begeleidende Maatregelen

Binnen MIB is de dienst Begeleidende Maatregelen de enige die maatregelen beheert die onder de tweede pijler (plattelandontwikkeling) van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid vallen. Zo beheert deze dienst subsidies in het kader van bedrijfsbeheer, van bedrijfsverzorging (het inzetten van geschoolde arbeiders om de tijdelijke onbeschikbaarheid van vaste arbeidskrachten binnen een landbouwbedrijf op te vangen) en van de hectaresteen voor biologische landbouw en voor de geïntegreerde productiemethode voor pitfruit. Tot slot beheert deze dienst ook de subsidies voor de sanering van de productie van appels en peren.

Inzake bedrijfsbeheer was 2005 een scharnierjaar. De laatste subsidiedossiers aangaande het oud systeem van bedrijfsleidingsadvies (MB van 5 september 1996) en betreffende het bijhouden van land- en tuinbouwbedrijfseconomische boekhoudingen werden immers afgewerkt. Bovendien vonden ook de eerste betalingen plaats in het kader van subsidies voor milieuadvies (besluit van de Vlaamse Regering van 12 maart 2004). Met het oog op de invoering van het bedrijfsadvies-systeem (BAS) in 2007, werd daarenboven beslist dat 2006 het laatste jaar is waarin kan gestart worden met een (maximaal vijf opeenvolgende jaren durende) subsidieperiode voor subsidies in het kader van het nieuw systeem van bedrijfsleidingsadvies (MB van 28 maart 2001) en van milieuadvies. Een overzicht van de betalingen in het kader van bedrijfsbeheer in 2005 wordt weergegeven in *tabel 25*.

Tabel 25: Aantal producenten en betaalde subsidies voor bedrijfsbeheer (2005)

Bedrijfsbeheer	Uitbetaald in 2005 (euro)	Aantal producenten
Boekhouding	17.138	70
Bedrijfsleidingsadvies, oud systeem	13.833	93
Bedrijfsleidingsadvies, nieuw systeem	541.050	1.416
Milieuadvies	591.550	1.983
Totaal	1.163.571	3.562

Tabel 26: Aantal nieuwe overeenkomsten per subsidiemaatregel voor bedrijfsbeheer gestart in 2004 en 2005

Subsidiemaatregel	2004	2005
Bedrijfsleidingsadvies, nieuw systeem	474	406
Milieuadvies	4.250	532

Tabel 27: Aanvragen hectaresteen in biologische landbouw en geïntegreerde productiemethode voor pitfruit

Hectaresteen	2004	2005
Biologische landbouw		
Ingediend	178	183
Toegekend	167	0
Geweigerd	6	0
In behandeling	5	183
Uitbetaald (euro)	707.008	0
Geïntegreerde productiemethode voor pitfruit		
Ingediend	499	372
Toegekend	443	0
Geweigerd	49	0
In behandeling	7	372
Uitbetaald (euro)	866.043	0

Tabel 26 geeft een zicht op het aantal overeenkomsten dat in de startjaren 2004 en 2005 werd afgesloten, waarmee land- en tuinbouwers zich ertoe verbinden om gedurende maximum vijf opeenvolgende jaren een subsidie voor advies aan te vragen.

In 2004 werd voor de hectaresteen biologische landbouw 707.008 euro subsidie uitbetaald, voor de geïntegreerde productiemethode voor pitfruit bedroeg dit 866.043 euro (tabel 27).

3.6 Mid Term Review

Op 26 juni 2003 bereikten de Europese ministers van Landbouw een akkoord over de fundamentele hervorming van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid, vaak ook Mid Term Review (MTR) genoemd.

De voornaamste doelstelling van deze hervorming bestaat erin om de landbouw in de EU marktgerichter, meer concurrentieel en duurzamer te maken en tevens om te zorgen voor de nodige inkomensstabiliteit voor de landbouwers. De fundamentele veranderingen die deze hervorming met zich zal meebrengen zijn:

- **Bedrijfstoelage**

Een groot aantal steunmaatregelen wordt ontkoppeld en vervangen door één enkele bedrijfstoelage. Deze bedrijfstoelage staat los van wat en hoeveel

de landbouwer precies produceert;

- **Randvoorwaarden (= cross-compliance)**

De directe inkomenssteun (bedrijfstoelage en niet-ontkoppelde steun) wordt afhankelijk gemaakt van het naleven van bepaalde voorwaarden op vlak van milieu, dierenwelzijn, diergezondheid en gezondheid van de planten, volksgezondheid en de eis dat alle landbouwgrond in goede landbouw- en milieueconditie wordt gehouden, inclusief het behoud van de totale oppervlakte blijvend grasland;

- **Modulatie**

De rechtstreekse betalingen aan de grotere Europese landbouwbedrijven (>5.000 euro) worden vanaf 2005 gedeeltelijk afgebouwd. Met het vrijgemaakte geld zullen vanaf het Europees boekjaar 2006 middelen overgedragen worden naar de tweede pijler (plattelandontwikkeling) van het GLB.

In Vlaanderen werd deze hervorming ingevoerd met ingang van 2005. De voorbereidingen hiervoor startten al midden 2004, maar zorgden ook in 2005 voor een permanente hoge belasting van de afdeling. De personeelsleden van MIB werden allen zo intensief mogelijk ingeschakeld in dit veranderingsproces. Dit werd gerealiseerd door de creatie van een projectstructuur met diverse werkgroepen, waarin vele personeelsleden, naast hun bestaande taken, bijkomende opdrachten in het kader van MTR kregen.

3.6.1 Bedrijfstoeslag

Bepaling van de voorlopige toeslagrechten

Hoewel de hervorming pas in 2005 werd toegepast in Vlaanderen, werd in 2004 al gestart met de voorbereidingen voor de bepaling van de voorlopige toeslagrechten. Vlaanderen en Wallonië opteerden ervoor om te ontkoppelen op basis van individuele, historische gegevens.

Als eerste stap in de hervorming werden dan ook voor alle landbouwers deze individuele referentiegegevens bepaald. Op basis hiervan werd het aantal voorlopige toeslagrechten berekend en werd hun type (gewone, speciale of braakleggingstoeslagrechten) en voorlopige waarde bepaald.

Al deze gegevens werden vervolgens opgenomen in een individueel overzicht per landbouwer. Dit overzicht werd, samen met een toelichtingsnota en herzieningsaanvraagformulieren, begin november 2004 verstuurd naar alle landbouwers die over referentiegegevens beschikten. In totaal werden 31.390 landbouwers aangeschreven.

Herzieningsaanvragen

Landbouwers die hun referentiegegevens betwisten, in een uitzonderlijke situatie verkeerden of een (gedeelte van een) bedrijf of gronden hadden overgenomen, konden tot 17 mei 2005 een herziening van hun voorlopige toeslagrechten aanvragen. Er waren 5 verschillende herzieningscategorieën.

In totaal ontving MIB 8.568 herzieningsaanvragen van 7.002 verschillende landbouwers. Ruim 88% van deze aanvragen werden ontvankelijk verklaard (tabel 28). Alle herzieningsaanvragen waren in september 2005 verwerkt. Na de verwerking van de herzieningsaanvragen, werden de voorlopige toeslagrechten herberekend en opnieuw meegegeed aan alle betrokken landbouwers (zowel overnemer als overlater). In totaal ontvingen 11.910 landbouwers een dergelijk overzicht.

Aanvraag tot de nationale reserve

Kort na de herzieningsprocedure werd de procedure voor aanvraag van referentiebedragen uit de nationale reserve opgestart. Enkele welbepaalde categorieën konden een extra bedrag of extra toeslagrechten uit de nationale reserve bekomen. Landbouwers die gronden hadden verloren door omstandigheden buiten hun wil en die hierdoor minder gronden dan toeslagrechten hadden, konden via de categorie 'herstructurering' een compressie van hun aantal toeslagrechten aanvragen.

De indieningsperiode voor aanvragen tot de nationale reserve liep tot 17 mei 2005. Na verwerking van de aanvragen werden de landbouwers op de hoogte gebracht of zij al dan niet in aanmerking kwamen voor de nationale reserve. Het definitieve resultaat van hun aanvraag kon echter pas worden meegegeed wanneer de berekening van de definitieve toeslagrechten was afgerond.

Tabel 28: Aantal ingediende en ontvankelijke herzieningsaanvragen, weergegeven per categorie

Categorie	Ontvankelijk		Niet ontvankelijk		Deels ontvankelijk, deels niet-ontvankelijk		Ingediend	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Categorie 1								
Betwisting referentiegegevens	138	26,1	372	70,3	19	3,6	529	6,2
Categorie 2								
Starters	199	71,6	79	28,4	0	0,0	278	3,2
Overmacht en uitzonderlijke omstandigheden	162	46	189	53,7	1	0,3	352	4,1
Categorie 3								
Volledige bedrijfsovername	3.010	96,8	99	3,2	0	0,0	3.109	36,3
Gedeeltelijke bedrijfsovername	105	89,7	12	10,3	0	0,0	117	1,4
Categorie 4								
Definitieve overdracht toeslagrechten	3.852	94,6	219	5,4	0	0,0	4.071	47,5
Categorie 5								
Tijdelijke overdracht toeslagrechten	83	74,1	29	25,9	0	0,0	112	1,3
Totaal	7.549	88,1	999	11,7	20	0,2	8.568	100

Tabel 29 geeft de ontvankelijkheid van de aanvragen tot de nationale reserve, opgesplitst per categorie.

Verzamelaanvraag

Om rechtstreekse EU-steun te verkrijgen, moet de landbouwer sinds 2005 een verzamelaanvraag indienen. Het doel van de verzamelaanvraag 2005 was tweeledig. Enerzijds omvatte ze de aanvraag voor toekenning van definitieve toeslagrechten en anderzijds de aanvraag van de bedrijfstoelage.

Via de verzamelaanvraag, die de vroegere oppervlakteaangifte vervangt, moet de landbouwer aangifte doen van alle percelen die hij in gebruik heeft. Daarnaast moet hij aangeven op welke percelen hij zijn toeslagrechten wenst te activeren, met hiervoor in aanmerking komende teelten.

Gepersonaliseerde verzamelaanvragen met bijhorende fotoplannen (waarop alle referentiepercelen van de individuele landbouwers zijn afgebeeld) en een toelichtingsnota werden op 15 maart 2005 naar 30.033 landbouwers verstuurd. Samen met de verzamelaanvraag, werd aan de landbouwers ook gepersonaliseerde informatie over de na te leven randvoorwaarden aangeboden (zie verder 'Randvoorwaarden en controles').

De landbouwers konden hun verzamelaanvraag indienen tot 2 mei 2005. Uiteindelijk hebben 26.895

landbouwers een geldige verzamelaanvraag ingediend en op die wijze hun definitieve toeslagrechten en de toekenning van de bedrijfstoelage aangevraagd.

Net zoals de verwerking van de oppervlakteaangifte gebeurt ook de verwerking van de verzamelaanvraag door de buitendiensten van de afdeling MIB.

Bepaling van de definitieve toeslagrechten

Op 14 november 2005 startte de berekening van de definitieve toeslagrechten. Rekening houdend met de voorlopige toeslagrechten, met de wijzigingen na herzieningsaanvraag, met de aanvragen voor referentiebedragen uit de nationale reserve en met informatie uit de verzamelaanvraag, werden de definitieve toeslagrechten van 26.499 landbouwers bepaald. Eind december 2005 kregen al deze landbouwers een overzicht hiervan in de bus. Tabel 30 toont de verdeling van definitieve toeslagrechten.

Uitbetaling van de bedrijfstoelage

Gelijktijdig met de berekening van de toeslagrechten, werd gestart met de voorbereiding van de eerste uitbetaling van de bedrijfstoelage. Omdat de landbouwers traditioneel op het einde van het jaar belangrijke kosten hebben, werd een eerste uitbetaling gepland vóór het jaareinde. Omdat op datum van de uitbetaling nog niet alle dossierelementen waren verwerkt,

Tabel 29: Aantal ingediende en ontvankelijke aanvragen tot de nationale reserve, weergegeven per categorie

Categorie	Ontvankelijk		Ingediend	
	Aantal	%	Aantal	%
Investering in gebouwen	171	62,0	276	31,6
Vererving, schenking, aankoop of lange termijnpacht van landbouwgronden	317	69,7	455	52,1
Investering in gebouwen + vererving, schenking, aankoop of lange termijnpacht van landbouwgronden	vervat in voorgaande categorieën	-	49	5,6
Herstructurering	49	52,7	93	10,7
Totaal	537	60,9	873	100

Tabel 30: Verdeling definitieve toeslagrechten (TR) volgens type TR

	Gewone TR	Braak TR	Speciale TR	Totaal
Aantal landbouwers met TR	26.101	2.029	426	26.499*
Totaal aantal TR	456.200,58	5.874,74	561,84	462.637,16
Gemiddeld aantal TR per landbouwer	17,48	2,9	1,32	17,46
Som van de (waarde x aantal) TR (euro)	144.512.826	2.200.579	1.134.676	147.848.082
Gemiddeld (waarde x aantal) TR (euro)	307,04	317,73	1997,67	309,2

(waarde x aantal) = potentiële bedrijfstoelage

* Sommige landbouwers bezitten een combinatie van gewone, braak en speciale toeslagrechten

Tabel 31: Aantal aanvragen en uitbetaling van gewone en braakleggingstoelagen

	Gewone toeslagrechten	Braakleggingstoelagen
Aantal TR waarvoor steun is aangevraagd	445.203	5.757
Aantal TR waarvoor steun is uitbetaald	440.161	5.615
Uitbetaald bedrag in euro (*)	108.434.470	1.623.191

(*) Dit betreft een voorschotsbetaling ter hoogte van 80% van het volledige bedrag. De saldobetaling gebeurde eind februari 2006.

werd besloten om een voorschot van 80% uit te betalen (tabel 31). Dit voorschot, in totaal 110,06 miljoen euro, werd op 22 december 2005 uitbetaald. De saldobetaling is voorzien voor het voorjaar van 2006.

Ontkoppeling tabak

In 2006 wordt de tabakspremie ontkoppeld en opgenomen in de bedrijfstoeslagregeling. In december 2005 werden daarom de referentiegegevens individueel bepaald en via een schrijven aan de betrokken landbouwers meegedeeld. Ook voor deze regeling is een herzieningsprocedure voorzien, die analoog is aan deze bij de voorlopige toeslagrechten (zie hoger). Landbouwers kunnen tot 31 januari 2006 hun herzieningsaanvraag indienen.

3.6.2 Randvoorwaarden en controles

Om rechtstreekse steun te bekomen, moet de landbouwer niet alleen voldoen aan een aantal premievoorwaarden, maar tevens aan een aantal randvoorwaarden (cross compliance). Deze randvoorwaarden bestaan uit:

- de beheerseisen die voortvloeien uit 19 Europese richtlijnen en verordeningen die betrekking hebben op volksgezondheid, diergezondheid, dierenwelzijn, gezondheid van planten en milieu;
- de minimumnormen met betrekking tot de bodemerosie, de organische stof in de bodem, de bodemstructuur en een minimaal onderhoud (met inbegrip van het voorkomen van de achteruitgang van habitats) met het oog op de goede landbouw- en milieuconditie van de landbouwgrond;
- de totale oppervlakte 'blijvend grasland' in Vlaanderen moet behouden blijven.

Met behulp van deze randvoorwaarden wordt een beter evenwicht nagestreefd tussen landbouw en milieu.

Ingevoerde beheerseisen sinds 1 januari 2005

De verplichting tot naleven van een aantal beheerseisen uit 19 Europese verordeningen en richtlijnen, is niet nieuw voor de landbouwer. De betrokken richtlijnen en verordeningen zijn immers al omgezet in bestaande wetgeving, die al langer van toepassing is.

Nieuw is wel dat, naast de bestaande administratieve, juridische of gerechtelijke sancties, het niet naleven van deze randvoorwaarden de uitbetaling van de directe steun nadelig kan beïnvloeden.

De randvoorwaarden worden stapsgewijs ingevoerd. Tabel 32 geeft een overzicht van de richtlijnen en verordeningen (waaruit de beheerseisen voortvloeien), die op 1 januari 2005 werden geïntroduceerd als randvoorwaarden.

Vele betrokken richtlijnen en verordeningen behoren vaak tot andere bevoegdheidsdomeinen dan het beleidsdomein Landbouw en Visserij. De verschillende bevoegde externe beheersdiensten werden dan ook betrokken in het overleg over en de vaststelling van de randvoorwaarden. De randvoorwaarden die tot de bevoegdheid behoren van het FAVV, werden in nauw overleg met de Waalse landbouwadministratie bepaald. Hierdoor zijn ze analoog in Vlaanderen en Wallonië. Met de volgende instanties werd een protocol ondertekend waarin de praktische samenwerkingsafspraken werden vastgelegd:

- het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV);
- de Vlaamse Landmaatschappij (VLM);
- de administratie Milieu-, Natuur-, Land- en Waterbeheer (AMINAL);
- de Openbare Afvalstoffenmaatschappij voor het Vlaamse Gewest (OVAM).

Goede landbouw- en milieuconditie

Naast bovenvermelde beheerseisen werd in 2005 ook de randvoorwaarde 'goede landbouw- en milieuconditie' ingevoerd. Om aan deze randvoorwaarde te voldoen, moeten de landbouwers volgende maatregelen nemen:

- erosiebestrijding;
- organische stof in de bodem en bodemstructuur:
  - bepaling koolstofgehalte en zuurtegraad en adviesopvolging;
  - verbod op het afbranden van stoppels;
- minimaal onderhoud;
- behoud van het referentieareaal blijvend grasland.

Tabel 32: Beheerseisen van toepassing met ingang van 1 januari 2005

Richtlijn inzake het behoud van de vogelstand (79/409/EEG - vogelrichtlijn)
Instandhouding natuurlijke vegetatie en kleine landschapselementen
Bescherming van vogels
Behoud van beschermde diersoorten
Richtlijn voor de bescherming van het grondwater tegen verontreiniging veroorzaakt door de lozing van bepaalde gevaarlijke stoffen (80/68/EEG - grondwaterrichtlijn)
Bescherming van de kwaliteit van het grondwater tegen verontreiniging door gevaarlijke stoffen
Afdekken van boorgaten van verlaten grondwaterwinningen
Keuringsbewijs voor spuittoestellen
Richtlijn voor de bescherming van het milieu, in het bijzonder de bodem, bij gebruik van zuiveringszand in de landbouw (86/278/EEG - slibrichtlijn)
Reglementair gebruik van zuiveringszand
Respecteren van de gebruiksdosis
Gebruiksvoorwaarden voor zuiveringszand
Richtlijn voor de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen (91/676/EEG - nitraatrichtlijn)
Voldoende opslagcapaciteit
Voorwaarden voor de opslag van dierlijke mest
Een correcte mestbalans
Het uitrijverbod voor mest
Mestspreiding op drassige, ondergelopen, bevroren of besneeuwde cultuurgrond
Mestspreiding in de nabijheid van een oppervlaktewaterlichaam
Emissiearme aanwending van mest
Verbod op mestlozing
Richtlijn met betrekking tot de identificatie en registratie van dieren (92/102/EEG), Verordening tot vaststelling van een identificatie - en registratieregeling voor runderen (1760/2000/EEG) met uitvoeringsverordening voor wat betreft oormerken, paspoorten en bedrijfsregisters (911/2004/EEG) en Verordening tot vaststelling van een identificatie - en registratieregeling voor schapen en geiten (21/2004/EEG)
Bijhouden van een correct register
Aanwezigheid van voorgeschreven oormerken
Aanwezigheid van een correct paspoort (enkel voor runderen)
Melding van correcte gegevens (enkel voor runderen)

Controles

De buitendiensten van MIB controleren, bij wijze van steekproef, 1% van alle landbouwers die rechtstreekse steun aanvragen op de naleving van de randvoorwaarden. Andere controlediensten, zoals FAVV, VLM, AMINAL en OVAM, voeren eveneens controles uit in het kader van hun respectieve bevoegdheden. Niet-nalevingen van de randvoorwaarden, vastgesteld door deze externe controlediensten, worden meegedeeld aan MIB en kunnen dus ook gevolgen hebben op de uitbetaling van de rechtstreekse steun.

Indien bij controle wordt vastgesteld dat de landbouwer niet aan één of meer randvoorwaarden voldoet, wordt er afhankelijk van de ernst, de omvang en de herhaling van de niet-naleving een bepaalde vermindering op zijn totale rechtstreekse inkomenssteun toegepast. Deze vermindering heeft dus zowel invloed op de bedrijfstoeslag als op de steunmaatregelen die gekoppeld blijven. De kortingspercentages die worden

toegepast, worden vastgesteld in overleg met verschillende partners (Waalse gewest, externe controlediensten en landbouworganisaties).

3.6.3 Communicatie

Volgende communicatiekanalen werden ontwikkeld:

- Interne communicatie (via intranet)

In 2004 werd een intranetsite opgebouwd om de medewerkers van onze administratie op de hoogte te houden van nieuwe ontwikkelingen aangaande MTR. Deze site werd in de loop van 2005 verder aangevuld en onderhouden in functie van de noden van de medewerkers. Dankzij de site kon informatie op een snelle manier doorvloeien naar de buitendiensten en naar alle betrokken medewerkers, zodat een vlotte en uniforme afhandeling van dossiers tussen de verschillende buitendiensten werd bevorderd.

- Website
In 2005 werd ook een internetsite opgebouwd voor het verstrekken van informatie aangaande MTR. Deze site wil de hervorming van het Europees landbouwbeleid op een praktische manier uitleggen. In 2005 werd de site doorlopend geactualiseerd. Bovendien voorzag de site in een elektronisch aanbod van alle formulieren aangaande MTR. Tot slot was er ook het hele jaar een invulformulier en een e-mailadres voor het stellen van vragen ter beschikking. Via deze weg werden 507 vragen beantwoord.
In 2005 bezochten 11.393 personen de MTR-site, met als piekmoment de maanden maart (1.695 bezoekers) en april (1.793 bezoekers). De populairste pagina's (na de homepagina) zijn de pagina 'toeslagrechten' en de pagina 'reeds gestelde vragen'. De meest gebruikte zoektermen waarmee de MTR-site werd bezocht, hebben betrekking op de toeslagrechten (21%) en de dierlijke sector (13%);
- Voorlichting
Zowel interne als externe toelichtingsessies, naar landbouwconsulenten en landbouwers toe, rond MTR werden georganiseerd. Hierbij werden zowel de verzamelaanvraag, de nationale reserve en de nieuwe regelgeving rond het melkquotum besproken, alsook de randvoorwaarden en de controles hierop;
- Back-office
In het najaar van 2004 werd, naar aanleiding van de start van de herzieningsprocedure van de voorlopige toeslagrechten, een backoffice opgestart. Op welbepaalde telefoonnummers konden er aangaande MTR en de herzieningen in het bijzonder, permanent vragen worden gesteld en knelpunten gemeld. De verdere opvolging van deze knelpunten

werd door de backoffice verzekerd. Op die manier werden 40 knelpunten betreffende de herzieningsprocedure en 2 in verband met de nationale reserve behandeld. Op vraag van de buitendiensten werd de backoffice in de eerste maanden van 2005 verder bemand, tot na de verzending van de verzamelaanvraag;

- Persberichten
Net zoals in voorgaande jaren, werden de landbouwers in 2005 uitvoerig geïnformeerd via een groot aantal persberichten. MIB verspreidde 46 persberichten in 2005, waarvan er 25 strikt MTR gerelateerd waren.
- Brochures
In 2005 werden twee brochures uitgegeven naar aanleiding van MTR: 'Mid Term Review: De hervorming van het Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid en de bedrijfstoelageregeling' verscheen naar aanleiding van Agriflanders (januari 2005). 'Mid Term Review en de randvoorwaarden' verscheen eind maart 2005 en werd begin april 2005 naar alle landbouwers verzonden. Beide brochures zijn eveneens op volgende website te raadplegen www.vlaanderen.be/landbouw (Rubriek: MTR). Eind 2005 werd ook de brochure 'Mid Term Review en de bijkomende randvoorwaarden 2006' afgewerkt. Deze staat sinds 3 januari 2006 op het internet en werd begin februari 2006 aan de landbouwers verstuurd.
- Landbouwbeurs
Het beleidsdomein Landbouw en Visserij nam in januari 2005 deel aan Agriflanders met een thematische stand: de Mid Term Review. MIB was nauw betrokken bij de inhoudelijke uitwerking en was tevens actief aanwezig op de beurs om land- en tuinbouwers te informeren over MTR.

4 Afdeling Kwaliteit

De afdeling Kwaliteit bestaat uit:

- de dienst Normering en Controle Plantaardige Productie (NCP);
- de dienst Normering en Controle Dierlijke Productie (NCDP).

Deze diensten staan in voor de voorbereiding en opvolging van het beleid en de controle op het gebied van productkwaliteit van respectievelijk plantaardige en dierlijke producten.

4.1 Dienst Normering en Controle Plantaardige Productie

4.1.1 Toezicht op de productie en de handel van plantaardig teeltmateriaal

Internationaal overleg

De Vlaamse regelgeving voor teeltmateriaal is gebaseerd op de internationale afspraken en richtlijnen vastgelegd door onder meer:

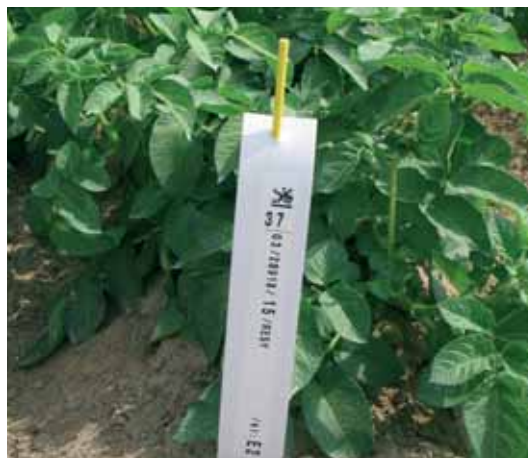
- de Europese Unie (EU) voor teeltmateriaal in het algemeen;
- de internationale productstandaarden van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) voor zaaizaad en bosbouwkundig teeltmateriaal;
- de United Nations Economic Commission for Europe voor aardappelpootgoed.

Vertegenwoordigers van NCP nemen dan ook regelmatig deel aan internationale vergaderingen, voornamelijk aan de activiteiten van de regelgevende comités van het Directoraat-generaal voor Gezondheids- en Consumentenbescherming binnen de Europese Commissie:

- Permanent Comité voor teeltmateriaal voor land-, tuin- en bosbouw;
- Permanent Comité voor teeltmateriaal en gewassen van geslachten en soorten fruit;
- Permanent Comité voor teeltmateriaal van siergewassen.

Deze comités, bestaande uit experts van alle lidstaten, adviseren de diensten van de Europese Commissie bij het uitwerken van de praktische modaliteiten van de officiële maatregelen voorzien in de Europese richtlijnen.

Vertegenwoordigers van de dienst hebben ook deelgenomen aan bezoeken van de vergelijkende proeven van aardappelen, grassen, vlas en suikerbiet die door de EU ingericht werden om de harmonisatie van de toepassing van de Europese richtlijnen in de verschillende lidstaten te optimaliseren.

Toelaten van rassen van landbouw- en groentegewassen tot het handelsverkeer

Vooraleer een nieuw ras in de EU-handel mag worden gebracht, moet het geregistreerd zijn op de nationale rassenlijst van een EU-lidstaat. In België kunnen de aanmeldingen gebeuren via het Vlaamse en het Waalse Gewest. Ministeriële goedkeuring in een Gewest volstaat om ingeschreven te worden op de Belgische rassenlijst.

NCP draagt er zorg voor dat de rassen die aangemeld worden voor een opname op de Belgische rassenlijst via het Vlaamse Gewest de nodige officiële onderzoeken (naar onderscheidbaarheid, homogeniteit, bestendigheid, aanvaardbare benaming, voldoende landbouwkundige en gebruikswaarde) doorlopen. De onderzoeken naar de cultuur- en gebruikswaarde worden uitgevoerd in de Belgische onderzoeksinstituten:

- Departement Fytotechnie en Ecofysiologie van het Centrum voor Landbouwkundig Onderzoek te Merelbeke;
- Centre wallon de Recherches Agronomiques de Gembloux;
- Koninklijk Belgisch Instituut voor de Verbetering van de Biet te Tienen.

De onderzoeken naar onderscheidbaarheid, homogeniteit en stabiliteit gebeuren in dezelfde instellingen, of in buitenlandse onderzoeksinstituten naargelang de soort. Het uiteindelijke voorstel van beslissing tot opname in de nationale catalogus dat aan de minister wordt voorgelegd, wordt genomen door het Rascomité, bestaande uit vertegenwoordigers van universiteiten, van het wetenschappelijk onderzoek en van de administratie ABKL. In het seizoen 2004-2005 vonden 7 vergaderingen plaats en werden in totaal 51 rassen, hoofdzakelijk van maïs en suikerbiet, toegelaten.

Tabel 33 geeft een overzicht van het aantal aanmeldingen en opnames op de nationale rassenlijst beheerd door het Vlaamse Gewest tijdens de campagne 2004-2005.

Keuring van zaaizaad en pootgoed

Het gebruik van kwalitatief hoogwaardig plantmateriaal is een basisvoorwaarde voor het afleveren van kwaliteitsproducten.

NCPB is belast met het uitvoeren van de officiële maatregelen die tijdens de productie van teeltmateriaal moeten genomen worden zoals voorzien in de Europese richtlijnen. De dienst heeft dan ook de eindverantwoordelijkheid voor de certificering van landbouwzaaizaden, groentezaden, aardappelpootgoed, bosbouwkundig teeltmateriaal, vegetatief teeltmateriaal voor wijnstokken, teeltmateriaal van fruitgewassen,

teeltmateriaal en plantgoed van groentegewassen, teeltmateriaal van siergewassen.

De controleactiviteiten gebeuren enkel bij personen of bedrijven die door de dienst geregistreerd en erkend zijn. Een overzicht van het aantal geregistreerde bedrijven wordt weergegeven in tabel 34.

Bij zaaizaad en aardappelpootgoed bestaat de controle op de productie uit een bewakingssysteem waarbij de kwaliteit in elke schakel getoetst wordt. Dit bewakingssysteem bestaat uit:

- een keuring te velde waarbij voornamelijk gelet wordt op de algemene toestand van het perceel, de soort- en raszuiverheid en de ziekte-toestand;
- monsternames te velde voor virologisch onderzoek bij pootgoed;
- monsternames van zaaizaad om de technologische zaadkwaliteit te bepalen;

Tabel 33: Aantal aanmeldingen en opnames op de nationale rassenlijst beheerd door het Vlaamse Gewest (2004-2005)

Soort	Aanmeldingen	Opnames	Opname in Belgische rassenlijst
Bieten			
Suikerbiet	24	12	37
Voederbiet	2	-	19
Voedergewassen			
Schapengras	-	1	1
Beemdlangbloem	-	-	1
Roodzwenkgras	-	-	2
Italiaans/Westerwolds raaigras	2	4	25
Engels raaigras	8	4	40
Gekruist raaigras	-	-	1
Thimothee	-	1	6
Voedererwt	-	-	1
Rode klaver	-	-	4
Witte klaver	-	-	1
Voederwikke	-	1	4
Bladramenas	-	-	7
Oliehoudende en vezelgewassen			
Raapzaad en stoppelknol	-	-	3
Koolzaad	-	1	3
Vlas	3	1	6
Gele mosterd	-	2	12
Granen			
Haver			2
Gerst	5	1	7
Rogge		1	2
Triticale			1
Zachte tarwe	9	6	23
Maïs	42	16	76
Aardappel			
Aardappel	-	-	11
Groentegewassen			
Industriële cichorei	-	-	2
Prei	-	-	1
Schorseneer	-	-	1

- fysische controles tijdens de bereiding, de triage en de certificering.

De keuringen te velde worden uitgevoerd door deskundigen van de dienst of door personeelsleden in

dienst van een zaadfirma die gemachtigd zijn de controles te verrichten. Eén op vijf van de aldus gecontroleerde percelen worden door de dienst bijkomend gecontroleerd. Een overzicht van de uitgevoerde keuringen staan in tabel 35.

Tabel 34: Aantal erkende operatoren in 2005

Groep	Activiteit	Aantal operatoren
Zaazaden	Handelaar-bereiders	18
	Repelaar-stockeerders zaailijnzaad	60
	Bereiders van soortmengsels	10
	Verdelers kleine verpakkingen landbouwzaden	13
	Verdelers kleine verpakkingen tuinbouwzaden	52
Aardappelpootgoed	Producenten	54
	Handelaar-bereiders	42
Niet-eetbare tuinbouwproducten	Leveranciers CAC fruitplanten	109
	Leveranciers EG kwaliteit sierplanten	553
	Leveranciers EG kwaliteit groentenplanten	24
	Producenten bosbouwkundig teeltmateriaal	81
	Handelaar-bereiders boszaden	2
	Producenten gecertificeerd materiaal fruitplanten	8

Tabel 35: Overzicht gekeurde oppervlakten in 2005

Soort	Controle door de dienst (ha)	Controle door firma's (ha)	Totale gekeurde oppervlakte (ha)	Goedgekeurd (%)
Groenvoedergewassen				
Rietzwenkgras	25,00	3,70	28,70	100,00
Fijnbladig schapengras	22,00	-	22,00	100,00
Schapengras	15,00	29,20	44,20	100,00
Beemdlangbloem	-	4,00	4,00	100,00
Roodzwenkgras	85,71	133,13	218,84	100,00
Italiaans/Westerwolds raaigras	469,69	1.448,23	1.917,92	99,34
Engels raaigras	317,70	650,78	968,48	96,68
Gekruist raaigras	35,60	5,50	41,10	100,00
Timothee		3,00	3,00	100,00
Veldbeemdgras	13,70	170,72	184,42	100,00
Voedererwt	9,32	-	9,32	100,00
Rode klaver	6,70	15,80	22,50	87,56
Oliehoudende gewassen				
Koolzaad	1,99	-	1,99	100,00
Gele mosterd	6,25	-	6,25	100,00
Vezelvlas				
Vlas	1.894,09	-	1.894,09	98,17
Granen				
Haver	-	6,00	6,00	100,00
Gerst	112,32	49,15	161,47	100,00
Rogge	58,39	-	58,39	100,00
Zachte tarwe	453,59	304,36	757,95	99,05
Triticale	42,55	23,56	66,11	100,00
Industriële chicorei				
Industriële cichorei	0,08	-	0,08	100,00
Aardappelpootgoed				
Aardappel	1.045,46	-	1.045,46	98,23

De virologische analyses van pootgoed zijn uitbesteed aan de NAK-AGRO, een dochteronderneming van de Nederlandse Algemene Keuringsdienst voor zaaizaad en pootgoed van landbouwgewassen, gevestigd in Emmeloord.

De officiële ontledingen van zaaizaad gebeuren in het Laboratorium voor Zaadontleding van de dienst of door erkende labo's van zaadfirma's onder officieel toezicht (drie voor granen en één voor suikerbietzaad) (tabel 36).

Het keuringssysteem van bosbouwkundig teeltmateriaal is er voornamelijk op gericht de identiteit van het gebruikte materiaal te bevestigen. Dit gebeurt door enkel uitgangsmateriaal van erkende bestanden, zaden van zaadtuinen en erkende klonen van populieren tot de keuring toe te laten. De eigenlijke keuring omvat twee stadia, namelijk een veldbezoek en een keuring na verkoop.

Het door de boomkweker opgestelde leveranciersdocument wordt door de dienst regelmatig geverifieerd. In geval van verzending naar het buitenland, bezorgt NCPP het buitenlandse keuringsorganisme een informatiedocument. Tabel 37 geeft een overzicht van de keuringsactiviteiten van dit teeltmateriaal in 2004-2005.

Bij fruitplanten, sierplanten en groenteplanten dient teeltmateriaal dat in de handel gebracht wordt aan een minimale kwaliteit (CAC-kwaliteit of EG-kwaliteit) te voldoen. De bedrijven zelf zijn verantwoordelijk voor een eigen autocontrolesysteem om deze kwaliteit te garanderen. NCPP voert jaarlijkse inspectiebezoeken uit om deze autocontrolesystemen te verifiëren. Voor fruitplanten bestaat er daarnaast nog een bijkomend certificeringssysteem om de raschtheid en de virusstatus te garanderen. Het aantal gecertificeerde fruitplanten in 2004-2005 wordt weergegeven in tabel 38.

Het Laboratorium voor Zaadontleding

Het Laboratorium voor Zaadontleding te Merelbeke is geaccrediteerd door de International Seed Testing Association voor de volgende proeven: monstername, vochtgehalte, zuiverheid, bepaling van de andere zaden, kiemkracht, gezondheidsonderzoek en onderzoek op omhulde zaden.

Dankzij deze accreditatie mag het laboratorium Internationale Oranje Certificaten uitgeven. Deze certificaten betekenen voor de handel van zaaizaden de grootst mogelijke waarborg, omdat zij een rechtstreeks verband stellen tussen de ontledingsresultaten vermeld op het certificaat en de partijen zaad waarop

Tabel 36: Overzicht van de gecertificeerde hoeveelheden zaaizaden en aardappelpootgoed (2004-2005)

Soort	Gecertificeerde hoeveelheden (kg)
Bietenzaad	
Suikerbiet	2.446.623
Voederbiet	2.912
Zaaizaad van groenvoedergewassen	
Beemdlangbloem	2.244
Italiaans/Westerwolds raaigras	2.770.766
Engels raaigras	1.189.228
Timothee	1.917
Voedererwt	112.825
Rode klaver	4.411
Veldboon	5.050
Voederwikke	291.358
Zaaizaad van oliehoudende en vezelgewassen	
Koolzaad	614
Vlas	1.303.942
Gele mosterd	4.699
Granen	
Haver	245.330
Gerst	2.661.160
Rogge	212.320
Triticale	618.150
Zachte tarwe	15.978.417
Spelt	1.237.764
Aardappelpootgoed	
Aardappel	27.721.602

Tabel 37: Overzicht keuringsactiviteiten van bosbouwkundig teeltmateriaal (2004-2005)

Soort	Aantal planten in kwekerijen	Aantal verkochte planten met leveranciersdocument	Aantal leveranciersdocumenten
Zaailingen			
Abies alba MILL.	158.000	3.600	8
Abies grandis Lindl.	28.500	-	-
Abies nordmanniana (Stev.) Spach	763.600	53.600	30
Abies procera R.(Abies nobilis Lindl.)	19.000	-	-
Acer platanoides L.	275.000	66.075	13
Acer pseudoplatanus L.	2.160.630	501.163	197
Alnus glutinosa Gaertn.	1.497.090	525.582	175
Betula pendula Ehrh.	572.000	170.786	31
Betula pubescens Ehrh.	105.000	70.000	6
Carpinus betulus L.	1.998.000	412.770	20
Castanea sativa Mill.	264.455	171.069	20
Fagus sylvatica L.	20.663.815	3.696.655	679
Fraxinus excelsior L.	5.302.942	945.249	289
Juglans nigra L.	185.955	38.290	11
Juglans regia L.	75.000	40.764	11
Larix decidua Mill.	1.054.900	435.106	76
Larix kaempferi Carr.	734.000	209.790	50
Larix x eurolepis Henry	447.000	150.768	45
Picea abies Karst.	6.464.575	1.135.639	191
Picea sitchensis Carr.	130.000	1.880	10
Pinus nigra Arnold cv. Koekelare	52.000	3.275	7
Pinus nigra Arnold Var. Austriaca	274.000	36.745	26
Pinus nigra Arnold Var. Corsicana Suring	110.000	-	-
Pinus strobus L.	76.900	-	-
Pinus sylvestris L.	1.312.750	345.001	60
Prunus avium L.	1.334.380	721.791	198
Pseudotsuga menziesii Franco	2.555.135	564.040	116
Quercus cerris L.	135.500	6.768	10
Quercus petraea Liebl.	4.685.000	958.863	177
Quercus robur L.	4.441.555	1.384.306	387
Quercus rubra L.	2.622.034	572.998	186
Tilia cordata Mill.	719.800	43.458	72
Tilia platyphyllos Scop.	3.500	-	-
Tsuga heterophylla (Raf.) Sarg.	45.000	2.277	3
Populieren			
Populus L. spp.	37.370	13.128	63
Populus trichocarpa Torrey & Gray	4.370	1.315	15
Populus trichocarpa x deltoides	62.729	9.140	97
Populus x euramericana (Dode) Guinier	185.259	66.322	439

Tabel 38: Aantal gecertificeerde fruitplanten (2004-2005)

Soort	Aantal planten in kwekerijen	Aantal verkocht materiaal met officieel etiket
Uitgangsmateriaal		
Kweeper als onderstam	35.020	18.333
Appelaar	303.206	303.206
Kerselaar	1.088	1.088
Pruimelaar	3	-
Perelaar	2.586	-
Plantgoed		
Appelaar	2.947.945	511.749
Kerselaar	72.592	-
Pruimelaar	10.268	-
Perelaar	651.818	49.725

Tabel 39: Overzicht van aantal genomen monsters en afgeleverde Internationale Oranje Certificaten (2004-2005)

Soortgroep	Aantal monsters	Aandeel (%)	Aantal Internationale Oranje Certificaten
Zaaigranen	556	17,45	9
Graszaad	1.276	40,04	76
Bietenzaad	632	0,20	585
Zaailijnzaad	410	0,13	45
Groentenzaad	149	0,05	19
Andere zaden	164	0,05	-
Totaal	3.187	-	734

de uitslagen betrekking hebben. In het seizoen 2004-2005 werden ongeveer 800 certificaten, hoofdzakelijk voor suikerbietenzaad en graszaad afgeleverd.

Het personeel van het laboratorium wordt tijdens piekmomenten bijgestaan door ondersteunend personeel van het Departement Fytotechnie en Ecofysiologie en van de buitendienst van NCPP.

In tabel 39 wordt een overzicht gegeven van het aantal genomen monsters en afgeleverde Internationale Oranje Certificaten tijdens het seizoen 2004-2005.

Fytosanitaire controle van zaaizaad en pootgoed

Hoewel de fytosanitaire controle een federale bevoegdheid gebleven is, voert NCPP, omwille van administratieve vereenvoudiging, in opdracht van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen de controles uit op bedrijven die zaaizaad en aardappelpootgoed produceren.

De controles omvatten enerzijds monsternames van grond voor de bepaling van aardappelcystenaaltjes en van plantmateriaal voor de bepaling van bruinrot en ringrot en anderzijds visuele inspecties op het veld en tijdens de partijkeuringen. Daarnaast is NCPP gemachtigd om op die bedrijven waar ze kwaliteitscontroles van zaaizaad en pootgoed uitvoert, fytosanitaire certificaten uit te schrijven voor uitvoer naar landen buiten de EU.

4.1.2 Toezicht op bedrijven die hoevezaad voor derden triëren

De Vlaamse landbouwer gebruikt meestal gekeurd zaaizaad maar kan ook een gedeelte van zijn oogst bewaren als uitgangsmateriaal voor een volgende inzaai op zijn bedrijf (hoevezaad). In dit geval kan de landbouwer het product van zijn oogst, alvorens het opnieuw in te zaaien, eerst laten triëren (al dan niet inclusief ontsmetten). Het triëren moet gebeuren via loonwerk omdat hoevezaad per definitie niet van eigenaar mag veranderen.

Het triëren tegen loon (loontriage) van hoevezaad wordt gereguleerd op basis van het koninklijk besluit van 12 juni 1997 betreffende het triëren tegen loon van zaden van bepaalde soorten van landbouwgewassen bestemd om te worden ingezaaid. De activiteit van de loontriage is eerder een marginale activiteit in het Vlaamse Gewest: op basis van het bovengenoemde koninklijk besluit zijn er 16 operatoren erkend.

De loontriëringsactiviteit is een activiteit beperkt in de tijd, vanaf de oogst tot de inzaai (juli-november) en wordt bijgevolg als een (neven-) of complementaire beroepsactiviteit beschouwd. De erkende Vlaamse loontriërders bewerken 600 à 700 ton zaden van hoofdzakelijk tarwe en rogge om te worden ingezaaid. Ongeveer vierhonderd landbouwers maken gebruik van dit loonwerk.

NCPP is in 2005 gestart met het opstellen van een nieuw besluit van de Vlaamse Regering voor loontriage. Het nieuwe besluit wil enerzijds de controles op de loontriage verscherpen door de regelgeving te verstrengen en de landbouwer te responsabiliseren; anderzijds zal dit nieuwe besluit een administratieve vereenvoudiging teweegbrengen.

4.1.3 Controle op de geïntegreerde productie van pitfruit

De geïntegreerde productie is een teeltmethode waarbij cultuurtechnieken zoals plantenbescherming, grondbewerking, bemesting, variëteitenkeuze en plantsystemen in een lastenboek door de overheid worden opgelegd.

De controle op de naleving van de regels uit het lastenboek is in handen van 4 geaccrediteerde private controleorganen. Deze laatste staan onder toezicht van NCPP. De dienst gaat na of de controleorganen hun controles uitvoeren volgens de vastgestelde regels en of de voorziene sancties bij overtredingen door producenten worden opgelegd en opgevolgd.

In 2005 volgden ongeveer 760 telers het wettelijke lastenboek geïntegreerd pitfruit. Samen bewerkten deze telers een oppervlakte van ongeveer 10.800 ha bestaande uit ongeveer 5.800 ha appels en bijna 5.000 ha peren. Dit betekent dat ongeveer 70% van de totale oppervlakte pitfruit geteeld wordt volgens de normen vastgelegd in het wettelijke lastenboek. Daarnaast voert NCPP een controle uit (administratief en/of ter plaatse) bij 5% van de bedrijven. NCPP speelt eveneens een belangrijke rol in het Technisch Comité dat technische problemen onderzoekt en voorstellen formuleert met betrekking tot wijzigingen in het lastenboek rekening houdend met de evolutie van de geïntegreerde productietechnieken, alsook met de erkenning van bestrijdingsmiddelen.

4.1.4 Diverse

Uitbouw van een aangepast informatica-systeem

In 2005 werd KwaTra in productie gesteld, een specifieke applicatie ontwikkeld door de ICT-outsourcer in opdracht van NCPP. KwaTra staat voor Kwaliteit Traceren en is een applicatie voor de opvolging en het beheer van de verrichtingen i.v.m. de kwaliteitscontrole van planten en plantaardige producten met inbegrip van het beheer van de rassencatalogus. De applicatie werkt tevens als facturatiesysteem voor het Fonds voor de Kwaliteit van de Landbouwproductie, het toekomstige Fonds voor de Landbouw en Visserij.

Uitwerken van coëxistentieregels bij de teelt van genetisch gemodificeerde gewassen

De Vlaamse landbouwers moeten de mogelijkheid krijgen om de aan hun behoeften aangepaste genetische gemodificeerde gewassen (GGO's) te telen zonder hierdoor de keuzevrijheid van de producent en consument te schaden. De Europese Commissie heeft aanbevelingen uitgewerkt om te vermijden dat contaminatie met de klassieke en biologische teelten zou optreden.

NCPP heeft in 2005 een belangrijke rol gespeeld in een multidisciplinaire werkgroep samengesteld uit deskundigen van de klassieke plantaardige productie, de biologische productie, de afdeling Voorlichting, de afdeling Monitoring en Studie en het Departement voor Plantengenetica van het Centrum voor Landbouwkundig Onderzoek. Deze werkgroep is belast met het uitwerken van een voorontwerp van decreet houdende de organisatie van coëxistentie van genetisch gemodificeerde gewassen met conventionele gewassen en biologische gewassen. In een technische werkgroep is men ook al gestart met het opstellen

van concrete ad hoc-maatregelen voor de maïsteelten. Daarnaast moet er ook een aansprakelijkheidsregeling komen in geval van toevallige vermengingen, eventueel via bijdragen van GGO-telers aan het nog op te richten Fonds voor Landbouw en Visserij.

Een vertegenwoordiger van de dienst neemt ook deel aan de vergaderingen van COEX-NET; dit is een groep van experts opgericht door de Europese Commissie die hen moet informeren over de coëxistentie maatregelen die in verschillende lidstaten zijn genomen.

Gemeenschappelijke Marktordening Groenten en Fruit: Controles van de operationele programma's cluster 'Kwaliteit'

NCPP is in het kader van de Gemeenschappelijke Marktordening (GMO) Groenten en Fruit bevoegd voor de advisering (goedkeuring of weigering), over de ontwerpprogramma's en het verrichten van de inhoudelijke controles van de acties in de operationele programma's met betrekking tot de cluster 'Kwaliteit' (zie ook Hoofdstuk 'Afdeling Voorlichting - Gemeenschappelijk Marktordening').

4.2 Dienst Normering en Controle Dierlijke Productie

De opdrachten van de dienst NCDP kunnen samengevat worden in de thema's:

- fokkerij;
- karkasclassificatie;
- biologische productie;
- houderijsystemen leghennen en braadkippen.

4.2.1 Fokkerij

Fokkerij algemeen

Het Vlaamse fokkerijbeleid legt de nadruk op de versterking van de foktechnische werking in de erkende fokkersverenigingen, de groepering van alle fokkerijexpertise van een sector en de uitbouw van een fokkerijcentrum.

Aan het voornoemde fokkerijbeleid is gestalte gegeven in het besluit van de Vlaamse Regering van 2 september 2005 betreffende de uitbouw van fokkerijstructuren in Vlaanderen en het bijbehorende ministerieel besluit van 25 oktober 2005.

De fokkerij in Vlaanderen wordt ondergebracht in zes fokkerijsectoren: genetische diversiteit, kleine herkauwers, paarden en ezels, pluimvee en konijnen, rundvee en varkens. Elke erkende fokkersvereniging is toegewezen aan een fokkerijsector. Het Vlaams Fok-

kerijcentrum vzw is erkend als fokkerijcentrum en is belast met de volgende opdrachten:

- de verbetering van de samenwerking tussen de fokkerijsectoren;
- de verbetering van de samenwerking tussen de erkende verenigingen en organisaties in elke fokkerijsector;
- de coördinatie van de gezamenlijke uitwerking en uitvoering van projecten van erkende fokkersverenigingen en organisaties;
- het opzetten van initiatieven om de fokkerijwerking in Vlaanderen bekend te maken.

Als concreet project uit de derde opdracht heeft het Vlaams Fokkerijcentrum vzw voor de fokkerijsectoren kleine herkauwers, paarden en ezels, varkens een overeenkomst afgesloten met het Centrum van Huisdierengenetica en -selectie van de Katholieke Universiteit Leuven voor de berekening van fokwaardeschattingen. Voor de toekomst wordt gezocht naar bijkomende en voor alle fokkerijsectoren bruikbare opdrachten. Voor 2006 wordt o.m. gedacht aan de oprichting van een genenbank waarin sperma, voor eventueel later gebruik, wordt opgeslagen van dieren van met uitsterven bedreigde rassen of van fenotypisch zeer extreme dieren.

Het fokkerijbeleid in de verschillende fokkerijsectoren steunt op Europese wetgeving. De organisatie van de fokkerij wordt gebundeld in de volgende kernopdrachten:

- de erkenning van verenigingen en organisaties van fokkers voor het bijhouden van stamboeken van raszuivere fokdieren en van registers voor hybride fokdieren;
- de identificatie van de fokdieren en de registratie van hun afstamming;

- de organisatie van prestatiecontroles en de berekening van de genetische aanleg op basis van die prestaties;
- de uitreiking van certificaten waarin de afstamming van het dier, zijn prestaties en zijn geschatte genetische aanleg worden opgenomen.

De erkende verenigingen en organisaties van fokkers zijn per fokkerijsector terug te vinden op de website www.vlaanderen.be/landbouw (Rubriek: Veeteelt & Zuivel). Voor een aantal verenigingen en organisaties zijn ook de rassen vermeld waarvoor zij de stamboeken of registers bijhouden.

Fokkerij per sector

- Genetische diversiteit

Het *Steunpunt Levend Erfgoed* vzw is erkend en belast met het bijhouden van de stamboeken van acht zeldzame schapenrassen en met de organisatie en uitvoering van programma's voor het beheer en de instandhouding van deze schapenrassen. *Tabel 40* geeft een overzicht van het aantal fokkers en dieren ingeschreven in de verschillende schapenstamboeken in 2004. In de loop van 2006 zal een procedure uitgewerkt worden waarin de voorwaarden vastgesteld worden voor toewijzing van rassen in deze fokkerijsector.

Het *Vlaams Interprovinciaal Verbond van Fokkers van Neerhofdieren* vzw is erkend en wordt belast met opdrachten betreffende het beheer van de pluimvee- en konijnenrassen in Vlaanderen, de instandhouding van de genetische hulpbronnen van de Belgische pluimvee- en konijnenrassen en de vaststelling van de lijst van pluimvee- en konijnenrassen waarvan een register wordt bijgehouden.

Tabel 40: Aantal fokkers en dieren van de stamboekwerking Zeldzame Schapenrassen in Vlaanderen in 2004

Ras	Fokkers	Productieve		Lammeren	
		Ooi	Ram	Ooi	Ram
Ardense Voskop	71	1.332	55	353	239
Vlaams Schaap	42	175	29	124	137
Kempens Schaap	15	479	17	131	73
Entre Sambre et Meuse	4	358	6	53	18
Lakens Schaap	14	175	9	52	15
Houtlandschaap	43	291	27	100	84
Mergellandschaap	14	57	6	20	14
Vlaams Kuddeschaap	18	1.211	24	410	36
Totaal	221	4.078	173	1.243	616

Tabel 41: Stamboekgegevens van de vlees- en melkrassen in het jaar 2004

Ras	Productieve geiten/ooien		Ingezette bokken/rammen	Geboorteregistraties	Worpgrootte bij geboorte	Worpgrootte levend
	Aantal	%				
Vleesrassen						
Bleu du Maine	280	5,49	53	509	1,82	1,66
Hampshire Down	172	3,37	38	245	1,42	1,27
Ile de France	7	0,14	-	-	-	-
Suffolk	557	10,92	93	866	1,55	1,39
Texel	4.086	80,09	498	5.972	1,46	1,33
Totaal Vleesrassen	5.102	100,00	682	7.592	-	-
Melkrassen						
Anglo-Nubische geit	112	10,04	57	47		
Belgisch Melkschaap	487	43,64	147	280		
Bonte geit	85	7,62	24	29		
Hertkleurige geit	112	10,04	35	46		
Toggenburger	111	9,95	46	56		
Witte geit	209	18,73	63	77		
Totaal Melkrassen	1.116	100,00	372	535		

- Kleine herkauwers

In de nieuwe erkende vereniging, de vzw *Kleine Herkauwers Vlaanderen*, is alle expertise inzake fokkerij en houderij van kleine herkauwers verzameld die voorheen verspreid aanwezig was in een aantal provinciale en nationale verenigingen. In tabel 41 wordt een overzicht van de stamboekgegevens van de vlees- en melkrassen gegeven voor het jaar 2004.

De vereniging heeft voorlopig haar draai nog niet gevonden. Haar werking wordt nog steeds gehinderd door het gebrek aan onderling vertrouwen tussen de partners en door de vrees voor verlies aan invloed door de vroegere bestuurders van de voormelde verenigingen. Hoe dan ook is een begin gemaakt met professionele werking door de ingebruikname van een centraal informaticasysteem en door de levering aan het Centrum voor Huisdierengenetica en -selectie van de Katholieke Universiteit Leuven van foktechnische gegevens voor de berekening van de vruchtbaarheidsindex bij vleeschapen.

- Paarden en ezels

In deze fokkerijsector worden twee soorten verenigingen erkend. Enerzijds zijn er de fokkersverenigingen voor het bijhouden van het stamboek van een of meer rassen. Anderzijds is er de *Vlaamse*

Confederatie van het Paard die coördinerende opdrachten voor de erkende fokkersverenigingen uitvoert en die de identificatie organiseert van de veulens onder de merrie. In 2006 zal de Confederatie een door NCDP gesubsidieerd softwarepakket voor de identificatie en de registratie van paarden ter beschikking stellen van de erkende fokkersverenigingen.

In 2005 is de regelgeving betreffende de fokkerij van paarden en ezels aangepast aan de Europese regelgeving en aan de noodwendigheden van de fokkersverenigingen en de Vlaamse overheid. De fokkersverenigingen hebben hierdoor meer verantwoordelijkheid gekregen, zoals bij de keuring van de hengsten. De Vlaamse overheid behoudt haar toezichhoudende rol.

De NCDP stelt ook het wettelijke kader vast voor de toepassing van voortplantingstechnieken. Het winnen, opslaan of verhandelen van sperma of embryo's alsook het inplanten van embryo's of het insemineren van merries die toebehoren aan derden mag uitsluitend gebeuren in centra die erkend zijn voor de kunstmatige inseminatie of de embryo-transplantatie. In 2005 zijn 88 van dergelijke centra erkend. In tabel 42 is een overzicht gegeven naar de aard van activiteit. Sommige centra zijn erkend voor meer dan een activiteit.

Tabel 42: Erkende centra voortplantingstechnieken in de paardensector

Aard	Aantal centra
Spermawinning van de intracommunautaire handel	11
Spermawinning uitsluitend voor de nationale handel	69
Kunstmatige inseminatie	87
Embryotransplantatie intracommunautair	2

- **Pluimvee en konijnen**
De vzw *Vlaamse Bedrijfspluimvee- en Konijnenhouders*, beter bekend als de Landsbond, is erkend voor de zoötechnische controles op de gespecialiseerde pluimveebedrijven (broeierijen, selectiebedrijven en vermeerderingsbedrijven) en is belast met het verzamelen van productiegegevens op deze bedrijven. Deze informatie wordt op systematische wijze ter beschikking gesteld van de sector en ze wordt ook aangewend voor gebruik in het Europees marktbeleid.
- **Rundvee**
In 2005 werd een aanvang gemaakt met het herschrijven van de fokkerijreglementering voor rundvee. De bestaande reglementering dateert van 1971. Behalve aanpassingen t.a.v. het Europese handelsverkeer, zullen er ook aanpassingen worden aangebracht om het Vlaamse beleid in deze materie te kaderen.
De Europese reglementering voor rundveefokkerij werd ontworpen over een periode van 10 jaar vanaf 1977. Een aantal thema's zijn momenteel aan herbronning toe. De regelgeving die in 2005 door Europa werd uitgevaardigd, zal in de loop van 2006 worden omgezet in Vlaamse regelgeving.

Voor rundveefokkerij is er in Vlaanderen één vereniging erkend, de vzw *Vlaamse Rundveeteelt Vereniging*. Deze vereniging houdt stamboeken bij voor meerdere melkvee- en vleesveerassen. De meeste van haar leden (80 %) zijn in de eerste plaats melkveehouder. Meer dan 50 % van de Vlaamse melkveehouders is lid van deze vereniging. Voor drie inheemse Vlaamse rassen (Rood ras, Wit-rood ras en Belgisch Witblauw dubbeldoel) voert deze vereniging een fokprogramma uit gericht op het instandhouden van deze rassen.

In Vlaanderen opereren 33 erkende spermaverdeelcentra, waarvan 18 hun zetel hebben in het Vlaamse Gewest en 15 in het Waalse Gewest. Deze centra verdelen, en insemineren eventueel, sperma dat geproduceerd werd in erkende spermacentra wereldwijd.

- **Varkens**
De kernactiviteit van het *Vlaams Varkensstamboek*

is de uitwerking en toepassing van fokprogramma's waardoor de fokkers fokmateriaal van hoogwaardige genetische kwaliteit ter beschikking kunnen stellen. Fokzeugen worden aangeleverd aan bedrijven voor de opbouw van een eigen zeugenstapel. Fokberen vinden een afzet naar zeugenbedrijven met het oog op de productie van vleesvarkens en naar Kunstmatige Inseminatie centra voor de productie op zeugenbedrijven van eigen fokzeugen en van vleesvarkens. In *tabel 43* worden enkele kengetallen gegeven van haar werking.

Rattlerow Seghers, erkend als bedrijf voor de productie van hybride zeugen, is een belangrijke speler op de markt van bevoorrading van fokzeugen aan zeugenbedrijven.

De erkende productie- en verdeelcentra van sperma van beren zijn belangrijke actoren in de verspreiding van genetica. De controle van NCDP betreft in hoofdzaak toezicht op de naleving van de zoötechnische voorwaarden opgelegd aan de Kunstmatige Inseminatie beren. Zo mogen enkel raszuivere fokberen en hybride fokberen voor de bevruchting van zeugen toebehorend aan derden worden aangewend. In Vlaanderen zijn 49 centra voor varkens actief. Zij hebben permanent ongeveer 1.800 beren in gebruik, waarvan 83% tot het Piétrain-ras behoort.

Jaarlijks worden zowat 2,12 miljoen spermadosissen geproduceerd. Op basis van een behoefte van vijf dosissen per zeug en per jaar wordt tussen 70 en 75% van de zeugenstapel geïnsemineerd met sperma afkomstig uit de erkende centra.

4.2.2 Karkasclassificatie

Om de doorzichtigheid van de markt te bevorderen moeten slachthuizen de karkassen van varkens en volwassen runderen indelen volgens een communautair indelingsschema. Voor *rundvee* is deze indeling gebaseerd op de categorie, de beveleedheid (weergegeven door een letter uit de SEUROP-code) en de vetbedekking en wordt visueel gemaakt door erkende classificeerders.

Voor *varkens* wordt de indeling gemaakt op basis van het geraamde aandeel mager vlees (weergegeven door een letter uit de SEUROP-code) door middel

 Tabel 43: Kengetallen van de werking van de vzw Vlaams Varkensstamboek

Activiteit	Aantal
Gemerkte worpen	7.398
Gecontroleerde worpen	12.138
Varkens onderworpen aan bedrijfsprestatietest	5.745

Tabel 44: Overzicht van aantal controles (bezoeken, dieren, classificeerders) in runder- en varkensslachthuizen

	Aantal
Gecontroleerde runderslachthuizen	21
Ingedeelde runderen in 2005	316.063
Controlebezoeken	331
Gecontroleerde runderen	10.439
Gecontroleerde runderen (%)	3,3
Erkende classificeerders	78
Gecontroleerde varkensslachthuizen	23
Controlebezoeken	240
Erkende classificeerders	75

van twee erkende priktoestellen nl. PG200 (Giraldal Choirometer PG 200) en CGM (Capteur Gras Maigre - Sydel). Facultatief wordt ook in bepaalde slachthuizen de conformatie bepaald aan de hand van twee officieel erkende camera's, nl. PIC2000 en VCS2000. Ook hier wordt de indeling gemaakt door erkende classificeerders.

NCDP ziet toe op de naleving van de wetgeving op de karkasclassificatie en laat zich hierin bijstaan door de vzw Interprofessionele Vereniging van het Belgisch Vlees.

Een overzicht van de controles op de karkasclassificatie is weergegeven in tabel 44. De wetenschappelijke ondersteuning van de Vlaamse Overheid in alle materies die met karkasclassificatie te maken hebben en de opleiding en de evaluatie van de classificeerders van geslachte runderen en varkens zijn toevertrouwd aan de Cel Begeleiding Karkasclassificatie van de Universiteit Gent.

In haar beleid gaat de NCDP uit van de volgende krachtlijnen:

- mededeling van de indelingsgegevens aan de leveranciers van de dieren;
- mogelijkheid tot terbeschikkingstelling van indelingsgegevens aan de producenten;
- centraal beheer van alle indelingsgegevens;
- vaststelling van door de sector gebruikte aanbiedingsvormen voor geslachte runderen;
- mededeling van de voor elk rund toegepaste aanbiedingsvorm aan leverancier en producent;
- correcte en volledige etikettering van alle indelingsgegevens.

Van deze krachtlijnen die met de sector overlegd zijn, zullen enkele in 2006 in de regelgeving opgenomen worden.

4.2.3 Biologische productie

De reglementering met betrekking tot de biologische productiemethode is van toepassing op landbouwproducten, levensmiddelen en diervoeders.

Marktdeelnemers die zich wensen te profileren als biologisch kunnen op de etikettering van een product of in de reclame ervoor slechts aanduidingen aanbrengen die verwijzen naar de biologische productiemethode als de wettelijke bepalingen zijn nageleefd.

Naast de gangbare reglementering inzake voedselproductie, moet deze biologische productiemethode voldoen aan een aantal bijkomende eisen inzake milieu, diergezondheid en dierenwelzijn, ...

De dienst NCDP staat in voor de opvolging en uitvoering van Europese wetgeving, ontwikkeling en uitvoering van de Vlaamse regelgeving, erkent en voert het toezicht uit op de organisaties die instaan voor de controle op het naleven van de biologische productienormen.

Binnen deze bevoegdheden streeft de afdeling onder andere de volgende doelstellingen na:

- het behouden en verbeteren van de kwaliteit van de biologische productiemethode;
- het behouden en verbeteren van het vertrouwen van de consument in het biologische landbouwproduct;
- behoud van de onderscheidbaarheid van het biologische product.

In het kader van de eerste doelstelling zijn in 2005 een aantal vernieuwingen gerealiseerd. Door aanpassingen in de wetgeving werd de gecontroleerde keten gesloten. Vanaf half 2005 staat de distributie van voorverpakte producten en ook verkooppunten, die bulkproducten verkopen onder controle. Dit was tot nu toe nog niet het geval.

Omdat het in de biologische productiemethode niet

altijd mogelijk is om grondstoffen in biologische vorm te verkrijgen is het mogelijk om afwijkingen van de normen te verkrijgen. In 2005 nam de dienst initiatieven om het gebruik van gangbaar diervoeder en zaaizaad af te bouwen en het gebruik van biologisch zaaizaad te bevorderen.

In het kader van de derde doelstelling werden in 2005 een aantal casussen behandeld die tot doel hadden de grenzen van het toepassingsgebied van deze regelgeving af te tasten. Hierdoor was het mogelijk het toepassingsgebied beter af te bakenen.

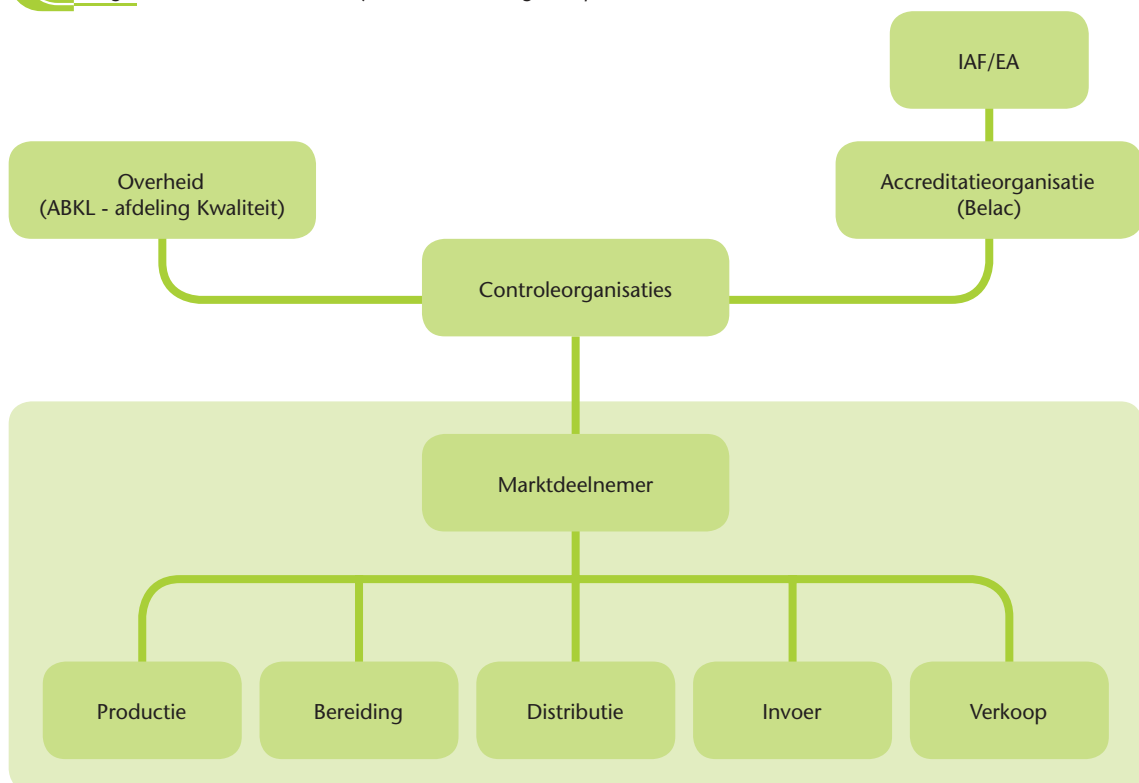
In het kader van de eerste en tweede doelstelling werd in 2005 een procedure van toezicht op de controleorganisaties op punt gezet. Deze procedure bestaat uit een nauwgezette controle op de rapportering en de dossiers van de controleorganisaties en een revisie- en waarnemingscontrole op hun controles. Eveneens werd in dit kader werk gemaakt van uniformisering van de aan de afdeling aangebrachte gegevens. Hierbij werd het mogelijke gebruik van deze gegevens door andere diensten niet uit het oog verloren. Ten slotte werd voor de verwerking van deze gegevens in 2005 een aanzet gegeven om een databank te ontwikkelen.

Figuur 10 geeft een situering van NCDP binnen het kwaliteitssysteem dat de biologische kwaliteit garandeert en geeft een idee van de organisatie van het kwaliteitscontrolesysteem.

In 2005 werd naast het systematische overleg met de sector en de andere gewesten op nationaal niveau gestart met gesprekken betreffende de aanpassing van de reglementering over de biologische productiemethode in het algemeen. Hierbij werden al afspraken gemaakt met de sector. De wijzigingen die voorzien worden moeten mee helpen de geformuleerde doelstellingen te bereiken.

Eind 2005, iets na de start van de gesprekken op nationaal vlak kondigde Europa een grootschalige verandering van de Europese regelgeving aan. De afdeling maakte haar opmerkingen aan Europa al bekend en maakt zich op om gelijktijdig met de wijzigingen op Europees vlak op nationaal vlak de discussie verder te coördineren en zodoende bij te dragen aan de visie van Europa.

Figuur 10: Kwaliteitscontrolesysteem in de biologische productiemethode

Tabel 45: Houderijsystemen, codes en aantal erkende legbedrijven

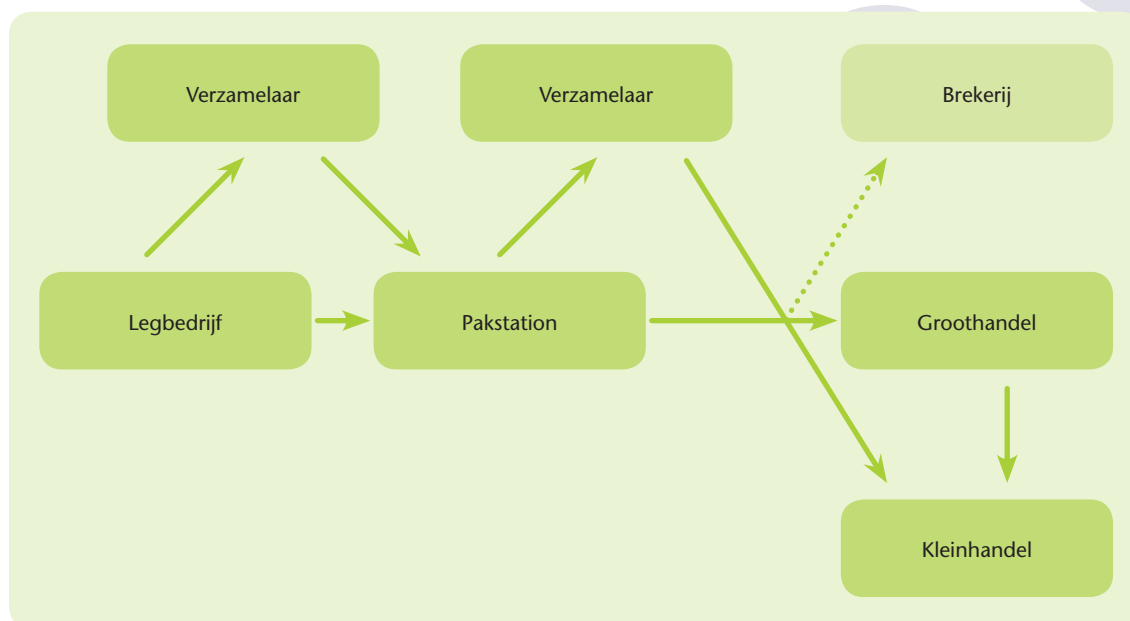
Code	Houderijsysteem	Erkende legbedrijven
0	Bio	18
1	Vrije uitloop	36
2	Scharrel	56
3	Kooi	-

4.2.4 Houderijsystemen leghennen

Alle consumptie-eieren en hun verpakking moeten gestempeld zijn met het registratienummer van het legbedrijf. De code van het houderijsysteem van het legbedrijf maakt deel uit van dit nummer (tabel 45). Als gevolg van de regionalisering zijn de gewesten belast met de erkenning van en controle op de zogenaamde alternatieve of bijzondere houderijsystemen, bio, vrije uitloop en scharrel. De erkenning van en de controle op de biologische productie is echter toevertrouwd aan de twee erkende controleorganisaties. De controle op en de erkenning van de bedrijven met het houderijsysteem kooi gebeurt door de federale overheid.

De controle van NCDP gebeurt op het niveau van de producenten (legbedrijven), verzamelaars, pakstations, de groot- en kleinhandel en eventueel de brekerijen. *Figuur 11* geeft een schematische voorstelling van de eierproductieketen. In 2005 werd de nadruk gelegd op de uitwerking van een procedure voor de erkenning van de legbedrijven met houderijsysteem scharrel en vrije uitloop en voor de controle erop. De focus zal in 2006 gelegd worden op een geïntegreerde controle in de rest van de keten, om te beginnen bij de pakstations.

Figuur 11: Schematische voorstelling van de eierproductieketen

5 Afdeling Voorlichting

5.1 Groepsvoorlichting

5.1.1 Opdrachten

Al in 1993 is besloten dat de afdeling Voorlichting (toen DG6 Onderzoek en Ontwikkeling) zich zal profileren op het vulgariseren van recente informatie uit het landbouwonderzoek naar de verschillende sectoren. Op die manier wordt wetenschappelijke en vaak vrij complexe materie omgezet in verstaanbare en direct bruikbare informatie voor de land- en tuinbouwers. Zo heeft de afdeling bijgedragen tot de sterke ontwikkeling op vlak van techniek en management die de Vlaamse landbouw de laatste jaren kenmerkt.

Op eenzelfde manier worden actuele wet- en regelgeving op een bevattelijke manier verduidelijkt aan de verschillende doelgroepen. Dit heeft zowel betrekking op wetgeving op Vlaams, federaal als Europees niveau en probeert in de mate van het mogelijke steeds te anticiperen op (toekomstige) evoluties.

In de andere richting blijft de afdeling Voorlichting een belangrijke functie behouden als leverancier van praktijkervaring, zowel naar het landbouwonderzoek als naar de overheid en het beleid. Op die manier kan het beleid sneller inspelen op de actuele behoeftes. De medewerkers van de afdeling kunnen bogen op een jarenlange expertise door hun nauw contact met de landbouwers en doordat ze kunnen terugvallen op uitgebreide netwerken. Immers, het organiseren van voorlichtingsactiviteiten is meestal een spel van veel verschillende spelers uit verschillende disciplines, maar

meestal onder coördinatie van de afdeling Voorlichting. Deze samenwerking en het praktijkgevoel zijn de basis voor de antennefunctie die de afdeling inneemt voor het detecteren van de behoeftes van de land- en tuinbouwers.

De prioritaire thema's zijn over alle sectoren heen onderwerpen die niet alleen actueel zijn, maar aansluiten op een langetermijnvisie, namelijk:

- behoud van de rendabiliteit en concurrentiekracht van de bedrijven;
- de bevordering van een duurzame landbouw (dierenwelzijn, milieu,...);
- optimalisatie van de kwaliteit van de producten.

Jaarlijks wordt een actieprogramma opgemaakt met een planning van de belangrijkste activiteiten die in eerste orde voorzien en gepland zijn. Dit actieprogramma is gevoelig voor de vragen van de sectoren, maar moet eveneens afgestemd zijn op de beleidsprioriteiten en wordt voorgelegd aan de beleidsverantwoordelijken.

De voorlichtingsactiviteiten worden, afhankelijk van het thema, de sector en het seizoen georganiseerd onder de vorm van:

- studiedagen en voordrachten;
- sensibiliseringsacties;
- publicaties;
- demonstratieproeven.

Een overzicht van het aantal activiteiten is weergegeven in *tabel 46*.

Tabel 46: Aantal activiteiten volgens sector

	Studiedag	Deelnemers studiedag	Voordracht	Deelnemers voordracht	Artikel	Brochure	Demonstratieproef	Proefveldgids	Praktijkcentrum	GMO
Melkvee	17(1)	1122	3	240	5	2	-	-	-	-
Vleesvee	8	570	1	35	5	-	2	-	-	-
Varkens, paarden en kleinvee	13 (2)	1100	32	1482	1	-	-	-	-	-
Dierenwelzijn en stallenbouw	11 (3)	815	7	1220	9	-	-	-	-	-
Voedergewassen	16 (4)	1185	45	2600	41	-	10	1	1	
Fruit	5	394	16	712	43	-	17	-	3	4
Groenten	3	149	-	-	-	1	-	-	7	4
Granen, eivit- en oliehoudende gewassen en bio	-	-	10	1145		1	7	3	2	-
Industriële gewassen	18	2086	30	1598	20		15	4	2	-
Sierteelt, boomkwekerij en gewasbescherming	6	520	39	1445	42	-	33	3	-	-
Voeding en kansen voor landbouw (Omega3-vetzuren)	1	180	-	-	-	-	-	-	2	-

(1): 4 rond 'Dierenwelzijn en stallenbouw' en 3 rond 'Beweiding' met respectievelijk 135 en 172 deelnemers

(2): 7 rond 'Dierenwelzijn en stallenbouw' met 680 deelnemers

(3): in samenwerking met andere sectoren

(4): 3 in samenwerking met 'Melkvee'

5.1.2 Voorlichtingskanalen

De belangrijkste kanalen voor het invullen van de missie worden hierna beschreven aan de hand van een greep uit de georganiseerde activiteiten.

Studiedagen en voordrachten

De studiedagen organiseert de afdeling zelf of in samenwerking met derden en dit voor alle geledingen van de beroepssector. Naast de technische inbreng, wordt vooral logistieke ondersteuning geleverd. Door de samenwerking met derden wordt expertise samengebracht en een breder draagvlak gecreëerd. Naast kennisoverdracht bieden studiedagen eveneens een forum voor uitwisseling van ervaringen tussen de aanwezige factoren en dragen daarmee bij tot een grotere netwerking. Gezien de grote vraag van de sectoren naar onafhankelijke en doelgroepgerichte informatie wordt veel aandacht besteed aan de objectiviteit en de expertise van de partners. Afhankelijk van de onderwerpen en de behoefte wordt soms gestreefd naar een ruime verspreiding over Vlaanderen, maar even vaak wordt geconcentreerd op bepaalde regio's. De deskundigheid, die op technisch en administratief vlak is opgebouwd, vormt de basis voor het geven van

voordrachten (op uitnodiging van derden) door de medewerkers van de afdeling. De samenwerking met derden vergroot hier terug de efficiëntie en er kan geconcentreerd worden op inhoud en boodschap.

Sensibiliseringsacties

Sensibiliseringsacties worden meestal opgezet rond actuele thema's of nieuwe en complexe wetgevingen, die snel moeten doordringen tot de sector (vb. GGO's, biobrandstoffen, MTR, dierenwelzijn, mestactieplan, cadmium ...). Op die manier dragen ze bij tot het behalen van beleidsdoelstellingen. De actie kan meerdere vormen aannemen. Het belangrijkste is dat de beroepssector snel en degelijk bereikt wordt. Zo is bijvoorbeeld het succes van de geïntegreerde en milieubewuste fruitteelt en het verminderde gebruik van bestrijdingsmiddelen in de fruitteelt voor een groot deel te danken aan de vele voorlichtingsacties rond deze thema's.

Publicaties

De afdeling staat zelf in voor het opmaken van neutrale, vulgariserende en beschrijvende brochures of kan in bepaalde gevallen haar medewerking verlenen aan derden. Voor de brochures opgemaakt in eigen

beheer staat de afdeling in zowel voor de inhoud als voor de logistiek. Deze brochures kunnen gratis aangevraagd of gedownload worden van de website www.vlaanderen.be/landbouw (Rubriek: Publicaties). Van de 53 beschikbare brochures zijn er in 2004 8.412 verstuurd. In 2005 zijn er 13.386 opgevraagd. Het aantal downloads kan nog niet geregistreerd worden. Deze brochures zijn niet de enige informatiedragers, maar passen in een ruimere communicatie naar de land- en tuinbouwers. De afdeling schrijft ook artikels in vakbladen en voor individuele studiedagen of rondleidingen worden de teksten van de sprekers vaak gebundeld in een praktische folder, proefveldgids of brochure.

Demonstratieproeven

De afdeling organiseert demonstratieproeven op toonaangevende pilootbedrijven waarbij nieuwe technieken of maatregelen op bedrijfsvlak gedemonstreerd worden. Deze proeven vormen een aanvulling op de proeven van de erkende praktijkcentra. Een uitzondering zijn de demonstratieproeven op veeteeltbedrijven. Door het ontbreken van erkende praktijkcentra in de dierlijke productie zijn deze proeven een belangrijke bron van informatie en een basis voor verdere voorlichtingsactiviteiten.

5.2 Sturing van het onderzoek

Door haar nauw contact met de verschillende land- en tuinbouwsectoren en de expertise op praktijkniveau, heeft de afdeling de opdracht om de noden uit de sector te vertalen naar onderzoekinstellingen. De afdeling baseert haar insteek bij de advisering en opvolging van onderzoeksprojecten op de relevantie ervan voor de bedrijven. Op die manier worden projecten van het Centrum voor Landbouwkundig Onderzoek (CLO), IWT-projecten en demonstratieprojecten op systematische manier beoordeeld op hun beleidsrelevantie en hun belang voor de betrokken sectoren. Bij de concrete uitwerking worden de projecten ook opgevolgd om een goede uitwerkingsfase te garanderen. Hierbij wordt een goede samenwerking met de afdelingen Monitoring en Studie en Duurzame Landbouw onderhouden.

5.3 Adviseren van het beleid

Steunend op de verworven expertise verleent de afdeling de nodige adviezen naar de beleidsverantwoordelijken. Door de opgebouwde expertise en contac-

ten met de praktijk biedt de afdeling een aanvulling op de diensten van de afdeling Monitoring en Studie en de afdeling Landbouw- en Visserijbeleid voor het vinden van antwoorden op complexe beleidsvragen. Op die manier kan de haalbaarheid van overheidsmaatregelen getoetst worden aan de mogelijkheden van de praktijk.

5.4 Opvolgen van de erkende praktijkcentra

De Vlaamse Regering heeft het belang van de praktijkcentra benadrukt met het goedkeuren (14 mei 2004) van een besluit betreffende de toekenning van subsidies aan 17 praktijkcentra. Dit besluit heeft tot doel de werking van de praktijkcentra te optimaliseren en de financiering te verbeteren.

Door het toekennen van een hogere basisfinanciering wil het besluit tegemoetkomen aan het probleem van de versnipperde subsidiëring. Vanaf 2005 kunnen de praktijkcentra rekenen op een vaste, jaarlijks weerkerende werkingssubsidie. De hoogte daarvan is onder meer gelinkt aan de productiewaarde van de sector. Een belangrijke voorwaarde is dat de sector vanaf 2006 voor elke euro van de Vlaamse Gemeenschap zelf 0,75 euro bijdraagt. Het jaar 2005 wordt nog beschouwd als een overgangsjaar.

Als tegenprestatie voor de subsidie moeten de praktijkcentra op basis van hun missie en opdrachten specifieke activiteiten ontplooiën in een welbepaalde sector van de land- en tuinbouw. De resultaten van deze onderzoeksactiviteiten moeten op elk moment voor elke landbouwer raadpleegbaar zijn ('open kennisstelsel').

Er zijn 7 coördinatiecomités, één per sector, opgericht met de bedoeling de onderzoek- en voorlichtingsactiviteiten van de deelnemende praktijkcentra op elkaar af te stemmen.

In een eerste fase stellen de centra vijfjarenplannen op. Daarin leggen ze hun onderzoeksintenties voor de komende vijf jaar voor. In een tweede fase worden de jaarplannen opgesteld. Daarin worden de concrete onderzoeksprogramma's beschreven. Binnen de coördinatiecomités worden die vijfjarenplannen en jaarplannen besproken.

De opvolging van de subsidiëring en de werking van de erkende praktijkcentra met de bijhorende coördinatiecentra vormt een omvangrijke taak voor de afdeling. Enerzijds moet er op toegekeken worden

dat de voorgelegde vijfjarenplannen en jaarplannen afgestemd zijn op de beleidspolitiek. De bevoegde ambtenaar van de afdeling heeft als waarnemer in de raden van bestuur en de algemene vergadering en als lid van de technische comités toegang tot de documenten. Dit garandeert dat de programma's beantwoorden aan de beleidsprioriteiten voor het aandeel dat de afdeling ondersteunt.

Anderzijds moet een administratieve controle de verantwoording van de werkingssubsidie waarborgen. Daarbij wordt erop toe gezien dat de vereiste sectorbijdrage op tijd ingezameld wordt en dat het principe van 'open kennissysteem' gerespecteerd wordt en dus de resultaten openstaan voor de gehele sector.

Bovendien is de afdeling als secretaris van de verschillende coördinatiecomités een stimulator voor de afstemming van de onderzoek- en voorlichtingsactiviteiten en voor een goede samenwerking tussen de praktijkcentra.

Tegen midden 2006 zal onderzocht worden hoe de samenwerking via een forum van verschillende actoren, actief op het vlak van landbouwonderzoek en -voorlichting, het best wordt georganiseerd en wat de mogelijkheden zijn voor het oprichten van praktijkcentra in de dierlijke productie.

5.5 Gemeenschappelijke Marktordening

De afdeling is betrokken bij de coördinatie en beoordeling van de operationele programma's van de telersverenigingen in de uitvoering van de Gemeenschappelijke Marktordening (GMO) Groenten en Fruit (Europese verordening 2200/96). De realisatie van de GMO vraagt heel wat administratief toezicht. De afdeling is betrokken bij vijf van de zeven clusters en brengt advies uit over de uitvoering van:

- programmering van de productie;
- integraal keten- en kwaliteitsbeheer;
- onderzoek;
- telersbegeleiding;
- milieuvriendelijke teelten en technieken.

De afdeling adviseert over en verricht de inhoudelijke controle van de acties in de operationele programma's. Bij deze controle moet nagegaan worden of de acties compatibel zijn met de richtsnoeren en of de uitgaven in verhouding staan tot de realisatie. Op die manier wordt een grotere samenwerking gestimuleerd en is een hoge kwaliteit, een sterke concurrentiepositie en een milieuvriendelijke productie gegarandeerd.

5.6 Vertegenwoordiging in commissies en werkgroepen

De afdeling vertegenwoordigt op basis van haar expertise de Vlaamse Gemeenschap in officiële Vlaamse, federale en Europese instellingen zoals International Society for Horticultural Science, Internationale Organisatie voor Biologische Bestrijding, European Association on Animal Production, de Commissie gewasbeschermingsmiddelen, de EU werkgroep Genetic resources etc. . .

Daarnaast is ze betrokken in verschillende werk- en projectgroepen zoals die voor ggo en co-existentie, projectgroepen dierenwelzijn, genetische diversiteit en biologische landbouw, Administratief team VLM, . . .

Daarnaast voert de afdeling allerlei ondersteunende taken uit die bijdragen tot een goede verstandhouding en afstemming tussen verschillende bestuursniveaus zoals:

- begeleiding van tentoonstellingen zoals Agribex, Agriflanders, Floraliën, Werktuigendagen;
- adviezen geven rond pachtwet en zetelen in pacht-prijzencommissie;
- vertegenwoordiging beleidsdomein binnen landbouwkamers en -comices;
- steun bij begeleidende maatregelen voor de boekhoudkantoren met betrekking tot de milieumodule.

5.7 Oogst- en productiewaarderameningen

De afdeling vertolkt een sleutelrol bij de productiewaarderameningen in de sectoren Groenten en Fruit en leidt en stuurt de betrokken ambtenaren in deze oefening. Deze cijfers worden in eerste instantie opgemaakt voor het Nationaal Instituut voor de Statistiek en voor Eurostat. Daarnaast vormen deze gegevens een perfecte insteek voor beleidsopties.

5.8 Waarnemings- en waarschuwingssystemen

De afdeling ondersteunt de verschillende waarnemings- en waarschuwingssystemen die in de belangrijkste teelten zijn opgezet met het oog op een reductie van gewasbeschermingsmiddelen, met tevens aandacht voor de oogstzekerheid. De afdeling beoogt in eerste instantie het uitbreiden van een netwerk inzake de waarnemingen, dat nuttig kan zijn over de teelten heen. Daarnaast wordt de instandhouding en het onderhoud van het netwerk ondersteund.

5.9 Opmerkelijk in 2005

Een belangrijke opdracht voor de afdeling is voeling te houden bij wat leeft in de praktijk en deze verzuchtingen, trends en evoluties te vertalen naar zowel het onderzoek en het beleid. Per sector worden hieronder de meest markante trends voor 2005 weergegeven.

5.9.1 Rundveehouderij en voedergewassen

In 2005 werd de reglementering met betrekking tot overdracht van melkquota sterk versoepeld. Ondanks eerder aangekondigde dalende prijzen, bleef de melkprijs op een behoorlijk niveau. Toch komt de rendabiliteit, die in 2005 dus redelijk goed was, stilaan onder druk. Er worden stijgende prijzen voor fokmateriaal genoteerd en ook de energieprijzen lopen sterk op. Het melkquotum blijft duur en het uitbreiden van een quotum gaat gepaard met steeds hogere kosten. Daardoor stopten veel bedrijven in 2005 en alles wijst erop dat die daling zich ook in de volgende jaren zal doorzetten.

Voor de vleesveehouderij zijn voornamelijk het in voege treden van de MTR met de loskoppeling van de slachtpremies 'volwassen runderen' en de premies 'mannelijke runderen' belangrijk geweest. De prijzen zijn op een aanvaardbaar niveau gebleven. Er waren aanvankelijk moeilijkheden met de implementatie van de wetgeving over de verplichte bekendmaking van slachtgegevens door veehandelaars en slachthuizen aan de veehouders. Eind 2005 is uiteindelijk toch een akkoord met de verschillende actoren uit de sector bereikt.

Inzake voedergewassen valt het op dat rundveehouders steeds bewuster te werk gaan bij het gebruik en het toedienen van mengmest op akker- en weiland. De periodieke verspreiding van resultaten van het Mestactieplan-meetpuntennet heeft hier zeker toe bijgedragen.

Door het instellen van een subsidiëring voor de productie van bedrijfseigen eiwitgewassen is er, vooral op gespecialiseerde melkveebedrijven, veel belangstelling voor de teelt van gras-klaver. Samen met de introductie van granen als krachtvoederteelt is dit een eerste stap naar het doorbreken van de maïs-monocultuur.

5.9.2 Varkens, paarden en kleinvee

Aviaire influenza drukt sinds november sterk de toelichting al matige prijzen van vleeskuikens. Een uitbraak van vogelgriep in België zou naar verwachting de prijzen nog meer drukken.

De pluimvee- en varkenssector mogen vanaf 1 januari 2006 geen antimicrobiële groeibevorderaars meer

gebruiken. Het is bang afwachten naar de gevolgen ervan voor de productiviteit en de gezondheidsstatus van de Vlaamse varkens- en pluimveehouderij. Voorbereidingen zijn nodig om vanaf 1 juli 2006 alle paarden te voorzien van een chip ter identificatie. Eind 2005 was hierover nog heel wat onduidelijkheid.

5.9.3 Dierenwelzijn en stallenbouw

De omzetting van de Europese Richtlijn 1999/74/EG tot vaststelling van de minimumnormen voor de bescherming van legkippen, was op 17 oktober 2005 een feit. Dit koninklijk besluit verwijst naar lopend onderzoek dat bepalend zal zijn voor de toekomst van de zogenaamde verrijkte kooi als alternatief voor de klassieke batterijen, naast grond- en voliërsystemen. Helaas werd zowat tegelijkertijd met de publicatie de dreiging van de vogelgriep steeds groter.

De Europese Commissie was intussen gedurende het Britse voorzitterschap druk bezig met een ontwerp-richtlijn tot vaststelling van de minimumvoorschriften voor de bescherming van vleeskuikens. Eind 2005 waren de besprekingen echter nog niet afgerond.

Onder andere naar aanleiding van de eind 2004 gepubliceerde 'Lijst van stalsystemen voor ammoniakemissiereductie' werd in 2005 in grote mate geïnvesteerd in nieuwe stalgebouwen voor varkens. De sector maakte hiermee een inhaalbeweging na een periode waarin de op til staande wetgevingen rond dierenwelzijn en ammoniakemissiereductie voor onzekerheden en daardoor voor investeringsuitstel zorgden. Bij VLM werden in de loop van 2005 al een aantal dossiers ingediend teneinde de lijst te verfijnen of aan te vullen.

In opdracht van de Vlaamse Regering werd in 2005 door VITO een BBT-studie (Beste Beschikbare Technieken) voor de veeteeltsector opgesteld. Deze zal resulteren in een aantal aanpassingen van de VLAREM-regelgeving en dus het vergunningenbeleid mee bepalen.

5.9.4 Fruit

De invoering van maatregelen ter beperking van drift van gewasbeschermingsmiddelen ter voorkoming van verontreiniging van oppervlaktewater heeft op de fruitbedrijven aanleiding gegeven tot heel wat bijkomende onrust en extra investeringen. De voorlichtingsactiviteiten werden in 2005 afgestemd op deze nieuwe problematiek.

De wereldcrisis in de appelteelt laat zich ook op Vlaams niveau verder voelen. Dit geeft aanleiding tot het vervangen van vooral Jonagold en zijn mutanten

door Conference. Ondanks de grote perenproductie houdt de prijs aan de fruitteler stand. Dit is het gevolg van een sterk toegenomen export van de mindere kwaliteitsperen (Conference) naar Rusland. Door het importverbod in Rusland van Nederlandse peren als gevolg van fytosanitaire problemen, was er een extra markt voor de Belgische Conference.

De nieuwe appelrassen vinden maar moeilijk hun weg in Vlaanderen. De fruittelers zijn niet overtuigd van de clubrassen zoals Greenstar en Kanzi. De minder goede kwaliteit (te dik) van Greenstar met een slechte prijsvorming heeft het wantrouwen in de clubrassen nog doen toenemen. De 'vrije' rassen zoals Pinova hebben het nadeel dat ze niet altijd voldoende commercieel ondersteund worden om tot een goede prijsvorming te komen. In de buurlanden Duitsland en Nederland is de teler wel bereid om de clubrassen (Inova en Better3fruit) aan te planten. De uitbreiding van vooral Rubens, Junami en Kanzi wordt vooral daar vastgesteld. Dit baart toch wel zorgen naar de toekomst op het gebied van voldoende snelle innovatie van het Vlaamse appelareaal.

Op het gebied van de gewasbescherming is het probleem van de perenbladvlo nog steeds levendig. Door het wegvallen van efficiënte bestrijdingsmiddelen vallen er gaten in het spuitschema. Eén van de grote problemen op korte termijn is de opkomst van de wollige bloedluis. Ook de bestrijding van woelrat-ten en -muizen wordt een steeds groter probleem. Voor houtig kleinfruit werden een aantal bijkomende middelen erkend en wordt er vooral via het vroegere federale grondstoffenfonds geprobeerd om de leemten verder op te vullen.

In 2005 zijn er een paar glasgroentebedrijven overgestapt op de teelt van houtig kleinfruit. Doordat de verse markt van houtig kleinfruit onmiddellijk verzadigd is, vertaalt zich dit bijna rechtstreeks in een lagere prijsvorming. Desondanks bleef deze teelt toch nog zeer rendabel.

De aardbeien kenden een zeer wisselvallige prijsvorming. Alleen de klassieke vollegrondsteelt van Elsanta deed het uitstekend. Zowel de verlate teelt als de doordragers waren als gevolg van het slechte weer een fiasco. In november was er pas een herstel van de markt met een gunstige prijsvorming. De nieuwe Vlaamse variëteit Isaura deed het in 2005 veel minder goed dan in 2004. De volle productie kwam op gang tijdens de hittegolf van juni wat de kwaliteit zeer sterk benadeelde.

5.9.5 Groenten

De groentetelers met kassen zullen zich 2005 vooral herinneren als het jaar waarin de energieprijzen heel sterk opliepen. De aanpak van die kostenpost zal voor velen de dringendste uitdaging zijn.

De gewasbeschermingsproblematiek is een tweede uitdaging voor de groentetelers. Het verbod van het gebruik van middelen, bijvoorbeeld methylbromide, waarvoor niet onmiddellijk alternatieven voorhanden zijn, verontrust de telers. In kleine teelten stelt zich het probleem dat straks geen middelen meer voorradig zijn. Meer en snellere erkenningen van gewasbeschermingsmiddelen dringen zich op. Een aantal ziektes zoals nerfrot in sla en Verticillium in bloemkool, kennen in Vlaanderen uitbreiding en kunnen met de momenteel ter beschikking zijnde middelen niet opgelost worden. Verder onderzoek is hier noodzakelijk.

Waar de groenteprijzen in 2004 in een diep dal zaten, haalden ze in 2005 een behoorlijk niveau. Uitzondering was paprika dat over de hele lijn slecht scoorde en waarvan de marktprijs onder de kostprijs lag. Door de vorst in het zuiden was begin 2005 de vraag naar Belgische verse groenten groot, met een goede prijsvorming als gevolg. De prijzen in het najaar waren echter slecht. Het prachtige najaarsweer zorgde voor een hoge en vervroegde productie met een overaanbod tot gevolg.

5.9.6 Granen, eiwit- en oliehoudende gewassen

De graanprijzen hebben in 2005 een historisch laag peil bereikt. Voor het tweede jaar op rij zijn de prijzen voor wintergerst beter dan voor tarwe, zelfs voor baktarwe. Vandaar dat de sector gekenmerkt wordt door een groeiende interesse voor wintergerst en alternatieve graansoorten zoals spelt.

Steeds meer landbouwers beginnen de mogelijkheden van biobrandstoffen te zien en de teelt en verwerking van koolzaad als alternatieve bron van inkomsten wint aan belangstelling.

5.9.7 Industriële gewassen

De teelt van aardappelen had in 2005 te lijden onder wisselende weersomstandigheden. Vooreerst liep het planten regelmatig vertraging op en werd er geplant van einde maart tot einde mei. Als gevolg van de hitte in de tweede helft van juni werd een zeer vroege doorwas geïnduceerd, vooral bij het ras Bintje. Vanaf einde juli veroorzaakten zeer zware onweren een nooit geziene ziektedruk van aardappelplaag. Mede door de sterk toegenomen agressiviteit van de ziekte lag het aantal behandelingen volgens de waarschuwingen gevoelig hoger. De kwaliteit van de aardappelen

was ondermaats en het percentage uitval hoog. Mede door bewaarproblemen ontstond er schaarste op de markt.

Er wordt een stijging van het areaal vroege aardappelen met 10% verwacht en ook het areaal bewaaraardappelen zal wellicht uitbreiden.

Suikerbieten hebben dit jaar hoge opbrengsten geleverd. Op het technisch vlak is er, dank zij nieuwe rassen, nog een flinke stijging van de suikerproductie per hectare te verwachten in de komende vijf jaar. Sommige onkruiden hebben een nieuwe vorm van resistentie ontwikkeld tegen bepaalde herbiciden in de bieten. Een efficiënte bestrijding komt hierdoor in het gedrang zodat deze onkruiden van jaar tot jaar uitbreiding nemen.

De vooropgestelde Europese suikerhervorming met prijsdalingen zullen slechts gedeeltelijk gecompenseerd worden door nieuwe toeslagrechten. Het inkomen per hectare zal ook na verrekening van de inkomenscompensatie sterk afnemen. Er wordt een daling van het areaal met 20% verwacht.

Ook inzake het voortbestaan van de teelt van inuline-chorei is er ongerustheid ontstaan nadat de industrie voor volgend jaar een halvering van het areaal had aangekondigd. Een nieuwe productie-eenheid werd opgebouwd in Chili. Enkele grote knelpunten zoals onkruidbestrijding en rooiverliezen zijn al voor een belangrijk deel weggewerkt.

5.9.8 Sierteelt en boomkwekerij

De fusie van de diverse proeftuinen en de Bedrijfsvoorlichtingsdienst Oost-Vlaanderen tot één vzw Proefcentrum voor de Sierteelt heeft positieve gevolgen gehad voor de samenwerking en de efficiëntie in het sierteeltonderzoek. Er is ook een verjonging doorgevoerd in de Raad van Bestuur en de Technische Comités.

Er is in 2005 een toenemend belang van de grootdistributie merkbaar in de afzet van potplanten.

Daarvoor komen Vlaamse producten met hun lage volumes en gebrek aan continuïteit vaak niet in aanmerking. Hierdoor komen bepaalde segmenten van de Vlaamse sierteelt onder druk.

Het waarneming- en waarschuwingssysteem blijft efficiënt werken, wat zich vertaalt in een stijgend aantal betalende leden. Het eerste nationaal reductieplan voor gewasbeschermingsmiddelen en biociden is verschenen (BS van 10 maart 2005).

6 Algemene Administratieve Diensten

6.1 Juridische dienst

De Juridische dienst heeft in 2005 overeenkomstig zijn opdrachten bijgedragen tot:

- de regelgeving inzake landbouw en visserij;
- het geschillenbeheer van het Vlaamse Gewest inzake landbouw en visserij;
- de adviesverlening inzake de toepassing van de regelgeving.

Zowel voor regelgeving als voor geschillenbeheer is het takenpakket en het werkvolume in 2005 duidelijk toegenomen.

6.1.1 Regelgeving

Betreffende de regelgeving kunnen onder meer vermeld worden de opvolging van het ontwerpdecreet betreffende de oprichting en de werking van het Fonds voor Landbouw en Visserij, van de wijzigingen in het visserijbeleid, van allerlei steun- of kwaliteitsbesluiten. Bijzondere aandacht werd besteed aan de uitvoering van Beter Bestuurlijk Beleid en aan de uitvoering van de pachtwetgeving (zie verder 'In het oog springende realisaties').

6.1.2 Geschillenbeheer

Betreffende het geschillenbeheer werden in 2005 onder meer een groot aantal dossiers geopend of voortgezet met betrekking tot de terugvordering van gewestelijke of Europese steun. Ook met betrekking tot de extraheffing in de zuivelsector werden een aantal dossiers geopend of voortgezet. Er loopt een geschil tegen de Europese Commissie voor het Gerecht van eerste aanleg te Luxemburg betreffende de akkerbouwsteun van de jaren 1999 tot 2001. Ook de bevoegdheid betreffende dioxinevergoedingen is in heel wat geschillen aan de orde. De eerste arresten van de Raad van State, afdeling administratie, verleend in procedures, ontstaan na de regionalisering van het landbouwbeleid bij de bijzondere wet van 13 juli 2001, waren gunstig voor de Vlaamse overheid. Anderzijds werden ook nog arresten verleend door de Raad van State in procedures, ontstaan voor deze regionalisering. Als voorbeeld kunnen hier worden vermeld de arresten over de regelgeving op het gebied van de economische band in de visserij. Tenslotte werd de eerste procedure voor de Raad van State opgestart door een slachthuis met betrekking tot het opleggen van een administratieve geldboete door de Vlaamse landbouwadministratie in het kader van het kwaliteitsbeleid.

6.1.3 Adviesverlening

Betreffende de adviesverlening werd de Juridische dienst onder meer geconsulteerd inzake problemen bij de pachtwetgeving, de bedrijfstoelageregeling, de productie en handel in biologische landbouwproducten, allerlei steunregelingen, collectieve schuldenregelingen en faillissementen, klachtenmanagement, openbaarheid van bestuur, e-loket, verjaring, rechtshandhaving. De Juridische dienst nam deel aan allerlei werkgroepen en vergaderingen betreffende de toepassing van het landbouw- en visserijbeleid. In 2005 werd tenslotte ook een grondige studie gemaakt over het opstellen van processen-verbaal door controlediensten van het beleidsdomein.

6.1.4 In het oog springende realisaties

Beter Bestuurlijk Beleid

De Juridische dienst heeft in het jaar 2005 een belangrijke bijdrage geleverd aan de regelgeving in het kader van het Beter Bestuurlijk Beleid. In uitvoering van het regeerakkoord van juli 1999 werden al een aantal belangrijke generieke maatregelen genomen zoals het kaderdecreet Bestuurlijk Beleid van 18 juli 2003 en de besluiten van de Vlaamse Regering van 10 oktober 2003 tot regeling van de delegatie van beslissingsbevoegdheden aan de hoofden van de departementen van de Vlaamse ministeries en aan de hoofden van de intern verzelfstandigde agentschappen van de Vlaamse overheid.

Er werden ook al een aantal belangrijke maatregelen genomen met betrekking tot het beleidsdomein Landbouw en Visserij zoals het decreet van 7 mei 2004 tot oprichtingen van een privaatrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap 'Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing' en het besluit van de Vlaamse Regering van 2 april 2004 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap zonder rechtspersoonlijkheid agentschap voor Landbouw en Visserij (ALV). In uitvoering van het regeerakkoord van juli 2004 werd dit beleid verder gezet in 2005, onder meer door het besluit van de Vlaamse Regering van 9 december 2005 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap zonder rechtspersoonlijkheid Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO) en door de artikelen 35 tot 44 van het decreet van 23 december 2005 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2006.

Het agentschap voor Landbouw en Visserij zal instaan voor de uitvoering van het landbouwbeleid, met inbegrip van het beheer van het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds.

Het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek zal de werking voortzetten van het Centrum voor

Landbouweconomie en van het Centrum voor Landbouwkundig Onderzoek. Bij deze wetenschappelijke instelling wordt een Eigen Vermogen met rechts-persoonlijkheid ingesteld. In hetzelfde kader keurde de Vlaamse Regering in 2005 het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering goed tot aanpassing van de sectorale regelgeving inzake het landbouw- en visserijbeleid aan de herstructurering van de Vlaamse administratie. Intussen werkt de Juridische dienst verder onder meer aan het voorontwerp van ministerieel besluit tot aanpassing van de sectorale regelgeving inzake het landbouw- en visserijbeleid aan de herstructurering van de Vlaamse administratie en aan het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering betreffende de operationalisering van het beleidsdomein Landbouw en Visserij.

Pachtwetgeving

Betreffende deze wetgeving werd in 2004 tussen de federale overheid en de Gewesten een consensus bereikt die werd vastgelegd in een ontwerp van samenwerkingsakkoord. Overeenkomstig dat ontwerp van samenwerkingsakkoord dienden de Gewesten onder meer het nodige te doen voor het organiseren van de driejaarlijkse herziening van de pachtprizen-coëfficiënten. Deze nieuwe pachtprizen-coëfficiënten zijn door de Juridische dienst bekend gemaakt in het Belgisch Staatsblad van 15 december 2004, zodat er geen rechtsvacuüm is ontstaan in het Vlaamse Gewest met betrekking tot de wetgeving inzake pachtprizenbeperking. Deze problematiek belangt in beginsel alle Vlaamse landbouwbedrijven aan, omdat het eigendomsrecht van het onroerend goed gebruikt in de landbouw zeer verspreid is. Na de bekendmaking van de nieuwe pachtprizen-coëfficiënten, dienden de Gewesten het nodige te doen voor de vijfjaarlijkse herziening van de maximale oppervlakten bedoeld in artikel 12.7 van de pachtwetgeving. Ook in deze problematiek heeft de pachtwetgeving een aanzienlijke verantwoordelijkheid gegeven aan de sector zelf. De nieuwe maximale oppervlakten moeten worden vastgesteld 'op voorstel van de bevoegde provinciale landbouwkamer en op eensluitend advies van de Nationale Landbouwwraad'. Na de voorbereiding van de dossiers door de Juridische dienst, werden alle voorstellen door de provinciale landbouwkamers ingediend in de loop van 2005. In september 2005 werd een volledig dossier voorgelegd aan het advies van de Nationale Landbouwwraad. Zodra dat advies is gegeven, zal het nodige worden gedaan voor het tot stand brengen van een besluit van de Vlaamse Regering met de nieuwe maximale oppervlakten bedoeld in artikel 12.7. Intussen werkt de Juridische dienst aan

voorstellen tot uitbreiding van het juridische instrumentarium dat de bedrijfsopvolging in de landbouw kan versoepelen en kan bijdragen tot een verbetering van de relaties tussen verpachters en pachters.

6.2 Personeel en Ontwikkeling

Binnen Landbouw en Visserij werd beslist dat, net zoals oog voor klantgerichtheid en administratieve vereenvoudiging, integriteit een natuurlijke cultuur moet worden binnen Landbouw en Visserij. Het algemene principe is dat ambtenaren geen giften, beloningen of enig voordeel mogen suggereren, vragen, eisen of aannemen. Het is duidelijk dat tegenover geschenken geen wederdienst mag staan. Bij het beoordelen of een geschenk aanvaardbaar is primeert alvast het gezond verstand! De ambtenaren worden bewust gemaakt op deze beslissingsruimte die ze hebben in de uitoefening van hun ambt; binnen Landbouw en Visserij wordt gewerkt om hier een open en veilig klimaat te creëren waar de zaken bespreekbaar worden gemaakt.

6.3 Boekhouding en Begroting

De dienst Boekhouding en Begroting (B&B) staat in voor de opmaak en de uitvoering van de begroting.

6.3.1 Opmaak van de begroting

De begroting is een jaarlijkse raming van de vermoedelijke ontvangsten en uitgaven van een toekomstig jaar. Het is voornamelijk via de uitgavenbegroting dat de Vlaamse minister van Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid keuzes maakt m.b.t. het te voeren beleid.

De begroting van de beleidskredieten (*tabel 47*) is opgesplitst in drie programma's 54.1, 54.8 en 54.9. Deze programma's bevatten respectievelijk de kredieten voor de administratie Land- en Tuinbouw, voor de Wetenschappelijke instellingen CLO en CLE en voor de administratie Beheer en Kwaliteit Landbouwproductie.

Naast deze beleidskredieten worden er nog apparaatskredieten in een horizontaal bestaansmiddelenprogramma voorzien met als doel de personeelsuitgaven en de algemene werking van het departement te verzekeren.

Tabel 47: Definitieve begroting 2005 (in duizend euro)

Programma's	Vastleggingskrediet (in duizend euro)	Ordonnanceringskrediet (in duizend euro)	Machtigingen (in duizend euro)
54.1 Landbouw, tuinbouw en plattelandsbeleid	69.930	69.675	53.262
54.8 Dotatie aan Wetenschappelijke instellingen CLO en CLE	3.159	3.159	0
54.9 Beheer en Kwaliteit van de Landbouwproductie en Voorlichting	12.860	12.672	0
Totalen	85.949	85.506	53.262

6.3.2. Uitvoering van de begroting

Door middel van de begroting stelt het parlement jaarlijks kredieten ter beschikking van de uitvoerende macht om de uitgaven mogelijk te maken. De uitgavencyclus bestaat uit vier fasen:

- de vastlegging, noodzakelijk om, wanneer een nieuwe verbintenis gepland wordt, het geld daarvoor te reserveren;
- de vereffening die nagaat of de schuld van de Staat werkelijk en wettelijk bestaat, wat de grootte ervan is en of ze eisbaar is;
- de ordonnanciering of bevel tot betaling;
- de uiteindelijke betaling. De kasuitgave die gebeurt op de centrale thesauriedienst.

Bij het doorlopen van deze vier fasen spelen verschillende actoren een rol naargelang het type dossier:

- intern: de bevoegde administraties en de dienst Boekhouding en Begroting;
- extern: de verschillende controleorganen zoals de controleur van de Vastleggingen, de Inspectie van Financiën en het Rekenhof.

Voor kleinere of veelvuldig voorkomende uitgaven kan er betaald worden via zogenaamde rekenplichtigen, die op een meer soepele en snelle manier kunnen betalen.

In 2005 behandelde de dienst 179 vastleggingen, 550 ordonnancieringen en 6.200 ordonnancieringen via rekenplichtigen.

Naast het tot een goed einde brengen van de interne betalingsdossiers staat de dienst ook in voor de controle van de boekhoudingen van het Eigen Vermogen van het Centrum voor Landbouwkundig Onderzoek en het Centrum voor Landbouweconomie.

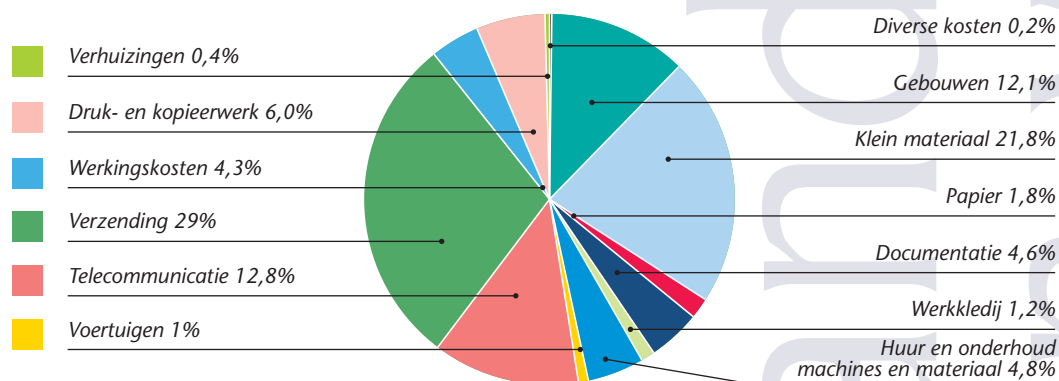
6.4 Logistiek

6.4.1 Rapportering logistieke kosten

Na het opstarten van de cel Logistiek 2003 werd snel de noodzaak aangevoeld om over concrete cijfers te beschikken voor de diverse logistieke kosten. Hiervoor werd een reeks 'Kostensoorten' en 'Subkostensoorten' gedefinieerd en een rapporteringssysteem uitgebouwd om te komen tot een kostenanalyse van de logistieke dienstverlening. Op elk tijdstip kan een stand van zaken opgemaakt worden, per kostensoort, van de facturen en de lopende bestellingen. Dit laat toe de beschikbare kredieten doelmatig op te volgen en zonedig bij te sturen.

In *figuur 12* wordt het aandeel van de diverse kostensoorten in de totale logistieke kosten 2005 weergegeven.

Figuur 12: Werkingsuitgaven 2005 (%) facilitaire dienstverlening

6.4.2 Enveloppenfinanciering

In 2005 is gestart met een proefproject om voor bepaalde kostensoorten een kredietenveloppe toe te wijzen en te koppelen aan 'Kostenplaats' (afdeling). Dit enveloppensysteem beoogt de responsabilisering van het lijnmanagement, waarbij de kosten in rekening worden gebracht op het beschikbare budget van de aanvrager.

Enveloppen kunnen enkel gerespecteerd worden als voldoende informatie doorstroomt over de stand van de budgetten. Een periodieke rapportering naar het lijnmanagement als opvolgingsinstrument werd ontworpen en verder verfijnd.

6.4.3 Een meer rationele dienstverlening

Door het overschakelen op raamcontracten van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (MVG) konden tegenover het startjaar 2003 aanzienlijke besparingen gerealiseerd worden:

- beheer fotokopieertoestellen: - 30,2%;
- beheer faxtoestellen: - 71,6%;
- vaste telefonie: - 7,7%;
- mobiele telefonie: - 22,6%.

Sinds 2005 wordt systematisch gebruik gemaakt van de MVG- estafettedienst voor de verzending van de briefwisseling tussen hoofdbestuur, buitendiensten en CLO. Dit levert een kostenreductie van 10% op.

6.4.4 Hergroepering van de buitendiensten

In februari 2005 coördineerde de cel Logistiek de verhuis van de West-Vlaamse landbouwdiensten, gehuisvest in 3 locaties in Brugge en 1 in Kortrijk naar één gezamenlijke site op de Baron Ruzettelaan te Brugge.

Ruim 60 landbouwambtenaren namen hun intrek in de volledig gerenoveerde 'Belgacom'- site, die werd ingericht met landschapsburelen en uitgerust met nieuw ergonomisch kantoormeubilair. Deze West-Vlaamse verhuisoperatie betekent het voorlopig eindpunt van de hergroepering van de provinciale buitendiensten landbouw (zowel 'Lambermont'-diensten als ALT-diensten), na de hergroepering van de :

- buitendiensten Limburg in het Vlaams Administratief Centrum Hasselt (mei 2004);
- buitendiensten Oost-Vlaanderen op de CLO-site te Merelbeke (juni 2004);
- buitendienst Antwerpen in de Verlatstraat te Antwerpen (september 2004).

De hergroepering van de centrale diensten te Brussel en van de buitendienst Vlaams-Brabant zijn gepland voor februari 2007.

6.5 Communicatie

6.5.1 Landbouwbeurzen

In 2005 werd deelgenomen aan:

- Agriflanders (7, 8 en 9 januari)
  - De Mid Term Review (MTR), de hervorming van het Europese landbouwbeleid, is begin 2005 razend actueel. Logisch dan ook dat de stand die het beleidsdomein brengt op Agriflanders aan dit thema gewijd is. Veel informatie, veel bezoekers en veel vragen. De algemene brochure rond de MTR kent gretig afname;
- Werktuigendagen (24 en 25 september)
  - De Werktuigendagen zijn - letterlijk - een buitenbeentje als landbouwbeurs. De grootste publiekstrekker op de Werktuigendagen zijn steeds de velddemonstraties. Het beleidsdomein brengt, in nauwe samenwerking met de diensten van het CLO, in een eigen informatientent als centraal thema grasklaver: subsidie, teelt, effect van inkuilen,.... De demovelden aangelegd door de collega's van het CLO bieden de mogelijkheid om een theoretisch én een praktijkverhaal te brengen;
- Agribex (van 6 tot 12 december)
  - Energieteelten met koolzaad voorop. Een themastand gekoppeld aan een gerichte infobrochure op voorzet van de voorlichters die het beleidsdomein rijk is. Aandacht voor alle facetten van de teelt en verwerking, zowel technisch als administratief, en een overzicht van de mogelijkheden die het beleidsdomein kan bieden ter ondersteuning ervan. In een notendop de inhoud van de themastand. Heel veel bezoekers, veel gerichte vragen met als grote publiekstrekker de koolzaadpers in werking. De collega's van het CLO zorgden er voor dat het beleidsdomein begin december 2005 met een koolzaadveld in bloei kon uitpakken. Van een blikvanger gesproken!
- Regionale beurzen als Land- en Tuinbouwsalon Roeselare, Werktuigendagen Sint Truiden, Land- en Tuinbouwdag Alden-Biesen
  - Ook hier wordt steeds getracht om thematisch en afdelingsoverschrijdend te werken om zo de bezoeker een kwalitatief hoogstaande presentatie aan te bieden en er voor te zorgen dat de return voor de inspanningen van de collega's die de permanentie doen zo groot mogelijk is.

6.5.2 Publicaties

Van 'MTR' over de 'Randvoorwaarden' tot 'Landbouw in Zakformaat', van 'Tot uw dienst in de provincie' tot 'Milieumaatregelen' en van het 'ALT-jaarverslag'

tot 'Koolzaad, van zaad tot olie', en nog veel meer passeerden de revue in 2005.

Een volledig overzicht vindt de geïnteresseerde lezer op de website www.vlaanderen.be/landbouw (Rubriek: Publicaties).

6.5.3 Website

De cijfers liegen er niet om: de website van het beleidsdomein Landbouw en Visserij www.vlaanderen.be/landbouw zit overduidelijk in de lift.

De pagina's van het beleidsdomein hebben 50% méér bezoekers in 2005 ten opzichte van 2004. Het bezoekersaantal verdubbelde sinds begin van de metingen (mei 2003 tot april 2004).

Maandelijks worden ongeveer 60.000 à 70.000 pagina's opgevraagd, met als meest bezochte pagina's (in dalende volgorde) MTR, Nieuws, Demoproject koolzaad, Veelgestelde vragen pachtprizen en VLIIF-steun. De meeste bezochte rubrieken op de website zijn (in dalende volgorde) Nieuwsberichten, Veeteelt & Zuivel, Wie is wie, Demoprojecten duurzame landbouw, Locaties afdelingen & buitendiensten

Een levensbelangrijke vertaalslag die de communicatiedienst moet maken betreffende de webpagina's is de onderverdeling van de aangeboden informatie in voor de bezoeker relevante categorieën. De idee van een thematische aanpak wint terrein in 2005 dankzij de betrokkenheid van een aantal inhoudelijk bevoegde collega's. Het streefdoel komt dichterbij, maar is nog niet bereikt.

6.5.4 Interne communicatie

Een belangrijke doelgroep voor communicatie vormen de eigen personeelsleden. U leest in dit verslag het verhaal van BBB, een aantal verhuizen, zowel intern als naar nieuwe locaties, en de naweeën van de regionalisering. Reden genoeg om te informeren en om initiatieven te nemen om de betrokkenheid van de personeelsleden te verhogen. De intranetsite, Intraland, is daar een voorbeeld van. B@bbeL, het personeelsblad, een ander.

Om overleg en de betrokkenheid bij communicatie van alle interne diensten te verhogen wordt een maandelijks 'Communicatieraad' georganiseerd. Hierin zitten vertegenwoordigers van alle afdelingen en diensten. Alle aspecten betreffende communicatie worden hier besproken, waarna terugkoppeling naar en feedback van de betrokken diensten en afdelingen gegeven wordt.

6.5.5 Enkele opmerkelijke evenementen

- Het Beleidsdomein zette ter gelegenheid van Vlaanderendag 2005 op 24 april, de zeevisserij in de kijker. Op de locatie van het Departement voor Zeevisserij (Centrum voor Landbouwkundig Onderzoek - CLO) te Oostende stelden zowel de gastheren als de Dienst voor Zeevisserij (administratieve diensten) zich aan het grote publiek voor. De voor landbouw en zeevisserij bevoegde minister was present met in zijn kielzog meer dan 1.500 geïnteresseerden;
- Een infosessie rond de 'MTR-Randvoorwaarden': de praktische organisatie van een vormingsdag voor de landbouwconsulenten, werd door de communicatiedienst georganiseerd op 30 maart;
- Een studienamiddag over hulp aan land- en tuinbouwers in moeilijkheden werd op 23 juni georganiseerd voor de eigen collega's. Hierbij kwam het initiatief 'Agricall' aan bod, maar ook de mogelijkheden die de afdeling Land- en Tuinbouwondersteuningsbeleid kan bieden in het kader van 'Bedrijven in reconversie';
- Gekoppeld aan de verspreiding van het ALT-jaarverslag werd een persontmoeting georganiseerd op een actief landbouwbedrijf te Bertem. Samen met de minister stelden de verschillende afdelingen van de administratie Land- en Tuinbouw hun werking voor. Afgesloten werd met een bedrijfsbezoek.

6.5.6 Infovragen

Dagelijks bereiken meerdere infovragen van de meest uiteenlopende aard de communicatiedienst. Soms volstaat het om intern of extern correct te kunnen doorverwijzen, vaak betekent dit heel wat meer onderzoekswerk. Ambtenaren hebben een dienstverlenende rol en elke klant dient correct verder geholpen te worden.

Deze vragen helpen mee de FAQ-rubriek (veel gestelde vragen) op de website te stofferen en het valt in de dagelijkse praktijk op dat over informatie die daar te vinden is, er minder vragen gesteld worden.

6.5.7 Persberichten en -contacten

In 2005 worden er wekelijks gemiddeld 2 à 3 berichten aan de gespecialiseerde landbouwpers aangeboden. Gezien het informatieve karakter, het belang voor de lezers en het vertrouwen dat het Beleidsdomein opgebouwd heeft bij de onderscheiden redacties, worden de berichten vlot overgenomen.

6.5.8 Beeldmateriaal

Het fotoarchief van het beleidsdomein breidt in 2005 uit. De foto's dienen voor eigen gebruik en werden eveneens geleverd aan o.a. VILT, VLM, Proefcentrum Sierteelt, Departement Leefmilieu en Infrastructuur, Centrum voor Natuureducatie.

6.5.9 Samenwerking

Ons beleidsdomein staat niet op een eiland. Een goede samenwerking met andere diensten is nodig. De voorlichters van de Vlaamse Infolijn waarderen een goede samenwerking en gebruiken de website van het Beleidsdomein actief. Dit onderstreept het belang van een goede website.

De actualiteit bepaalt soms de agenda: de communicatiedienst nam deel aan interne communicatiebesprekingen van het Interministerieel Commissariaat voor de Vogelgriep en dat leidt tot een betere afstemming van de communicatie-inspanningen van de in het overleg betrokken diensten.

landbouw en visserij

Beleidsdomein Landbouw en Visserij in voorbereiding

Administratie Land- en Tuinbouw in feiten en cijfers

Administratie Beheer en Kwaliteit Landbouwproductie in feiten en cijfers

Partners van het beleidsdomein Landbouw en Visserij

- 1 Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing vzw
- 2 Vlaams Informatiecentrum voor Land- en Tuinbouw

1 Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing

1.1 Voorstelling

Het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing vzw (VLAM) is een privaatrechtelijke organisatie die de afzet van de Vlaamse landbouw-, tuinbouw- en visserijproducten bevordert in binnen- en buitenland. Opdrachtgever is de Vlaamse overheid en er is een nauwe samenwerking met het bedrijfsleven. In hoofdzaak wordt het VLAM-promotiebudget samengesteld uit promotiefondsen die geïnd worden bij de verschillende geledingen uit de land- en tuinbouwsectoren en de visserijsector. Ook subsidieert de Vlaamse overheid de algemene werking en sectoroverstijgende en sectorondersteunende promotiewerking van het centrum. Daarnaast is er financiële steun van de Europese Unie voor bepaalde promotieprojecten.

Samenwerking met de sector via het onderhouden van nauwe contacten met de land- en tuinbouwsector en de visserijsector is essentieel voor VLAM. Tien Sectorgroepen met vertegenwoordigers uit de verschillende sectorgeledingen zorgen voor een vlotte samenwerking met de diverse landbouwsectoren. Overkoepelend is er een Raad van Bestuur waarin, naast de voorzitters van de Sectorgroepen, de vertegenwoordigers van de belangrijkste beroepsorganisaties uit de land- en tuinbouw, handel en distributie zetelen. Het VLAM-promotiebeleid wordt mede door hen vormgegeven.

1.2 Promotie

1.2.1 Promotieprogramma's

Een 'horizontaal' programma voorziet in afzetbevorderende activiteiten die de land- en tuinbouw en de zeevisserij in hun geheel ten goede komen. Daarnaast beschikt elk van de volgende sectoren over een eigen budget en programma:

- akkerbouw;
- groenten en fruit;
- sierteelt;
- runderen, kalveren, schapen, geiten en paarden;
- varkens;
- pluimvee, eieren en kleinvee;
- zuivel;
- zeevisserij;
- brood en banket;
- bio-, hoeve- en streekproducten.

1.2.2 Know-how

In de promotie legt VLAM het accent op kwaliteit en productdifferentiatie. De organisatie heeft ruime ervaring met de realisatie van kwaliteitslabels en systemen van integrale ketenbewaking. Daardoor komen de Vlaamse producten tegemoet aan nagenoeg alle veeleisende wensen van binnen- en buitenlandse afnemers. Vlaanderen staat bovendien garant voor strenge controles in alle onderdelen van de productie- en commercialisatieketen. Dit biedt de beste garanties voor de klant en de eindverbruiker dat het voedsel veilig is. De kwaliteit wordt gegarandeerd. Vlaanderen bekleedt op dit vlak een voortrekkersrol in Europa.

1.2.3 Promotie binnenland

De consument staat centraal in de binnenlandse promotie. Om deze doelgroep krachtadig te bereiken, maakt VLAM uitgebreid gebruik van de massamedia. Door reclamespots op radio en televisie, in de bioscoop, via publiciteit in kranten en tijdschriften,... bereikt de VLAM-boodschap miljoenen consumenten. Daarnaast wordt de kwaliteit van de Vlaamse land- en tuinbouwproducten ook onder de aandacht van de verbruiker gebracht in de winkels en in het straatbeeld. Door middel van brochures, receptenfolders, kookboeken, affiches, enz. wordt dit bewerkstelligd. Deelname aan (vak)beurzen en tentoonstellingen verhoogt eveneens de uitstraling van de Vlaamse producten.

De VLAM-infoshop zorgt voor de verdere doorstroming van promotiemateriaal naar consument en handel. De persdienst ondersteunt de promotie via voorlichting naar de media. Een belangrijk communicatiekanaal is de website www.vlam.be, de koepelsite van alle VLAM-websites.

1.2.4 Promotie buitenland

De promotie in het buitenland is eerder handelsgericht en spitst zich vooral toe op contacten met de distributie. Samen met hen worden winkelacties opgezet om de Vlaamse producten op de voorgrond te plaatsen. De Vlaamse producten meer naambekendheid geven bereiken we door inlassingen en redactionele bijdragen in buitenlandse vaktijdschriften. Ook buitenlandse inkopers en traders worden bewerkt. Twee van de belangrijkste afzetmarkten zijn de buurlanden Frankrijk en Duitsland. Voor de exportpromotie naar die twee landen werkt VLAM vanuit een eigen kantoor in Parijs en Keulen. Deze buitenlandse kantoren nemen ook de Zwitserse en de Oostenrijkse markt voor hun rekening. Om ook de andere exportmarkten te bespelen, werkt het centrum vaak samen met Export Vlaanderen.

VLAM is voortdurend op zoek naar nieuwe afzetmarkten. Daarom worden regelmatig prospecties uitgevoerd. Ook neemt VLAM deel aan belangrijke internationale voedings- en vakbeurzen. Hiervoor wordt samengewerkt met de exportgerichte beroepsorganisaties en het bedrijfsleven. Trefdagen en Vlaamse weken in het buitenland brengen de Vlaamse producten eveneens voor het voetlicht.

1.2.5 De markt bepaalt de koers

De promotiecampagnes die VLAM voert, zijn onderbouwd met marktstudies en marktanalyses. Een permanente opvolging van het verbruik bij 3.000 Belgische gezinnen is een belangrijk instrument voor de binnenlandse promotie. Het promotiebeleid wordt afgestemd op de vraag van de consument, die steeds kwaliteitsbewuster wordt. VLAM stimuleert het streven naar integrale kwaliteitszorg door keurmerken en labels in te voeren. Deze worden geschraagd door gedetailleerde lastenboeken en nauwgezette controles. De gevoerde campagnes worden uitgebreid geëvalueerd en getoetst aan de doelstellingen. Waar nodig worden de campagnes bijgestuurd.

1.3 2005 in een notendop

Het Vlaams Parlement keurde op 7 mei 2004 een decreet goed dat van VLAM een extern verzelfstandigd agentschap (EVA) maakt binnen het Beter Bestuurlijk Beleid. VLAM blijft een vzw maar haalt tegelijkertijd de band aan met de overheid en krijgt een duidelijke plaats in het beleidsdomein Landbouw en Visserij. Dat is in 2005 vooral voelbaar aan de regelgeving voor overheidsopdrachten, die wordt gevolgd.

De activiteitenkalender is jaar na jaar meer dan behoorlijk gevuld bij VLAM en dat was in 2005 niet anders.

Promotiecampagnes lopen in het algemeen over meerdere jaren. Voor flink wat producten en sectoren waarvoor VLAM actief is, betekende 2005 een vervolg op het vorige campagnejaar. Denk maar aan de aardappelcampagne ('Aardappelen. Zo lekker, daar doe je wat voor.'), die benadrukt dat aardappelen thuishoren in een moderne keuken, of de Flandriacampagne die op de versheid van onze Vlaamse kwaliteitsgroenten focust.

Ook liepen een aantal campagnes verder met Europees geld. Een greep eruit: 'Vrijdag, bloemendag', 'Slimmeriken eten vis', de eicampagne en de campagnes voor streekproducten en bioproducten.

We lieten een nieuwe wind waaien in de promotie van melk en kozen voor een vernieuwde aanpak in de kalfsvleespromotie. In de bakkerijsector werd werk gemaakt van een marketingluik voor het bakkerijonderwijs.

VLAM haalde in 2005 vaak de pers met de eerste erkenning van Vlaamse streekproducten. Eind 2005 mochten 23 producten het label 'Streekproduct.be' dragen. De eerste dossiers voor het behalen van Europees label voor beschermde oorsprongsbenaming werden ingediend en zullen in de loop van 2006 met succes afgehandeld zijn.

2005 was ook het slotjaar van het Cauderlier-project. VLAM investeerde drie jaar in deze vergeten historische figuur om zo indirect de Vlaamse agrovoedingsproducten naar voren te schuiven. Het project werd afgesloten met een prestigieus boek.

Er werd in 2005 een aanloop genomen om ook voor verwerkte groenten (diepvries) promotie te voeren, wat beslist een nieuwe uitdaging is voor VLAM. Een nieuw 'horizontaal' gegeven is het logo-onderschrift 'van bij ons'. Met dit onderschrift onderstrepen we de oorsprong van onze producten en trachten we wat meer chauvinisme los te weken bij de verbruiker.

Verder bleven de kwaliteitsborgingssystemen alle dagen realiteit. Gespecialiseerde medewerkers ontfermen zich dagelijks over het reilen en zeilen ervan en verfijnen ook waar nodig. Kwaliteitsborgingsprogramma's bestaan voor kalfsvlees, varkensvlees, rundvlees, melk, kip en groenten.

De Belgian Meat Office, het exportbureau voor rund-, kalfs- en varkensvlees, lanceerde een gloednieuw concept voor de exportpromotie en maakte ook werk van een crisishandboek.

Voor meer info over de promotieactiviteiten van 2005 wordt verwezen naar het activiteitenverslag.

landbouw en visserij

2 Vlaams Informatiecentrum over Land- en Tuinbouw

Vlaams Informatiecentrum over Land- en Tuinbouw (VILT) wil door middel van informatie en communicatie de sector in een gunstig daglicht stellen en goodwill/vertrouwen wekken bij stakeholders waarmee de landbouwsector een afhankelijkheidsrelatie heeft. De voornaamste doelgroepen voor de land- en tuinbouwsector zijn:

- de boeren zelf;
- de consumenten;
- de overheid;
- de financiële wereld;
- de publieke opinie;
- het onderwijs.

2.1 Elektronische communicatie

- De website
Een belangrijk communicatiemedium van VILT is de website www.vilt.be. Die lokte maandelijks gemiddeld 238.000 pageviews. De website draait voornamelijk op het succes van de dagelijkse nieuwsberichten en de wekelijkse editie van 'GeVILT', een elektronisch magazine waarbij telkens één thema wordt uitgespit in een interview en een redactioneel artikel. De website richt zich vooral naar mensen die beroepshalve actief zijn in de voedselketen: land- en tuinbouwers, mensen tewerkgesteld in de toeleveringsindustrie, journalisten, ambtenaren, politici, mensen uit belangengroepen,....;
- Het nieuwsoverzicht
Zeven dagen op zeven publiceert VILT het landbouwnieuws, waarvoor het beschikt over een brede waaier aan bronnen. Het gaat zowel over regionaal, nationaal, Europees als internationaal nieuws. Het nieuwsoverzicht wordt alle dagen, met uitzondering van zondag, gratis naar alle abonnees gestuurd. Zo werden er in 2005 meer dan 2.700 nieuwsartikels gepubliceerd en verstuurd naar 2.800 abonnees;
- GeVILT
Een elektronisch magazine dat iedere maandag, uitgezonderd in juli en augustus, wordt verstuurd naar meer dan 5.800 abonnees. GeVILT bestaat uit een interview, een redactioneel artikel en een poll die duiding brengen bij een actueel of minder actueel thema. Thema's die in 2005 aan bod zijn gekomen zijn o.a. plattelandsontwikkeling, energiegewassen, functionele voeding, agrarische afbakening, erosie, dierenwelzijn, mechanisatie, grondenbank, coöperaties, mengvoeders.

2.2 Landgenoten

Sinds 2005 geeft VILT vier keer per jaar een magazine uit voor land- en tuinbouwers. Het blad kreeg de naam Landgenoten en verschijnt op 51.000 exemplaren. Landgenoten wil de beroepsfierheid van land- en tuinbouwers verhogen; verjonging, samenwerking en innovatie stimuleren; land- en tuinbouwers mobiliseren om zelf aan imago te werken; dynamisch ondernemerschap promoten en de kwaliteit van de producten en het vakmanschap in de sector benadrukken.

Naast alle Vlaamse land- en tuinbouwers krijgen ook heel wat journalisten, ambtenaren, onderzoekers, politici,... het magazine gratis in de bus. Zij kunnen over de schouder van de land- en tuinbouwers meekijken om te zien wat er in de sector leeft. Het magazine werd ingedeeld in strak afgelijnde rubrieken, elk met een eigen karakter.

Aan het magazine worden regelmatig ook campagnes gekoppeld. Die campagnes moeten land- en tuinbouwers ertoe aanzetten om zelf aan hun imago te werken. Zo werd via Landgenoten de nieuwsbrief Buiten Adem gelanceerd en konden de lezers eerst een slogan bedenken om de landbouw op een T-shirt te promoten, nadien konden ze een T-shirt komen afhalen op Agribex.

2.3 Buiten Adem

Naast Landgenoten zag ook Buiten Adem in 2005 het levenslicht. Buiten Adem is een nieuwsbrief die de lezer laat kennis maken met de vele voordelen die de land- en tuinbouw te bieden heeft. De verspreiding gebeurt vooral via land- en tuinbouwers. Zij kunnen Buiten Adem gratis aanvragen in een oplage die ze zelf kunnen kiezen. Op die manier kunnen ze de nieuwsbrief uitdelen aan familie, vrienden, burens, bezoekers of klanten. Daarnaast worden er ook een aantal andere verspreidingskanalen gebruikt: plattelands-evenementen zoals Dag van de Landbouw, Landelijke Gilden, KVLV, centra voor milieueducatie,...

Op een eerste niveau staan in Buiten Adem alle kwaliteitsvolle landbouwproducten en -diensten centraal. Die vormen namelijk de aanleiding om de lezer achter het decor van de land- en tuinbouw te laten kijken. Op die manier komen we bij een tweede niveau, waar we de lezer laten kennismaken met de land- en tuinbouw als een sector die maatschappelijk verantwoord onderneemt en innoveert.

In totaal werden er in 2005 om en bij de 28.500 exemplaren van Buiten Adem aangevraagd door landbouwers. Het gemiddeld aantal aangevraagde exemplaren per boer of tuinder ligt daarmee op 65. Daarnaast wordt Buiten Adem ook uitgedeeld op plattelandsfeesten. De oplage schommelt tussen de 30.000 en 40.000 exemplaren per nummer.

2.4 Beurzen

In 2005 werd er deelgenomen aan twee beurzen:

- Agriflanders (januari)
Met zijn stand wilde VILT de landbouwers er op attent maken dat zij aan de basis liggen van het verbeterde imago van de sector. VILT wil hen feliciteren met het werk dat ze hieromtrent al geleverd hebben en hen aanmoedigen om er mee door te gaan. Daarnaast werd er ook aandacht besteed aan de thema's nitraat en dierenwelzijn en werden land- en tuinbouwers op de stand uitgenodigd om met de medewerkers van VILT van gedachten te wisselen over voorbije acties en acties voor de toekomst;
- Agribex (december)
VILT pakte uit met een imago-project voor landbouwhuisdieren. Daarbij werd gebruik gemaakt van een sterke aandachtstrekker: de Ark van Noach. Een houten boot op een landbouwbeurs kon de nieuwsgierigheid van de bezoekers opwekken. Dit beeld diende als metafoor voor de relatie van de landbouwer met zijn dieren: tot aan hun dood zorgt de boer voor zijn dieren zodat deze een comfortabel leven kunnen leiden. Een mooie brochure over de evolutie van de veehouderij in onze streken moest die boodschap kracht bij zetten. Het doel van dit project was het maatschappelijk draagvlak voor de veehouderij in Vlaanderen vergroten. Daarnaast werden op Agribex ook T-shirts uitgedeeld. Op die T-shirts stonden slogans om de landbouw te promoten. Deze actie liep in het kader van Landgenoten. Wie een bonnetje meebracht uit het magazine, kreeg een gratis T-shirt.

2.5 Cursus landbouw-natuurgids

Samen met de cel Natuur- en Milieueducatie en Informatie van AMINAL en het Centrum voor Natuureducatie (CVN) is VILT in 2005 gestart met het uitschrijven van een cursus landbouw-natuurgids.

Vlaanderen telt heel wat natuurgidsen die rondleidingen geven in educatieve centra of in plaatselijke natuurgebieden. Vaak komen zij tijdens die rondleidingen in contact met de landbouw. Omdat het hen ontbreekt aan kennis over de sector durven zij al eens informatie te geven die ingegeven is door vooroordelen. Om dit probleem de wereld uit te helpen, werd er een cursus landbouw ontwikkeld door VILT en CVN. Iedereen die de opleiding natuurgids achter de rug heeft of die door ervaring een gelijkaardige kennis heeft, kan de vervolgcursus landbouw volgen.

Het project loopt over twee jaar. De start vond plaats op 1 januari 2005 en het project zal eindigen op 31 december 2006. De cursisten van de eerste reeks legden ondertussen al een examen af en ontvingen hun diploma. In 2006 volgen er twee nieuwe cursusreeksen. Elke volgende cursus wordt eveneens gevolgd door een examen en een diploma-uitreiking.

landbouw en visserij

Bijlage: Lijst gebruikte afkortingen

AABS	Adviesbureau Algemeen Boerensyndicaat VZW
ABKL	Administratie Beheer en Kwaliteit Landbouwproductie
ABS	Algemeen Boerensyndicaat
ACP	landen uit Africa, de Caraïbische regio en de Stille Oceaan (Pacific)
ALT	Administratie Land- en Tuinbouw
ALVB	Afdeling Landbouw- en Visserijbeleid
AMINAL	Administratie Milieu, Natuur, Land- en Waterbeleid
AMS	Afdeling Monitoring en Studie
AROHM	Administratie Ruimtelijke Ordening, Huisvesting en Monumenten en Landschappen
B&B	Boekhouding en Begroting
BAS	Bedrijfsadviesstelsel
BIRB	Belgisch Interventie- en Restitutiebureau
BB	Boerenbond
BBB	Beter Bestuurlijk Beleid
BBT	Best Beschikbare Technieken
BS	Belgisch Staatsblad
BVO	Bedrijfsvoorlichtingsdienst Oost-Vlaanderen
CAFCA	Compleet Abstracte Functionele Architectuur
CCAB	Centrum voor Agrarische Boekhouding en Bedrijfsbegeleiding vzw
CLE	Centrum voor Landbouweconomie
CLIP	Classificatie, Interventiemaatregelen en Prijsnoteringen
CLO	Centrum voor Landbouwkundig Onderzoek
CMM	Capability Maturity Model
CRAB	Centraal Referentieadressenbestand
EA	European co-operation for Accreditation
EC	Europese Commissie
EG	Europese Gemeenschap
EOGFL	Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw
EPA	Economische Partnerschapsovereenkomsten
EU	Europese Unie
FAVV	Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen
FIOV	Financieringsinstrument voor de Oriëntatie van de Visserij
FIVA	Financieringsinstrument voor de Vlaamse Visserij- en Aquicultuursector
FOD	Federale Overheidsdienst
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade
GBCS	Geïntegreerd Beheers- en Controlesysteem
GGO	Genetisch Gemodificeerd Organisme
GIS	Geografisch Informatie Systeem
GLB	Gemeenschappelijk Landbouwbeleid
GMO	Gemeenschappelijke Marktordening
ILVO	Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek
IMO	Intergewestelijk Ministerieel Overleg
IWT	Instituut voor de aanmoediging van Innovatie door Wetenschap en Technologie
KBO	Kruispuntbank Ondernemingen
KVLV	Katholiek Vormingswerk van Landelijke Vrouwen
KWA	Afdeling Kwaliteit
KWATRA	Kwaliteit Traceren

LMN	Landbouwmonitoringsnetwerk
LTO	Afdeling Land- en Tuinbouwondersteuningsbeleid
MB	Ministerieel Besluit
MIB	Afdeling Uitvoering Markt- en Inkomensbeleid
MINA-raad	Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen
MIRA	Milieurapport
MTR	Mid Term Review
MVG	Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
NAC	Nationaal Agrarisch Centrum
NCBL	Nationaal Centrum voor Beroepsvorming in de Landbouw
NCDP	Normering en Controle Dierlijke Productie
NCPP	Normering en Controle Plantaardige Productie
NIS	Nationaal Instituut voor de Statistiek
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OVAM	Openbare Afvalstoffenmaatschappij voor het Vlaamse Gewest
PAK+	Plattelandsactie Kempen+
PCLT	Praktijkcentrum voor Land- en Tuinbouw
PDPO	Programmeringsdocument voor Plattelandsontwikkeling
PG	Plaatselijke Groepen
POD	Afdeling Procesondersteuning
SAP	Systeem Algemene Preferenties
SAP+	Systeem Algemene Preferenties voor landen die aan bepaalde bijkomende voorwaarden voldoen
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
TRF	Transfer
VAC	Vlaams Agrarisch Centrum VZW
VeGeBe	Verbond van Groenteverwerkende Bedrijven en Industriegroenten - Groothandelaars en Exporteurs
VELT	Vereniging voor Ecologische Leef- en Teeltwijze
VILT	Vlaams Informatiecentrum over Land- en Tuinbouw
VITO	Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek
VLAM	Vlaams Centrum voor de Agro- en Visserijmarketing
VLAREM	Vlaams Reglement betreffende de Milieuvergunning
VLIF	Vlaams Landbouwinvesteringsfonds
VLM	Vlaams Landmaatschappij
VLT	Afdeling Voorlichting
VLTR	Vlaamse Land- en Tuinbouwraad
VRIND	Vlaamse Regionale Indicatoren
VVP	Vereniging van Vlaamse Provincies
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
WAVI	West-Vlaams Agrarisch Vormingsinstituut
WTO	Wereldhandelsorganisatie

landbouw
en visserij

JAARVERSLAG 2005
Beleidsdomein Landbouw en Visserij

Vlaamse overheid

Colofon

Deze publicatie is een uitgave van de Vlaamse overheid,
Beleidsdomein Landbouw en Visserij.

Verantwoordelijke uitgevers:

J. Van Liefveringe
Secretaris-generaal, Departement Landbouw en Visserij

N. Van Ginderachter
Administrateur-generaal (wnd.), Agentschap voor Landbouw en Visserij

Samenstelling:

Administratie Land- en Tuinbouw
Administratie Beheer en Kwaliteit Landbouwproductie
VLAM
VILT

Coördinatie en eindredactie:

Peter De Middeleir
Tsang Tsey Chow
Paul Desimpelaere
Departement Landbouw en Visserij, Management Ondersteunende Dienstverlening

Beeldmateriaal:

Departement Landbouw en Visserij, Management Ondersteunende Dienstverlening

Vormgeving en druk: Drukkerij Artoos, Kampenhout

Nummer wettelijk depot: D/2006/3241/I22

Overname van de teksten wordt toegestaan mits bronvermelding.

Het Jaarverslag is vrij te downloaden van de website:
www.vlaanderen.be/landbouw (Rubriek: Publicaties)

Of kan gratis besteld worden bij:
Departement Landbouw en Visserij
Management Ondersteunende Dienstverlening
Mevr. Sonja Coopmans
WTC III - 15/38
S. Bolivarlaan 30, 1000 Brussel
Tel.: 02-208 43 54
sonja.coopmans@ewbl.vlaanderen.be

